

Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet

Delbetänkande av Patentlagsutredningen

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:48

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23969-8
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Justitiedepartementet

Regeringen beslutade den 4 oktober 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentskyddet i EU och inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen. Enligt direktiven ska utredaren också lämna förslag till en ny patentlag och en ny förordning, som ska vara överskådliga och lättillgängliga. I uppdraget ingår dessutom att utreda vissa begränsade sakliga frågor. Den del av uppdraget som avser ett förbättrat europeiskt patent-system ska enligt direktiven redovisas i ett delbetänkande.

Till särskild utredare förordnades från och med den 4 oktober 2012 f.d. justitierådet Severin Blomstrand.

Som sakkunniga förordnades från och med den 17 oktober 2012 ämnesrådet Anna Avenberg, kanslirådet Alexander Ramsay och rätts-sakkunnige Carl Scheutz. Alexander Ramsay entledigades den 13 mars 2013, och från och med samma dag förordnades rättssakkunnige Claes Almqvist som sakkunnig.

Som experter förordnades från och med den 17 oktober 2012 advokaten Håkan Borgenhäll, hovrättslagmannen Kristina Boutz, patenträttsrådet Anders Brinkman, professor Bengt Domeij, chefsjuristen Marie Eriksson, european patent attorney Malin Keijser-Bergöö, jur. kand. Therese Kraus, patentombudet Jan Modin, professor Jan Rosén och rådmannen Ingeborg Simonsson. Genom beslut den 2 maj 2013 entledigades Therese Kraus från uppdraget från och med den 15 april 2013, och i hennes ställe förordnades från och med samma dag jur.kand. Patrick Krassén.

Sekreterare åt utredningen har från och med den 15 oktober 2012 varit hovrättsassessorn Isabel Andersson.

Utredningen, som har antagit namnet Patentlagsutredningen, överlämnar härmed sitt delbetänkande *Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet* (SOU 2013:48).

Arbetet fortsätter nu med återstående delar.

Stockholm i juni 2013

Severin Blomstrand

/Isabel Andersson

Innehåll

Sammanfattning	9
1 Författningsförslag	15
1.1 Förslag till lag om ändring i patentlagen	15
1.2 Förslag till förordning om ändring i patentkungörelsen	26
2 Uppdraget och dess genomförande	29
2.1 Utredningsuppdraget	29
2.2 Uppdragets genomförande	30
2.3 Delbetänkandets disposition	30
2.4 Terminologin	31
3 Det enhetliga patentsystemet	33
3.1 Det nuvarande europeiska patentsystemet	33
3.2 Försöken att skapa ett EU-patent	34
3.3 Enhetligt patentskydd genom fördjupat samarbete	35
3.4 Europeiska patent med enhetlig verkan	36
3.5 Rättsakterna	36
3.6 Domstolsavtalet	36
4 Domstolsavtalet och den nationella rätten	39
4.1 Införlivandet av domstolsavtalet	39

4.2	Medlemsstaternas skadeståndsansvar	41
4.3	Verkställighet av domstolens avgöranden	43
5	Patentlagen och det enhetliga patentskyddet.....	45
5.1	Europeiska patent i patentlagen	45
5.2	Överväganden och förslag	46
5.2.1	Regleringen i 11 kap. patentlagen	46
5.2.2	Regleringen i patentlagen i övrigt	47
6	Hur förhindras dubbelt patentskydd?	51
6.1	Patentskyddet i Sverige i dag	51
6.2	Patentskyddet i Sverige med patentförordningen.....	52
6.3	Överväganden och förslag	53
7	Pantsättning av patent och patentansökningar	57
7.1	Gällande rätt	57
7.2	Pantsättning av europeiska patent med enhetlig verkan.....	59
7.3	Överväganden och förslag	60
8	Översättningen av europeiska patent och patentansökningar	63
8.1	Översättningskraven enligt gällande rätt.....	63
8.2	Översättningskraven för europeiska patent med enhetlig verkan.....	64
8.3	Patentspråksutredningen	66
8.4	Överväganden och förslag	68
8.4.1	Krävs det några lagändringar till följd av översättningsförordningen?	68
8.4.2	Översättningskraven vid validering enligt 82 § patentlagen	68
8.4.3	Det provisoriska skyddet för europeiska patentansökningar.....	75

9	Patentlagen och domstolsavtalet.....	81
9.1	Överklagande- och forumregler i patentlagen	81
9.2	Kompetensreglerna i domstolsavtalet.....	82
9.3	Överväganden och förslag.....	84
9.3.1	Patentlagens forumregler	84
9.3.2	Övriga bestämmelser i patentlagen.....	87
10	Förutsättningar för en domstolsavdelning i Sverige.....	91
10.1	Organisationen enligt domstolsavtalet.....	91
10.2	Rättsliga och praktiska frågor	94
10.3	Rekryteringen av domare	95
11	Några särskilda frågor	101
11.1	Fristerna för att ge in prioritetshandlingar.....	101
11.2	Utlämnande av granskningsresultat till EPO.....	104
12	Genomförandet av förslagen	109
12.1	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	109
12.2	Konsekvenser av utredningens förslag	110
13	Författningskommentar	113
Bilaga		
1	Kommittédirektiv 2012:99	123

Sammanfattning

Bakgrunden och uppdraget

Det nuvarande patentsystemet i EU består i huvudsak av de olika medlemsstaternas nationella rätt samt den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC). Enligt konventionen beviljar det europeiska patentverket (EPO) europeiska patent, men för att dessa ska få verkan i medlemsstaterna krävs i dag åtgärder från sökanden i form av översättning och/eller betalning av avgifter (s.k. validering). I Sverige gäller sedan tillträdet till den s.k. Londonöverenskommelsen att patentkraven, dvs. den del av patentet som bestämmer dess skyddsomfång, alltid ska översättas till svenska och ges in till Patent- och registreringsverket, PRV. Om patentet har meddelats på tyska eller franska ska patentbeskrivningen ges in på svenska eller engelska.

Som ett resultat av ett fördjupat samarbete mellan 25 av EU:s medlemsstater kommer ett enhetligt patentskydd i EU att införas. Det sker genom två EU-förordningar, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (patentförordningen) samt Rådets förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang (översättningsförordningen).

När förordningarna börjar tillämpas ska ett europeiskt patent som beviljats av EPO kunna ges enhetlig verkan, dvs. få verkan i alla deltagande medlemsstater utan någon validering.

Parallellt med det enhetliga patentskyddet inrättas en enhetlig europeisk patentdomstol, som ska få exklusiv behörighet att avgöra vissa tvister om de europeiska patenten. Domstolsavtalet inrättas genom ett mellanstatligt avtal.

Patentlagsutredningen har haft i uppdrag bl.a. att föreslå de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentskyddet i EU och inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen.

Det enhetliga patentskyddet

Patentförordningen

De två EU-förordningarna är direkt tillämpliga, och de varken behöver eller får genomföras i svensk rätt. Avsikten är inte heller att det enhetliga patentskyddet ska påverka det svenska patentsystemet. Det finns dock en reglering av europeiska patent i patentlagen som i några fall behöver anpassas för att inte stå i strid med patentförordningen. Det gäller bl.a. reglerna om hur patent får verkan i Sverige. I dag anges det i patentlagen att europeiska patent har verkan i Sverige endast om de valideras här. En ändring ska därför göras så att det framgår av patentlagen att europeiska patent med enhetlig verkan har verkan i Sverige utan vidare åtgärder. Det ska också införas en regel som förhindrar att dubbelt skydd uppstår för europeiska patent. Den ska innebära att en eventuell validering blir ogiltig om det europeiska patentet får enhetlig verkan.

Av patentförordningen följer också att europeiska patent med enhetlig verkan bara får begränsas, överlåtas, upphävas eller upphöra med avseende på alla de deltagande medlemsstaterna. Det gör att dessa patent måste undantas från de nationella reglerna om patentbegränsning, upphävande, och avstående.

Patentförordningen föranleder också ändringar i reglerna om pantsättning av patent, eftersom pantsättning av europeiska patent med enhetlig verkan inte får vara beroende av nationell registrering. En sådan pantsättning ska i stället kunna registreras av EPO.

Ombudskravet för patenthavare som saknar hemvist i Sverige ska inte omfatta innehavare av europeiska patent med enhetlig verkan.

Översättningsförordningen

Översättningsförordningen reglerar vilka översättningar som ska krävas för europeiska patent med enhetlig verkan. Förordningen medför i sig inte behov av några lagändringar.

Utredningen har dock övervägt om samma översättningskrav ska gälla för alla europeiska patent, dvs. om översättningskraven vid validering ska anpassas till vad som kommer att gälla för de europeiska patenten med enhetlig verkan. Slutsatsen har varit att skälen för att behålla kravet på översättning av patentkraven till svenska i vart fall i nuläget överväger fördelarna med en harmonisering av översättningskraven. Däremot är utredningens förslag att de översättningar som ges in vid validering bara ska ha en informativ funktion, alltså ingen rättsverkan.

Utredningen har också övervägt översättningskraven för att en europeisk patentansökan ska kunna ges provisoriskt skydd, dvs. det patentskydd som kan uppnås för tiden innan patentet beviljas. I dag krävs det att översättning av patentkraven till svenska ges in till PRV för provisoriskt skydd.

När det enhetliga patentskyddet har införts kommer det dock inte alltid vare sig på ansökningsstadiet eller när patentet meddelas att kunna avgöras om det kommer att leda till ett europeiskt patent med enhetlig verkan eller ett europeiskt patent som valideras i Sverige. Det finns därför skäl att inte ha strängare översättningskrav för provisoriskt skydd än vad som kommer att gälla för det slutliga patentet.

Översättningsförordningen har en lång övergångstid, upp till tolv år efter att förordningen börjar tillämpas. Under den tiden ska patentskriften i sin helhet översättas till engelska när handläggningsspråket varit tyska eller franska. Övergångsordningen innebär alltså att patentkraven alltid ska finnas på engelska, vilket garanterar en rimlig nivå av tillgänglighet för svenska användare.

Utredningen föreslår därför att det för provisoriskt skydd ska vara tillräckligt att patentkraven i den lydelse de publicerades ska finnas tillgängliga på engelska hos EPO. Eftersom någon översättning inte behöver ges in till PRV kan också avgiftskravet och PRV:s skyldighet att utfärda kungörelse upphävas. Eventuell översättning till engelska ska bara ha informativ verkan.

Den enhetliga europeiska patentdomstolen

Materiella regler i domstolsavtalet

Domstolsavtalet innehåller behörighets- och förfaranderegler för den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det innehåller också materiella regler om vilka handlingar patentet skyddar mot och tillämpliga begränsningar i patentskyddet. Dessa regler ska endast tillämpas av den enhetliga europeiska patentdomstolen, men förutsätts enligt patentförordningen utgöra nationell rätt i de deltagande medlemsstaterna. Innehållet i de aktuella artiklarna i domstolsavtalet överensstämmer i huvudsak – men inte helt – med gällande svensk rätt. Dessutom är det bara de engelska, tyska och franska språkversionerna av avtalet som är giltiga. För att motverka osäkerhet i rättstillämpningen och uppnå den enhetlighet som är avsedd ska de aktuella artiklarna därför införlivas i svensk rätt i sin helhet och i sin ursprungliga form, dvs. genom inkorporering.

Domstolens exklusiva behörighet

Enligt domstolsavtalet ska den enhetliga europeiska patentdomstolen – med förbehåll för den övergångsordning som gäller enligt avtalet – ha exklusiv behörighet att avgöra ett antal tvisttyper avseende europeiska patent med och utan enhetlig verkan. Det innebär att de svenska forumreglerna i patentlagen måste ändras. Detta sker genom införande av en ny forumregel, som innebär att en svensk domstol inte är behörig att ta upp ett mål när den enhetliga europeiska patentdomstolen är exklusivt behörig enligt domstolsavtalet. De befintliga forumreglerna i patentlagen förtydligas med anledning av detta.

Utredningen har bedömt att den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet är begränsad till civilrättsområdet, och att domstolsavtalet därför inte hindrar att nationella domstolar tar upp patenträttsliga brottmål även om prövningen skulle omfatta intrångsfrågor som annars skulle falla under den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet.

Övriga författningsförslag med anledning av domstolsavtalet

Anmälan av talan i patentmål ska inte behöva göras när talan ska väckas i den enhetliga europeiska patentdomstolen eller avser ett europeiskt patent med enhetlig verkan.

Den enhetliga europeiska patentdomstolen ska bestå av en förstainstansrätt, en överinstansrätt och ett kansli. Enligt domstolsavtalet ska medlemsstaterna vara solidariskt skadeståndsskyldiga för överinstansrättens eventuella överträdelser av unionsrätten. En sådan skadeståndsskyldighet bör också ha stöd i den svenska lagstiftningen. Domstolsavtalet ska därför i den delen införlivas i den nationella rätten.

Svensk rätt ska också innehålla föreskrifter som gör att den enhetliga europeiska patentdomstolens avgöranden ska kunna verkställas här i landet på samma villkor som nationella domstolars avgöranden.

Övriga frågor

Utredningsuppdraget har omfattat rättsliga och praktiska frågor som kan uppkomma om Sverige deltar i en regional avdelning av den enhetliga europeiska patentdomstolens förstainstansrätt, alternativt väljer att inrätta en lokal avdelning. Några särskilda rättsliga eller praktiska frågor med anknytning direkt till domstolsavdelningarnas inrättande har inte identifierats. Däremot kan den nuvarande regleringen av svenska domares rätt till ledighet från anställning försvåra rekryteringen av domare härifrån till den enhetliga europeiska patentdomstolen. Även åtgärder för att främja en sådan rekrytering bör övervägas.

Utredningen har också behandlat två frågor som initierats av PRV. Det gäller villkoren för prioritet, där PRV föreslår ge en sökande som inte gett in prioritetshandlingar i tid en möjlighet att rätta sig inom två månader. Det gäller också PRV:s möjlighet att utbyta uppgifter om granskningsresultat beträffande en inte offentliggjord patentansökan med en utländsk patentmyndighet.

Ikraftträdande

Författningsändringarna med anledning av de frågor som initierats av PRV föreslås träda i kraft den 1 april 2014. Författningsförslagen i övrigt föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer, så att det kan ske i samband med att de två EU-förordningarna och domstolsavtalet börjar tillämpas. Det kan förväntas ske tidigast år 2015.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i patentlagen

Härigenom föreskrivs i fråga om patentlagen (1967:837)

dels att 91 § ska upphöra att gälla,

dels att 6 b, 40 a, 54, 57 e, 59 b, 64, 65, 71, 80, 88, 90 och 94 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas sex nya paragrafer, 65 a, 65 b, 70 a, 79 a, 82 a och 94 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 b §¹

En sökande som har begärt prioritet *skall* inom 16 månader från den dag från vilken prioritet begärs ge in följande handlingar till patentmyndigheten i fråga om den tidigare ansökan.

1. Ett bevis om sökandens namn och om ingivningsdagen utfärdat av den myndighet som har mottagit ansökan.

2. En av samma myndighet bestyrkt kopia av ansökan.

En sökande som har begärt prioritet *ska* inom 16 månader från den dag från vilken prioritet begärs ge in följande handlingar till patentmyndigheten i fråga om den tidigare ansökan.

1. Ett bevis om sökandens namn och om ingivningsdagen utfärdat av den myndighet som har mottagit ansökan.

2. En av samma myndighet bestyrkt kopia av ansökan.

Om bevis eller kopia inte har getts in inom den tid som anges i första stycket ska patentmyndigheten underrätta sökanden och ge denne möjlighet att uppfylla kraven

¹ Senaste lydelse 2007:516.

inom två månader från dagen för underrättelsen.

Ett bevis eller en kopia som avses i första stycket behöver inte ges in, om den tidigare ansökan getts in till patentmyndigheten.

40 a §²

En patenthavare får hos patentmyndigheten begära

1. att ett eller flera patentkrav och, om det behövs, beskrivningen ändras så att patentskyddets omfattning begränsas (patentbegränsning), eller
2. att patentet upphävs.

Första stycket gäller inte europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

En begäran enligt första stycket *skall* avslås om det vid tidpunkten för begäran pågår ett invändningsförfarande enligt 24 § eller enligt artikel 99 i den i München den 5 oktober 1973 avslutade konventionen om meddelande av europeiska patent (den europeiska patentkonventionen) eller ett mål om ogiltighet enligt 52 § som avser patentet. Om patenthavaren har begärt eller begär att patentet *skall* begränsas eller upphävas enligt artikel 105 a i den europeiska patentkonventionen, *skall* en begäran enligt första stycket förklaras vilande tills det europeiska patentverket meddelat slutligt beslut i frågan.

En begäran enligt första stycket *ska* avslås om det vid tidpunkten för begäran pågår ett invändningsförfarande enligt 24 § eller enligt artikel 99 i den i München den 5 oktober 1973 avslutade konventionen om meddelande av europeiska patent (den europeiska patentkonventionen) eller ett mål om ogiltighet enligt 52 § som avser patentet. Om patenthavaren har begärt eller begär att patentet *ska* begränsas eller upphävas enligt artikel 105 a i den europeiska patentkonventionen, *ska* en begäran enligt första stycket förklaras vilande tills det europeiska patentverket meddelat slutligt beslut i frågan.

En begäran enligt första stycket får inte utan berörda rättighetshavares samtycke bifallas så länge patentet är utmätt, belagt med kvarstad, taget i anspråk genom betalningssäkring eller en tvist

² Senaste lydelse 2007:516.

om överföring av patentet pågår vid en domstol.

För en begäran enligt första stycket <i>skall</i> patenthavaren betala en särskild avgift.	För en begäran enligt första stycket <i>ska</i> patenthavaren betala en särskild avgift.
--	--

54 §³

Avstår patenthavaren skriftligen hos patentmyndigheten från patentet, <i>skall</i> myndigheten förklara att patentet har upphört i sin helhet.	Avstår patenthavaren skriftligen hos patentmyndigheten från patentet, <i>ska</i> myndigheten förklara att patentet har upphört i sin helhet.
--	--

Första stycket gäller inte europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Är patentet utmätt, belagt med kvarstad eller taget i anspråk genom betalningssäkring eller pågår en tvist om överföring av patentet vid domstol, får patentet inte förklaras ha upphört, så länge utmätningen, kvarstaden eller betalningssäkringen består eller tvisten inte blivit slutligt avgjord.

57 e §⁴

Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av domstol som avses i 65 §.	Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av domstol som avses i 65 §, <i>om inte något annat följer av 65 a §.</i>
--	---

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i andra stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömmande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är före-

³ Senaste lydelse 2007:516.

⁴ Senaste lydelse 2009:111.

skrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

59 b §⁵

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av domstol som avses i 65 §.

Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av domstol som avses i 65 §, *om inte något annat följer av 65 a §.*

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

64 §⁶

Den som vill väcka talan om patents ogiltighet, överföring av patent eller meddelande av tvångslicens *skall* anmäla detta till patentmyndigheten samt underrätta *envar* som enligt patentregistret innehar licens till eller panträtt i patentet. Vill en licenstagare väcka talan om intrång i patent eller om fastställelse enligt 63 § första stycket, *skall* han underrätta patenthavaren *härom*. Detsamma gäller om en panthavare vill väcka talan med anledning av intrång i *patent*.

Den som vill väcka talan om patents ogiltighet, överföring av patent eller meddelande av tvångslicens *ska* anmäla detta till patentmyndigheten samt underrätta *var och en* som enligt patentregistret innehar licens till eller panträtt i patentet. Vill en licenstagare väcka talan om intrång i patent eller om fastställelse enligt 63 § första stycket, *ska* han underrätta patenthavaren *om detta*. Detsamma gäller om en panthavare vill väcka talan med anledning av intrång i *patentet*.

⁵ Senaste lydelse 2009:111.

⁶ Senaste lydelse 1987:330.

Första stycket gäller inte om talan väcks vid den enhetliga europeiska patentdomstolen eller om talan avser ett europeiskt patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Underrättelseskyldighet enligt första stycket anses fullgjord, när underrättelse i *betald* rekommenderad försändelse sänts *under* den adress som antecknats i patentregistret.

Visas ej, när talan *väckes*, att anmälan eller underrättelse skett enligt föreskrifterna i första stycket, *skall* kändan *givas* tid *därtill*. Forsitter han denna tid, *må hans* talan *icke upptagas* till prövning.

Underrättelseskyldighet enligt första stycket anses fullgjord, när underrättelse i rekommenderad försändelse sänts *till* den adress som antecknats i patentregistret.

Om det när talan *väckes inte visas* att anmälan eller underrättelse skett enligt föreskrifterna i första stycket, *ska* kändan *ges* tid *till detta*. Forsitter han denna tid, *får* talan *inte tas upp* till prövning.

65 §⁷

Stockholms tingsrätt är rätt domstol i mål som gäller

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,
2. patents ogiltighet eller överföring av patent,
3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket,
4. patentintrång,
5. fastställelse enligt 63 § eller
6. bestämmande av ersättning enligt 78 §.

Stockholms tingsrätt är, *om inte något annat följer av 65 a §*, rätt domstol i mål som gäller

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,
2. patents ogiltighet eller överföring av patent,
3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket,
4. patentintrång,
5. fastställelse enligt 63 § eller
6. bestämmande av ersättning enligt 78 §.

⁷ Senaste lydelse 1978:149.

65 a §

Om talan avser ett europeiskt patent med eller utan enhetlig verkan eller ett tilläggskydd för en produkt som skyddas av ett sådant patent eller en europeisk patentansökan, och den enhetliga europeiska patentdomstolen är ensam behörig enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol, får talan inte tas upp av en svensk domstol.

65 b §

När den enhetliga europeiska patentdomstolen handlägger mål om europeiska patent med enhetlig verkan, gäller i fråga om vilka handlingar som patentet skyddar mot och tillämpliga begränsningar i patentskyddet i stället för bestämmelserna i denna lag artiklarna 25–30 i avtalet om en enhetlig patentdomstol som svensk lag för dessa patent.

70 a §

Ett beslut eller ett föreläggande som har meddelats enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol verkställs här i landet på samma villkor som en svensk domstols dom eller beslut.

71 §^s

Patenthavare, som *ej* har hemvist här i riket, *skall* ha ett här bosatt ombud, som *äger* för honom *mottaga* delgivning av stämning, kallelser och andra

Patenthavare, som *inte* har hemvist här i riket, *ska* ha ett här bosatt ombud, som *har rätt att* för honom *ta emot* delgivning av stämning, kallelser och andra

^s Senaste lydelse 1977:700.

handlingar i mål och ärenden rörande patentet med undantag av stämning i brottmål och föreläggande för part att infinna sig personligen inför domstol. Ombud *skall* anmälas till patentregistret och antecknas *däri*.

Har patenthavaren *ej* anmält ombud som avses i första stycket, *må* delgivning i stället ske genom att den handling som *skall* delges sändes till honom med posten *i betalt brev under* hans i patentregistret antecknade adress. Är fullständig adress *ej* antecknad i registret, *må* delgivning ske genom att handlingen *hålles* tillgänglig hos patentmyndigheten och genom att meddelande *härom* och om handlingens huvudsakliga innehåll *kungöres* i publikation som regeringen *bestämmer*. Delgivningen anses ha skett när *vad* nu *sagts* blivit fullgjort.

Regeringen *äger* under förutsättning av ömsesidighet *förordna*, att bestämmelserna i första och *andra* styckena *icke skola äga tillämpning* i fråga om patenthavare som har hemvist i viss främmande stat eller har ett i den staten bosatt ombud, vilket är anmält till patentregistret här i riket och *äger* behörighet som anges i första stycket.

handlingar i mål och ärenden rörande patentet med undantag av stämning i brottmål och föreläggande för part att infinna sig personligen inför domstol. Ombud *ska* anmälas till patentregistret och antecknas *i detta*.

Första stycket gäller inte innehavare av europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Har patenthavaren *inte* anmält ombud som avses i första stycket, *får* delgivning i stället ske genom att den handling som *ska* delges sändes till honom med posten *till* hans i patentregistret antecknade adress. Är fullständig adress *inte* antecknad i registret, *får* delgivning ske genom att handlingen *hålls* tillgänglig hos patentmyndigheten och genom att meddelande *om detta* och om handlingens huvudsakliga innehåll *kungörs* i den publikation som regeringen *meddelar föreskrifter om*. Delgivningen anses ha skett när *det som* nu *angetts* blivit fullgjort.

Regeringen *får*, under förutsättning av ömsesidighet, *meddela föreskrifter om* att bestämmelserna i första och *tredje* styckena *inte ska gälla* i fråga om patenthavare som har hemvist i viss främmande stat eller har ett i den staten bosatt ombud, vilket är anmält till patentregistret här i riket och *har* behörighet som anges i första stycket.

79 a §

Staten ska ersätta skador i enlighet med artikel 22 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.

80 §⁹

Med europeiskt patent avses patent som meddelas av det europeiska patentverket enligt den i München den 5 oktober 1973 avslutade europeiska patentkonventionen. Med europeisk patentansökan avses patentansökan som göres enligt nämnda konvention.

Ansökan om europeiskt patent göres hos det europeiska patentverket. Sådan ansökan *må inges* även till patentmyndigheten för att av denna vidarebefordras till det europeiska patentverket. Ansökan som avses i artikel 76 i nämnda konvention (europeisk avdelad ansökan) *skall* dock alltid *inges* till det europeiska patentverket.

Bestämmelserna i 81–93 §§ *gälla europeiskt* patent för Sverige och *europeisk patentansökan* som omfattar Sverige.

Med europeiskt patent avses patent som meddelas av det europeiska patentverket enligt den i München den 5 oktober 1973 avslutade europeiska patentkonventionen. Med europeisk patentansökan avses patentansökan som görs enligt nämnda konvention.

Ansökan om europeiskt patent görs hos det europeiska patentverket. Sådan ansökan *får ges in* även till patentmyndigheten för att av denna vidarebefordras till det europeiska patentverket. Ansökan som avses i artikel 76 i nämnda konvention (europeisk avdelad ansökan) *ska* dock alltid *ges in* till det europeiska patentverket.

Europeiska patent kan ha enhetlig verkan i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Bestämmelserna i 81–93 §§ *gäller europeiska* patent för Sverige som inte har enhetlig verkan och *europeiska patentansökningar* som omfattar Sverige.

⁹ Senaste lydelse 1980:105.

82 a §

Om ett europeiskt patent har enhetlig verkan i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 är sökandens åtgärder enligt 82 § utan verkan.

88 §¹⁰

Har europeisk patentansökan publicerats enligt den europeiska patentkonventionen och har översättning till svenska av patentkraven i den lydelse de publicerades ingivits till patentmyndigheten samt fastställd avgift erlagts, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom och hålla översättningen tillgänglig för envar.

Utnyttjar någon yrkesmässigt uppfinning som sökes skyddad i europeisk patentansökan efter det att kungörelse utfärdats enligt första stycket, äger vad som sägs om patentintrång motsvarande tillämpning om ansökningen leder till patent för Sverige. I sådant fall omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i den lydelse de publicerades som av patentkraven enligt patentet. Till straff *må ej* dömas och ersättning för skada *må* bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Utnyttjar någon yrkesmässigt en uppfinning som söks skyddad i en europeisk patentansökan som har publicerats enligt den europeiska patentkonventionen, gäller vad som anges om patentintrång, förutsatt att

1. patentkraven i den lydelse de publicerades finns tillgängliga på engelska hos det europeiska patentverket, och

2. ansökningen leder till patent för Sverige.

I sådant fall omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i den lydelse de publicerades som av patentkraven enligt patentet. Till straff *får inte* dömas och

¹⁰ Senaste lydelse 1980:105.

Bestämmelserna i 58 § tredje stycket *äga ej tillämpning*, om ersättningstalan *väckes* senast ett år efter det tiden för invändning mot det europeiska patentet utgått eller, om invändning gjorts, senast ett år efter det att det europeiska patentverket beslutat att patentet *skall* upprätthållas.

ersättning för skada *får* bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Bestämmelserna i 58 § tredje stycket *gäller inte* om ersättningstalan *väckes* senast ett år efter det tiden för invändning mot det europeiska patentet utgått eller, om invändning gjorts, senast ett år efter det att det europeiska patentverket beslutat att patentet *ska* upprätthållas.

Överensstämmer icke översättning av handling som avses i 82 eller 88 § med handlingens lydelse på det språk som varit handläggningspråk vid det europeiska patentverket, omfattar patentskyddet endast vad som framgår av båda lydelserna.

90 §

Om en handling har översatts i enlighet med 82 eller 88 § är det endast lydelsen på det språk som har varit handläggningspråk vid det europeiska patentverket som har rättslig verkan.

I mål om ogiltighet äger lydelsen på handläggningspråket ensam vitsord.

Patent som har meddelats eller har verkan här i riket kan pantsättas enligt bestämmelserna i detta kapitel.

94 §¹¹

Patent som har meddelats eller har verkan här i riket kan pantsättas enligt bestämmelserna i detta kapitel, *om inte något annat följer av 94 a §.*

Pantsättning kan också avse

1. svensk patentansökan,
2. internationell patentansökan som har fullföljts enligt 31 § eller som har tagits upp till handläggning enligt 33 § tredje stycket eller 38 §, eller

Pantsättning kan också avse

1. svensk patentansökan,
2. internationell patentansökan som har fullföljts enligt 31 § eller som har tagits upp till handläggning enligt 33 § tredje stycket eller 38 §, eller

¹¹ Senaste lydelse 1987:1330.

3. europeisk patentansökan för vilken översättning enligt 88 § *har kommit in till patentmyndigheten* eller som har omvandlats enligt 93 §.

3. europeisk patentansökan för vilken översättning enligt 88 § *finns tillgänglig* eller som har omvandlats enligt 93 §.

Panträtt i en patentansökan omfattar också en del av ansökningsen som blir föremål för delning eller utbrytning.

94 a §

Europeiska patent med enhetlig verkan kan pantsättas genom att avtalet om pantsättning registreras av det europeiska patentverket. Om det europeiska patentverket bifaller en ansökan om registrering, har pantsättningen från den tidpunkten samma verkningar som en pantsättning som har skett enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2014 i fråga om 6 b § och i övrigt den dag regeringen bestämmer.

1.2 Förslag till förordning om ändring i patentkungörelsen

Härigenom föreskrivs i fråga om patentkungörelsen (1967:838)¹² dels att 59, 61 och 63 §§ ska upphöra att gälla, dels att 29 och 62 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §¹³

Den som söker patent på en uppfinning, som han eller hon har sökt patent på vid en utländsk patentmyndighet, ska redovisa vad den myndigheten har upplyst honom eller henne i fråga om uppfinningens nyhet eller patenterbarhet i övrigt. Patentverket får förelägga sökanden att ge in en bestyrkt avskrift av vad som på så sätt upplysts eller en försäkran om att något besked inte har lämnats i sådant avseende.

Patentmyndigheten får lämna ut uppgifter om granskningsresultat rörande en inte offentliggjord patentansökan till en patentmyndighet utom riket, om överenskommelse träffats om utbyte av granskningsresultat och den utländska myndigheten förbundit sig att inte göra uppgifterna tillgängliga för allmänheten. Utlämnandet får ske genom att uppgifterna görs åtkomliga i elektronisk form.

62 §¹⁴

62 § En kungörelse om översättning som avses i 82 § patentlagen (1967:837) *skall* innehålla de uppgifter som *skall* åtfölja översättningen, benämning på uppfinningen samt uppgift om

62 § En kungörelse om översättning som avses i 82 § patentlagen (1967:837) *ska* innehålla de uppgifter som *ska* åtfölja översättningen, benämning på uppfinningen samt uppgift om

¹² Senaste lydelse av 59 § 2001:449 och av 61 § 2007:519.

¹³ Senaste lydelse 2009:1155.

¹⁴ Senaste lydelse 2007:519.

när det europeiska patentverket kungjort sitt beslut att meddela patentet, upprätthålla det i ändrad lydelse eller begränsa det.

En kungörelse om översättning som avses i 88 § patentlagen skall innehålla de uppgifter som skall åtfölja översättningen, uppgift om vad sådan uppfinning som anges i de översatta patentkraven avser, uppgift om ansökans ingivningsdag samt, om prioritet yrkats, upplysning om det och om ingivningsdagen för den ansökan som åberopas som prioritetsgrundande.

när det europeiska patentverket kungjort sitt beslut att meddela patentet, upprätthålla det i ändrad lydelse eller begränsa det.

Denna förordning träder i kraft den 1 april 2014.

2 Uppdraget och dess genomförande

2.1 Utredningsuppdraget

Regeringen beslutade vid regeringssammanträde den 4 oktober 2012 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att föreslå de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentskyddet i EU och inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen. Utredningens direktiv (2012:99) finns i deras helhet i *bilaga 1*.

Direktiven innebär att utredaren ska analysera och ta ställning till vilka åtaganden som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (patentförordningen) samt Rådets förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang (översättningsförordningen). Utredaren ska lämna de författningsförslag som behövs med anledning av förordningarna eller för att systemet annars ska fungera på avsett sätt.

Utredaren ska vidare analysera och ta ställning till vilka författningsändringar som behövs för en svensk ratifikation av avtalet om en enhetlig patentdomstol. Utredaren ska även analysera vilka rättsliga och praktiska åtgärder, inklusive organisatoriska, som behöver vidtas för att Sverige ska kunna delta i en regional domstolsavdelning alternativt upprätta en egen lokal avdelning.

Utredningen omfattar ytterligare några frågor med anknytning till införandet av det enhetliga patentskyddet.

Slutligen ska utredaren göra en översyn av patentlagen (1967:837) och patentkungörelsen (1967:838).

Den del av uppdraget som omfattar det enhetliga patentskyddet och därmed sammanhängande frågor behandlas i det föreliggande

delbetänkandet. Översynen av patentlagen och patentkungörelsen kommer att redovisas i ett senare betänkande.

2.2 Uppdragets genomförande

Arbetet påbörjades under oktober 2012. Det har hållits sex sammanträden med sakkunniga och experter. När det gäller frågan hur domstolsavtalet ska införlivas i svensk rätt har synpunkter inhämtats från andra berörda enheter inom Justitiedepartementet samt andra departement.

Under arbetets gång har information inhämtats om vilka överväganden som gjorts i andra länder vad gäller de frågor som utredningen behandlar. Informationen har inhämtats genom informella kontakter och har främst berört frågorna om pantsättning av europeiska patent med enhetlig verkan respektive förhållandet mellan domstolsavtalets forumregler och den nationella kriminaliseringen av patentintrång.

De förslag till författningsändringar som lämnas i det föreliggande delbetänkandet leder i vissa fall till att redan långa paragrafer i patentlagen blir ännu längre. I de paragrafer som berörs av författningsförslagen kan det ibland också vara motiverat med andra ändringar av språklig eller redaktionell karaktär än de som direkt följer av utredningsuppdraget. Eftersom utredningsuppdraget i sin andra del innefattar att göra en fullständig översyn av patentlagen föreslås nu enbart de ändringar som är nödvändiga för att de berörda paragraferna språkligt sett ska uppfylla grundläggande krav på en modern författningstext. I den andra etappen kommer utredningen att ta ställning till om några mer ingripande ändringar ska göras.

2.3 Delbetänkandets disposition

Delbetänkandet inleds med en översikt över hur det fördjupade samarbetet om ett enhetligt patentskydd, dess översättningsarrangemang och avtalet om en enhetlig europeisk patentdomstol vuxit fram (3 kap.). I det kapitlet redogörs för bakgrunden till att det enhetliga patentsystemet har kommit att genomföras på det sätt det har, i form av två EU-förordningar och ett mellanstatligt avtal.

Följande kapitel (4) behandlar förhållandet mellan domstolsavtalet och den nationella rätten och hur domstolsavtalet ska införas i nationell rätt.

Vilka förpliktelser som följer av patentförordningen och översättningsförordningen och vilka författningsändringar som dessa kräver behandlas i 5–7 kap. respektive 8 kap. I 8 kap. behandlas också översättningskrav i några andra fall än de som regleras av översättningsförordningen.

Forumreglerna i domstolsavtalet och hur den nationella rätten ska ändras till följd av dessa behandlas i 9 kap. De rättsliga och praktiska förutsättningarna för att Sverige ska kunna delta i en regional avdelning alternativt upprätta en egen lokal avdelning behandlas i 10 kap.

Slutligen behandlas några särskilda frågor med anledning av förslag till ändringar i patentlagen och patentkungörelsen som Patent- och registreringsverket har lämnat i en skrivelse till Justitiedepartementet.

2.4 Terminologin

I de rättsakter som ligger till grund för det enhetliga patentskyddet används en viss terminologi, bl.a. för att benämna olika typer av patent. Terminologin är i några fall omständlig och inte så väl anpassad för det moderna och enkla språkbruk som ska eftersträvas i en svensk författningstext. Det har därför funnits anledning att överväga om det är möjligt att använda enklare termer, såväl i det föreliggande delbetänkandets allmänna delar som i den föreslagna författningstexten.

Slutsatsen har dock varit att det också finns ett värde i att en enhetlig europeisk rättighet också så långt möjligt har en enhetlig terminologi. En ändring av termer och begrepp skulle kunna försvåra för den som exempelvis söker efter rättspraxis från andra länder eller från den enhetliga europeiska patentdomstol som kommer att inrättas. I det föreliggande delbetänkandet används därför i huvudsak samma terminologi som i de två EU-förordningar och det avtal som ligger till grund för införandet av det enhetliga patentskyddet och inrättandet av den enhetliga patentdomstolen. Det kan noteras att domstolsavtalet vid tiden för tryckning av det föreliggande delbetänkandet ännu inte publicerats och således inte fått någon officiell beteckning.

I utredningens andra etapp, som innefattar en språklig modernisering av patentlagen, kan det finnas anledning att på nytt ta frågan om terminologin under övervägande.

3 Det enhetliga patentsystemet

3.1 Det nuvarande europeiska patentsystemet

Det nuvarande europeiska patentsystemet består av dels nationella patentsystem, dels den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC). Det finns också en del EU-rätt på området, bl.a. två förordningar om tilläggsskydd (läkemedel och växtskyddsmedel) och ett bioteknikdirektiv. Alla EU:s medlemsstater och ytterligare ett tiotal länder är anslutna till EPC. Enligt konventionen beviljar det europeiska patentverket (EPO) europeiska patent.

De europeiska patenten beskrivs ofta som ”ett knippe nationella patent” som för att få verkan i de olika länderna måste genomgå en valideringsprocess i respektive land. Sökanden kan välja i vilket eller vilka länder det europeiska patentet ska valideras. Valideringen innebär i regel att respektive land ställer vissa krav på översättning, något som konventionen tillåter, och att sökanden måste betala avgifter. Översättningskrav ställs i dag i alla länder där landets språk inte är något av EPO:s officiella språk, dvs. engelska, tyska eller franska. Det finns inte heller någon gemensam patentdomstol, utan tvister om patenten måste prövas i respektive land.

Det har sedan länge konstaterats att det nuvarande europeiska patentsystemet inte är idealiskt. Framför allt är det dyrt och komplicerat för den som vill få ett patent att gälla i flera av EU:s medlemsstater. Att det inte finns någon enhetlig europeisk patentdomstol innebär att en tvist om ett europeiskt patent i dag måste föras i varje land där uppfinningen skyddas av ett patent. Förutom att det är kostsamt för parterna kan det leda till en skiftande rättspraxis. Att förbättra det europeiska patentsystemet har därför ansetts vara av central betydelse för att innovationsklimatet ska främjas och EU:s konkurrenskraft stärkas.

3.2 Försöken att skapa ett EU-patent

År 2000 antog kommissionen ett förslag till rådets förordning om gemenskapspatent. Detta förslag grundade sig på artikel 308 i EG-fördraget, enligt vilken det krävdes samråd med parlamentet och ett enhälligt beslut i rådet. Förslaget godkändes efter vissa ändringar i samband med samrådsförfarande av parlamentet två år senare.

Snart stod det dock klart att alla medlemsstater inte kunde godta den föreslagna förordningen, vilket främst hängde samman med förslagen som gällde översättningsarrangemang för EU-patentet. Eftersom enhällighet i rådet krävdes ledde den olösta översättningsfrågan till att det inte var möjligt att gå vidare med kommissionens förslag.

När Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 infördes artikel 118 i det tidigare EG-fördraget, som då bytte namn till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I och med detta förändrades den rättsliga grunden för skapandet av EU-patentet. Enligt artikelns första stycke ska Europaparlamentet och rådet inom ramen för den inre marknadens funktion eller upprättande i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet föreskriva åtgärder för att skapa europeiska rättigheter som säkerställer ett enhetligt skydd för immateriella rättigheter i unionen och för att upprätta centraliserade system för beviljande av tillstånd, samordning och kontroll på unionsnivå. Eftersom EU-patentet utgjorde en immateriell rättighet i EU kunde det alltså införas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Enligt andra stycket i samma artikel måste däremot ett särskilt lagstiftningsförfarande tillämpas för att fatta beslut om bestämmelser om språkanvändningen för sådana immateriella rättigheter. Rådet ska då besluta med enhällighet.

I december 2009, under det svenska ordförandeskapet, kom rådet också överens om huvuddragen i det framtida patentsystemet. Slutsatsen var att det skulle grunda sig på två pelare; inrättandet av ett enhetligt system för lösning av patenttvister och skapandet av ett patent med giltighet i hela EU.

I regleringen av EU-patenten ingick också frågan om översättningen av dessa. Den skulle lösas genom en förordning om översättningsarrangemangen som grundade sig på EPO:s befintliga bestämmelser om språkanvändningen. Trots att rådet under år 2010 genomförde ett flertal förhandlingsrundor konstaterades till sist att det fanns oöverstigliga hinder som gjorde det omöjligt att, vare sig

då eller inom en överskådlig framtid, fatta ett sådant beslut om översättningsarrangemang som måste fattas enhälligt. De i de föreslagna förordningarna angivna målen att skapa ett enhetligt patentskydd i hela EU skulle alltså inte komma att kunna uppnås.

I stället sade sig flera medlemsstater vara villiga att överväga möjligheten att skapa ett enhetligt patentskydd genom fördjupat samarbete.

3.3 Enhetligt patentskydd genom fördjupat samarbete

Den rättsliga grunden för det fördjupade samarbetet finns i artikel 20 i EU-fördraget. Om förutsättningarna för ett fördjupat samarbete är uppfyllda har medlemsstaterna rätt att utnyttja EU:s institutioner för det. Sådana samarbeten ska omfatta minst nio medlemsstater och syfta till att främja unionens mål, skydda dess intressen och stärka dess integrationsprocess. Det förutsätts också att samarbetet sker genom tillämpning av relevanta bestämmelser i fördragen och på de villkor som anges i artikeln och i artiklarna 326–334 i EUF-fördraget. Beslut om bemyndigande av ett fördjupat samarbete ska antas av rådet som en sista utväg när det fastställts att de mål som eftersträvas genom samarbetet inte kan uppnås inom rimlig tid av hela unionen.

Immaterialrätten faller, som konstaterats ovan i avsnitt 3.2, under artikel 118 i EUF-fördraget, vilket innebär att EU har behörighet på området. Den hör däremot inte till de områden där unionen har exklusiv behörighet enligt artikel 3.1 i EUF-fördraget. Därmed är det ett område där det finns utrymme för ett fördjupat samarbete enligt artikel 20 i EU-fördraget. Rådet beslutade därför om ett bemyndigande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd.

Det fördjupade samarbetet är öppet för alla medlemsstater att när som helst ansluta sig till. I nuläget är det två stater, Italien och Spanien, som har valt att stå utanför. Samarbetet innebär inte någon diskriminering av icke deltagande stater eftersom alla användare oavsett nationalitet kan använda sig av det enhetliga patentet. Det fördjupade samarbetet påverkar inte heller tillgången till eller villkoren för patentskyddet i de medlemsstater som står utanför.

3.4 Europeiska patent med enhetlig verkan

Det fördjupade samarbetet innebär att europeiska patent som har beviljats av EPO på sökandens begäran ska kunna ges enhetlig verkan. De europeiska patenten med enhetlig verkan är alltså resultatet av en tvåstegsprocess. EPO beviljar först det europeiska patentet. Därefter har sökanden en månad på sig att ge in en begäran om enhetlig verkan. Om och när enhetlig verkan registreras för det europeiska patentet gäller patentskyddet i alla de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet.

3.5 Rättsakterna

De materiella regler för europeiska patent som finns i EPC kommer att vara tillämpliga även för europeiska patent med enhetlig verkan. De rättsakter som har antagits till följd av det fördjupade samarbetet gäller i stället innebörden och administrationen av det enhetliga patentskyddet samt översättningsfrågan.

Rättsakterna utgörs av två förordningar; Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd (patentförordningen) samt Rådets förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang (översättningsförordningen).

I likhet med andra rättsakter som antas inom ramen för ett fördjupat samarbete är de enligt artikel 20 i EU-fördraget bara bindande för de medlemsstater som deltar i samarbetet. Förordningarna är direkt tillämpliga i Sverige och varken behöver eller får implementeras i svensk rätt. Innehållet i förordningarna kräver dock vissa anpassningar av svensk lagstiftning på det sätt som tas upp i den fortsatta framställningen.

3.6 Domstolsavtalet

EU-rättslig bakgrund

Parallellt med det fördjupade samarbetet om ett enhetligt patentskydd har ett avtal om inrättande av en enhetlig specialdomstol för patenttvister arbetats fram. Domstolsavtalet är formellt sett inte ett

resultat av det fördjupade samarbetet, men utgör tillsammans med de två förordningarna som har antagits till följd av samarbetet grundstenarna i det enhetliga patentsystemet.

Genom domstolsavtalet, som alltså inte är ett EU-rättsligt instrument utan ett mellanstatligt avtal, inrättas den enhetliga europeiska patentdomstolen. Avtalet är frukten av ett samarbete mellan alla EU:s medlemsstater utom Spanien. Domstolen ska ges exklusiv behörighet att avgöra vissa tvister om det enhetliga patentskyddet och de europeiska patenten.

Utformningen av det slutliga domstolsavtalet bygger i vissa delar på synpunkter från EU-domstolen på ett förslag från 2009. I det tidigare förslaget var tanken att EU skulle vara part och att avtalet skulle vara öppet för EPC-stater utanför EU-kretsen. Den konstruktionen underkändes dock av EU-domstolen, som menade att den skulle vara oförenlig med fördragen. EU-domstolen pekade bl.a. på att patentdomstolen låg utanför EU:s system för domstolsprövning och att det fanns brister i medlemsstaternas ansvar för dess tillämpning av unionsrätten. EU-domstolen underströk att det saknades möjlighet att föra fördragsbrottstalan om patentdomstolen agerade i strid med EU-rätten och att en enskild inte kunde få skadestånd från en eller flera medlemsstater vid en sådan situation.

Den slutliga avtalstexten innebär att den enhetliga europeiska patentdomstolen ska inrättas enbart mellan EU:s medlemsstater (EU och tredje land ska alltså inte vara part i avtalet), och på så sätt vara en del av EU:s system för domstolsprövning. Särskilda bestämmelser finns om förhållandet till EU-rätten och om avtalsstaternas skadeståndsskyldighet. Därigenom säkerställs bl.a. att EU-rätten tillämpas och att dess företrädare respekteras.

Den enhetliga europeiska patentdomstolen kommer att vara skyldig att begära förhandsavgörande om det är aktuellt. En domstol som har en motsvarande konstruktion, Beneluxdomstolen, har granskats av EU-domstolen i målet C-337/95, Parfums Christian Dior. En av frågorna i det målet var om Beneluxdomstolen var att se som en domstol mot vilkens avgöranden det inte finns några rättsmedel enligt nationell rätt. Slutsatsen var att så var fallet och att Beneluxdomstolen därför är skyldig att inhämta förhandsavgöranden från EU-domstolen i fråga om tolkningen av unionsrätten.

Konstitutionella förutsättningar i Sverige

Sveriges tillträde till domstolsavtalet innebär ett överlämnande av rättsskipningsuppgifter till en internationell inrättning, något som regleras av regeringsformen. Innan regeringen ingår en för riket bindande internationell överenskommelse som förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas, eller i övrigt gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om, krävs enligt 10 kap. 3 § regeringsformen riksdagens godkännande.

Den vidare regleringen i regeringsformen skiljer på överlämnande av beslutanderätt inom och utom EU-samarbetet. Det har alltså betydelse för vilka bestämmelser som är tillämpliga om en inrättning är mellanstatlig eller en del av EU-samarbetet. För överlåtande av beslutanderätt inom ramen för EU-samarbetet är 10 kap. 6 § regeringsformen tillämplig, medan 10 kap. 8 § gäller för överlämnande av rättsskipnings- eller förvaltningsuppgifter i andra fall.

Den enhetliga europeiska patentdomstolen ska som tidigare nämnts inrättas genom ett avtal som är öppet enbart för EU:s medlemsstater. Som avtalet är utformat ska domstolen bli en del av EU:s system för domstolsprövning. Även om domstolsavtalet har sin grund i EU-samarbetet är det i sin konstruktion ett mellanstatligt avtal. Sveriges tillträde till domstolsavtalet faller alltså under tillämpningen av 10 kap. 8 § regeringsformen. I praktiken blir resultatet detsamma som om 10 kap. 6 § skulle ha tillämpats, nämligen att riksdagen ska besluta i frågan på det sätt som anges i 10 kap. 6 § tredje stycket. Riksdagen kan då besluta om överlåtelsen, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för det. Riksdagens beslut kan också fattas i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Riksdagens godkännande av regeringens överenskommelse enligt 10 kap. 3 § regeringsformen ska ske i samma ordning.

4 Domstolsavtalet och den nationella rätten

4.1 Införlivandet av domstolsavtalet

Utredningens förslag: När den enhetliga europeiska patentdomstolen handlägger mål om europeiska patent med enhetlig verkan ska de artiklar i domstolsavtalet som anger vilka handlingar som patentet skyddar mot och begränsningarna i patentskyddet gälla som svensk lag i stället för patentlagen.

En internationell överenskommelse innebär att de anslutande staterna ska fullgöra de åtaganden som följer av överenskommelsen. Sverige tillämpar enligt praxis en dualistisk princip, dvs. en ordning som utgår från att det krävs nationella föreskrifter för att bestämmelserna i ett mellanstatligt avtal ska kunna tillämpas nationellt. Det sker antingen genom att det i lag eller annan författning föreskrivs att konventionens bestämmelser ska tillämpas i Sverige (inkorporering) eller genom att innehållet i den omarbetas till en svensk författningstext (transformering).

Domstolsavtalet innehåller regler av olika lag. Det finns bl.a. regler om den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet och om sammansättningen och förfarandet i domstolen. Den enhetliga europeiska patentdomstolen grundar sin behörighet direkt på domstolsavtalet, och det förutsätts inte några nationella bestämmelser för detta. Bestämmelser om förfarandet i den enhetliga europeiska patentdomstolen behöver inte heller införlivas i svensk rätt, eftersom dessa inte ska tillämpas nationellt. Däremot måste de nationella forumreglerna anpassas för att den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet ska bli exklusiv i den utsträckning som följer av domstolsavtalet. I fråga om behörighetsreglerna kan det alltså sägas att domstolsavtalet ska införlivas i svensk rätt på ett

negativt sätt, genom att Sverige avhänder sig viss domsmakt. De nationella forumreglerna måste då hindra prövning i svensk domstol av de mål som faller under den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet. Vilka författningsändringar som krävs i denna del kommer att behandlas i 9 kap.

Domstolsavtalet innehåller också en del materiella bestämmelser i artiklarna 25–30. I dessa artiklar anges vilka handlingar som innebär intrång i patentet och tillämpliga begränsningar i patentskyddet. Eftersom dessa bestämmelser inte ska tillämpas nationellt är utgångspunkten att de inte behöver införlivas i svensk rätt. Domstolsavtalet kan dock inte ses fristående från de rättsakter som ligger till grund för det enhetliga patentskyddet. Konstruktionen med två EU-förordningar och ett internationellt avtal påverkar nämligen bedömningen av i vilken mån domstolsavtalet bör införlivas i svensk rätt.

I artikel 24.1 i domstolsavtalet anges de rättskällor som den enhetliga europeiska patentdomstolen ska grunda sina avgöranden på. Först anges EU-rätten inklusive patentförordningen och överställningsförordningen. Därefter nämns domstolsavtalet, EPC, andra internationella avtal och nationell rätt. I artikeln föreskrivs ingen företrädesordning mellan de uppräknade rättskällorna.

Enligt artikel 5.1 i patentförordningen ska ett europeiskt patent med enhetlig verkan ge patenthavaren rätt att förbjuda tredje part att begå handlingar som det patentet skyddar mot i hela territoriet tillhörande de deltagande medlemsstater där det har enhetlig verkan, med förbehåll för tillämpliga begränsningar. I artikel 5.2 anges att rättighetens omfattning och begränsningar ska vara enhetliga i alla de deltagande medlemsstater där patentet har enhetlig verkan. I artikel 5.3 preciseras de handlingar som patentet skyddar mot som avses i punkten 1 och de begränsningar som är tillämpliga till att vara de som fastställs i den nationella rätten i den medlemsstat vars nationella lagstiftning är tillämplig för det europeiska patentet med enhetlig verkan enligt lagvalsregeln i artikel 7.

Utöver den allmänna bestämmelsen i artikel 5.1 reglerar förordningen således inte direkt vilka handlingar som innebär patentintrång eller vilka begränsningar som finns i patenträtten. Därvidlag hänvisas i artikel 5.3 till den tillämpliga nationella rätten utan några föreskrifter om hur den ska vara beskaffad. Bestämmelsen om enhetlighet i artikel 5.2 framstår som överraskande i en direkt tillämplig förordning, särskilt som det inte framgår hur denna enhetlighet ska

uppnås. Det är vid en första anblick svårt att se att artikel 5 i förordningen skulle kräva någon lagstiftningsåtgärd i Sverige.

Bilden är dock mer sammansatt än så. Enligt artikel 24.1 ska den enhetliga europeiska patentdomstolen alltså tillämpa bl.a. patentförordningen, domstolsavtalet och nationell rätt utan inbördes företrädesordning. Om den nationella rätten skulle avvika från vad som föreskrivs i artiklarna 25–30 i domstolsavtalet, skulle den enhetliga europeiska patentdomstolen ställas inför en svåröslig rättstillämpningsuppgift. Det har också upplysts för utredningen att det under förhandlingarna om domstolsavtalet har förutsatts att de nationella rättsregler som den enhetliga europeiska patentdomstolen ska tillämpa utformas så att de överensstämmer med de materiella reglerna i domstolsavtalet.

I de stater som tillämpar en monistisk princip blir domstolsavtalet en del av den nationella rätten genom att avtalet ratificeras. Som angetts inledningsvis tillämpar Sverige emellertid en annan princip, nämligen att avtalet måste införlivas genom nationella föreskrifter för att gälla som svensk rätt. Det kan visserligen anses innebära ett avsteg från svensk lagstiftningstradition att föra in bestämmelser i svensk rätt som inte är avsedda att tillämpas i svenska domstolar eller myndigheter. Samtidigt förutsätter det enhetliga patentskyddet att de aktuella bestämmelserna, artiklarna 25–30 i domstolsavtalet, utgör nationell rätt och att det i fall med svensk anknytning enligt artikel 7 är dessa artiklar och inte bestämmelserna i patentlagen som den enhetliga europeiska patentdomstolen ska tillämpa i fråga om vilka handlingar patentet skyddar mot och vilka begränsningar i patentskyddet som finns.

Utredningens bedömning är därför att Sverige bör införliva artiklarna 25–30 i domstolsavtalet i svensk rätt. I de flesta – men inte alla – avseenden överensstämmer artiklarna med vad som är gällande rätt i Sverige. Med hänsyn till detta, till att artiklarna inte ska tillämpas nationellt samt till att endast de engelska, tyska och franska språkversionerna av avtalet är giltiga sker införlivandet lämpligast genom att artiklarna inkorporeras i sin ursprungliga form.

4.2 Medlemsstaternas skadeståndsansvar

Utredningens förslag: Medlemsstaternas solidariska skadeståndsansvar enligt artikel 22 i domstolsavtalet införlivas i nationell rätt.
--

I likhet med andra domstolar inom EU ska den enhetliga europeiska patentdomstolen tillämpa unionsrätten i dess helhet och respektera dess företrädare. Enligt artikel 22.1 i domstolsavtalet är de avtalslutande medlemsstaterna solidariskt ansvariga för skada som uppstår genom att överinstansrätten (domstolen består enligt artikel 6 i domstolsavtalet av en förstainstansrätt, en överinstansrätt och ett kansli) överträder unionsrätten. Detta ska ske i enlighet med principerna för skador som orsakas genom överträdelser av unionsrätten begångna av nationella domstolar.

Artikel 22.2 reglerar var talan ska väckas. Huvudregeln är att talan ska väckas mot den avtalslutande medlemsstat där käranden har sitt hemvist eller sitt huvudsakliga verksamhetsställe, eller, i avsaknad av hemvist eller huvudsakligt verksamhetsställe, sitt verksamhetsställe. Talan ska väckas inför den statens behöriga myndighet. Om käranden saknar såväl hemvist som huvudsakligt verksamhetsställe eller verksamhetsställe i en avtalslutande medlemsstat kan talan väckas där överinstansrätten har sitt säte. Enligt artikel 22.3 har den medlemsstat som betalat skadestånd rätt att få ett proportionellt bidrag från de andra avtalslutande medlemsstaterna.

Artikel 22 i domstolsavtalet skiljer sig från regleringen av de fall där staten kan bli skadeståndsskyldig enligt 3 kap. skadeståndslagen (1972:207) på så sätt att något vållande från statens sida inte krävs för skadeståndsskyldighet. Den skiljer sig också från den skadeståndsskyldighet som även utan direkt lagstöd skulle kunna åläggas staten till följd av en nationell domstols överträdelser av EU-rätten genom att den reglerar ansvaret för överträdelser som begåtts av ett internationellt organ och som staten alltså inte direkt svarar för. Var och en av medlemsstaterna skulle i och för sig indirekt kunna anses vara skadevällare genom att de avhämt sig domsmakt till den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det är dock tveksamt om sambandet är så starkt att det enligt nationell rätt skulle gå att ålägga staten ett sådant skadeståndsansvar utan lagstöd.

Utredningens bedömning är att bestämmelserna i artikel 22 om statens solidariska skadeståndsansvar respektive när talan får väckas mot staten ska införlivas i svensk rätt. Det skulle vara möjligt att ta in transformerade bestämmelser med detta innehåll i patentlagen. I linje med det resonemang som fördes ovan beträffande de materiella bestämmelserna i domstolsavtalet stannar dock utredningen för att bestämmelserna ska införlivas genom att artikeln inkorporeras i sin ursprungliga form. Visserligen skulle artikel 22.3, som behandlar skyldigheten att ersätta en annan medlemsstat som be-

talat ut skadestånd, inte behöva införlivas i den nationella rätten då det är en fråga som regleras på mellanstatlig nivå. Det finns dock inte några starka skäl att skilja ut de olika bestämmelserna i artikeln vid en inkorporering. Inkorporeringen ska därför omfatta hela artikel 22.

Enligt gällande rätt handlägger justitiekanslern skadeståndsanspråk mot staten. Det sker med stöd av förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten, som omfattar anspråk på ersättning som grundas på ett påstående om överträdelse av gemenskapsrätten. JK:s handläggning är enligt förordningen inte begränsad till skada som vållats av svenska inrättningar. Det är därför inte nödvändigt att ytterligare reglera handläggningen av skadeståndsanspråk mot staten till följd av överinstansrättens överträdelser av unionsrätten.

4.3 Verkställighet av domstolens avgöranden

Utredningens förslag: En bestämmelse tas in i patentlagen om att den enhetliga europeiska patentdomstolens avgöranden ska verkställas i Sverige på samma villkor som en svensk domstols dom eller beslut.

Domstolsavtalet och Bryssel I-förordningen

Bestämmelser om domstols behörighet och erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område inom EU finns i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (Bryssel I-förordningen). I december 2013 antogs en reviderad förordning (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 1215/2012 om domstols behörighet och erkännande och verkställighet på privaträttens område). Den reviderade förordningen träder i kraft i januari 2014.

Den enhetliga europeiska patentdomstolen utgör en domstol i Bryssel I-förordningens mening (artikel 2 c och beaktandesats 11 i den reviderade förordningen). Behörighetsbestämmelserna i Bryssel I-förordningen är därmed tillämpliga på den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det innebär att domstolen är behörig när en

nationell domstol i en avtalsslutande medlemsstat är behörig enligt förordningens bestämmelser.

När det gäller erkännande och verkställighet i förhållandet mellan de olika avtalsparterna finns bestämmelser i artikel 82 i domstolsavtalet (se närmare under nästa rubrik). I förhållande till övriga EU-medlemsstater behöver dock Bryssel I-förordningen justeras. Förordningen möjliggör nämligen inte att medlemsstaterna ingår konventioner som reglerar de frågor som förordningen reglerar. (Artikel 71 tar endast sikte på konventioner som fanns vid förordningens tillkomst.) Ett arbete med att anpassa Bryssel I-förordningen till domstolsavtalet kommer att inledas inom kort.

Verkställighet i Sverige kräver nationella föreskrifter

Enligt artikel 82 i domstolsavtalet ska den enhetliga europeiska patentdomstolens avgöranden vara verkställbara i varje avtalsslutande medlemsstat. Verkställighetsförfarandet ska styras av lagen i den avtalsslutande medlemsstat där verkställigheten äger rum och alla domstolens beslut ska verkställas på samma villkor som ett beslut som meddelas i den avtalsslutande medlemsstat där verkställigheten äger rum.

I vilken mån utländska domar är verkställbara i Sverige framgår enligt 3 kap. 2 § utsökningsbalken av föreskrifter. I många fall utgörs dessa föreskrifter av Bryssel I-förordningen, som är en del av den nationella rätten. Det förhåller sig inte på samma sätt med domstolsavtalet. För att verkställighet i enlighet med artikel 82 ska kunna ske i Sverige krävs det därför att en föreskrift om detta tas in i svensk rätt. Innebörden av verkställighetsföreskriften ska, i enlighet med innehållet i artikel 82, vara att domstolens avgöranden ska verkställas på samma villkor som om de meddelas av en svensk domstol. Det utesluter inte bara krav på verkställbarhetsförklaring (s.k. exekvaturförfarande), utan också krav på att översättning till svenska av domen ska ges in i samband med ansökan om verkställighet.

5 Patentlagen och det enhetliga patentskyddet

5.1 Europeiska patent i patentlagen

11 kap. patentlagen

I 11 kap. patentlagen finns bestämmelser om europeiska patent. I 80 § patentlagen definieras europeiska patent som patent som meddelas av EPO i enlighet med EPC.

Slutligen anges att resterande bestämmelser i kapitlet, 81–93 §§, gäller för europeiska patent för Sverige och europeiska patentansökningar för Sverige.

Enligt 82 § patentlagen har europeiska patent i dag verkan i Sverige endast om sökanden vidtar de åtgärder som anges i paragrafen. Det innebär att sökanden ska ge in en översättning och betala en avgift för PRV:s offentliggörande av det (validering).

Övriga bestämmelser i patentlagen

I 11 kap. patentlagen anges förutsättningarna för att ett europeiskt patent ska få verkan i Sverige enligt gällande rätt. Följden av att ett europeiskt patent får verkan i Sverige är att den nationella patenträtten i övrigt blir tillämplig, exempelvis reglerna om åtgärder för att förhindra patentintrång, ogiltighet av patent, specifika forum- och processregler samt regler om årsavgifter. För europeiska patent som validerats i Sverige gäller alltså både EPC och den nationella rätten. Ett europeiskt patent som validerats i Sverige kan alltså i dag exempelvis både bli föremål för patentbegränsning hos EPO och i ett nationellt förfarande med verkan endast i Sverige.

5.2 Överväganden och förslag

5.2.1 Regleringen i 11 kap. patentlagen

Utredningens förslag: En ändring i 80 § patentlagen ska göras så att det framgår att det även finns europeiska patent med enhetlig verkan och att dessa inte är beroende av åtgärder för validering för att ha verkan i Sverige.

Tillämpningen av patentförordningen är i sig inte beroende av utformningen av 11 kap. patentlagen. Det är patentförordningen som reglerar hur de europeiska patenten får verkan, och det finns därför inte anledning att lagreglera det. Det är ändå eftersträvänsvärt att 11 kap. patentlagen har ett innehåll som inte är missvisande eller felaktigt.

Den nuvarande utformningen av 11 kap. patentlagen kommer att passa mindre bra då patentförordningen börjar tillämpas. För det första är det lämpligt att det på något sätt framgår av 11 kap. patentlagen att det också finns europeiska patent med enhetlig verkan som har verkan i Sverige.

Det är för det andra också nödvändigt att göra en ändring för att den nuvarande lydelsen av 82 § patentlagen inte ska vara direkt felaktig när patentförordningen börjar tillämpas. I den nu gällande 82 § anges nämligen att europeiska patent har verkan i Sverige *endast* om sökanden vidtagit åtgärder för validering.

Det är naturligtvis möjligt att ändra 82 § så att även enhetlig verkan anges i paragrafen som ett sätt för patent att få verkan i Sverige. Med hänsyn till paragrafens uppbyggnad skulle det dock språkligt sett riskera att bli klumpigt.

Det är dessutom så att merparten av bestämmelserna i kapitlet saknar relevans för europeiska patent med enhetlig verkan. Det är därför mer lämpligt att lyfta ut dem från tillämpningen av bestämmelserna. Utredningen föreslår därför att kapitlets inledning ändras så att det framgår att det finns europeiska patent med enhetlig verkan och att bestämmelserna om validering inte ska tillämpas på dessa patent.

5.2.2 Regleringen i patentlagen i övrigt

Utredningens förslag: Bestämmelserna om patentbegränsning och upphävande av patent i 40 a § patentlagen samt om avstående av patent i 54 § patentlagen ska ändras så att europeiska patent med enhetlig verkan undantas från regleringen. Ombudskravet i 71 § patentlagen ska inte gälla för europeiska patent med enhetlig verkan.

Vissa direkta skyldigheter enligt patentförordningen

Patentförordningen innebär en del direkta skyldigheter för de deltagande medlemsstaterna. En sådan skyldighet är att se till att dubbelt patentskydd inte uppstår för europeiska patent med enhetlig verkan. Den frågan kommer att behandlas särskilt i 6 kap. Av patentförordningen följer också att pantsättning av europeiska patent inte får vara beroende av nationell registrering. Regleringen av pantsättning av patent behandlas i 7 kap.

Utöver de nyss nämnda frågorna finns det anledning att uppmärksamma ytterligare några bestämmelser i patentlagen där regleringen behöver anpassas för de europeiska patenten med enhetlig verkan.

Av artikel 3 i patentförordningen framgår att de europeiska patenten med enhetlig verkan bara får begränsas, överlåtas, upphävas eller upphöra med avseende på alla de deltagande medlemsstaterna. Det innebär att bestämmelserna i patentlagen om patentbegränsning och upphävande (40 a §) samt om avstående (54 §) måste ändras så att europeiska patent med enhetlig verkan inte omfattas av regleringen.

Skyldigheter som följer av domstolsavtalet

Även domstolsavtalet påverkar ett antal bestämmelser i patentlagen, eftersom avtalet innebär att nationella domstolar inte längre ska handlägga vissa typer av mål när det gäller europeiska patent. Domstolsavtalet omfattar både europeiska patent med enhetlig verkan och europeiska patent som har validerats i Sverige. De författningsändringar som är nödvändiga till följd av domstolsavtalet behandlas särskilt i 9 kap.

Översättningen av europeiska patent och patentansökningar

I dag finns krav på översättning av europeiska patent i samband med validering i Sverige (82 § patentlagen). Det finns också krav på översättning av europeiska patentansökningar för det fall sökanden vill komma i åtnjutande av ett provisoriskt patentskydd. Frågan om det enhetliga patentskyddets översättningsarrangemang är en särskild fråga som regleras av översättningsförordningen. Vilken betydelse förordningen ska ha för befintliga översättningskrav kommer att behandlas i 8 kap.

Ombudsskyldigheten enligt 71 § patentlagen

En särskild fråga är ombudsskyldighet enligt 71 § patentlagen. Det är en bestämmelse som innebär att PRV får förelägga en patenthavare som saknar hemvist i Sverige att ställa ett ombud för sig. Ombudet ska ha hemvist i Sverige och behörighet att ta emot delgivning i ärenden rörande patentet med undantag av stämning i brottmål och föreläggande för part att infinna sig personligen inför domstol. Ombudet ska antecknas i patentregistret.

Det kan ifrågasättas om det över huvud taget är förenligt med EU-rätten att på detta sätt ställa krav på ombud. Den frågan behandlades i samband med lagändringar beträffande ombudskravet för sökande i 12 § patentlagen. Det konstaterades då att även bestämmelser med innehåll som i 71 § patentlagen i och för sig träffades av EG-fördragets regler om fri rörlighet för tjänster och etableringsfrihet. Slutsatsen var dock att behovet av att säkerställa delgivning utgjorde ett sådant tvingande skäl av allmänt intresse som gjorde det objektivt försvarbart med ett avsteg från EG-fördraget (prop. 2000/01:13 s. 29). Någon annan bedömning gjordes inte vid genomförandet av det s.k. tjänstedirektivet (se Ds 2008:75 s. 512 f.).

Regeln skulle knappast aktualiseras särskilt ofta för europeiska patent med enhetlig verkan, eftersom någon handläggning hos PRV inte kommer att ske beträffande dem och de sällan kommer att bli föremål för tvister i en svensk domstol. Regeln är inte direkt sanktionerad, och den enda följderna av att ombud inte ställs är att delgivning får ske genom att handlingarna sänds till sökanden under dennes senaste adress. Det innebär att skälen för regeln inte gör sig särskilt starkt gällande när det är fråga om europeiska patent med enhetlig verkan.

Det finns också praktiska skäl som talar mot att låta ombudskravet enligt 71 § omfatta även europeiska patent med enhetlig verkan. Eftersom dessa inte kommer att omfattas av det svenska patentregistret är det orimligt med en regel som föreskriver att ombud ska antecknas i detta. Utredningens bedömning är därför att europeiska patent med enhetlig verkan ska undantas från kravet på ombud enligt 71 § patentlagen.

Ombudsskyldighet för innehavare av validerade europeiska patent har som nyss redogjorts för ansetts vara förenlig med EU-rätten. Det kan självklart finnas fördelar med ett uppgivet ombud, särskilt om patenthavaren har hemvist utanför Europa. Den praktiska betydelsen av ombudsskyldigheten kan dock i många fall ifrågasättas även för dessa patent. Från PRV:s sida har det framkommit att det inte har någon avgörande betydelse om patenthavaren har en adress i Sverige eller utomlands. När det gäller domstolarnas hantering delges i regel inte ett uppgivet ombud med stöd av 71 § patentlagen. I stället tillämpas den s.k. EU-delgivningsförordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning av handlingar i civila eller kommersiella ärenden). Enligt utredningens uppfattning bör det därför övervägas om inte innehavare av europeiska patent generellt bör undantas från ombudsskyldigheten enligt 71 § patentlagen. Frågan behöver dock inte besvaras i detta sammanhang, som bara gäller europeiska patent med enhetlig verkan.

6 Hur förhindras dubbelt patentskydd?

6.1 Patentskyddet i Sverige i dag

Enligt gällande rätt kan patent få verkan i Sverige på två olika sätt. Antingen är det patent som har meddelats av PRV (till följd av en nationell ansökan eller en internationell ansökan som fullföljs hos PRV) eller är det europeiska patent som har meddelats av EPO (till följd av en europeisk ansökan eller en internationell ansökan som fullföljs vid EPO) och sedan validerats i Sverige.

När nationella patent får verkan

När en nationell patentansökan bifalls får patentet verkan, vilket innebär att patenthavaren har den ensamrätt som anges i 3 § patentlagen till uppfinningen. Patentskyddet gäller, förutsatt bl.a. att avgifterna betalas, i tjuugo år från den dag då patentansökningen gavs in till PRV.

Det provisoriska skyddet för patentansökningar

Ett visst skydd kan uppnås för tiden före det att patentet beviljas. Från den dag då handlingarna i ansökningsärendet enligt 22 § patentlagen blivit tillgängliga – vilket innebär arton månader från ansökningsdagen, om beslut i ärendet inte dessförinnan meddelats – föreligger patentintrång vid ett otillåtet utnyttjande. För tiden innan patentet har meddelats omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i deras lydelse när ansökningen blev allmänt tillgänglig som av patentkraven enligt patentet. Straff får inte dömas ut, förverkande får inte ske och skadestånd kan under

tiden före meddelandet endast utgå i form av ersättning för utnyttjandet.

När europeiska patent får verkan

Ett europeiskt patent är meddelat när EPO har kungjort sitt beslut att bifalla patentansökningen (81 § patentlagen). För att få verkan i Sverige måste det dock valideras här inom tre månader efter kungörandet (82 § patentlagen).

När PRV har fått in den översättning som krävs och avgiften för valideringen har betalats ska PRV utfärda en kungörelse och hålla översättningen tillgänglig för allmänheten. Kungörelsen har visserligen stor praktisk betydelse men saknar i sig rättsverkan. För att det europeiska patentet ska få rättsverkan i Sverige krävs bara att den föreskriva översättningen har getts in och att avgiften för offentliggörandet har betalats. (Prop. 1977/78:1 s. 379)

Provisoriskt skydd för europeiska patentansökningar

Även europeiska patentansökningar kan få ett provisoriskt skydd i Sverige. Bestämmelserna om detta finns i 88 § patentlagen, som i sin tur grundar sig på artikel 67 i EPC, och innebär att en europeisk patentansökan ska ha samma provisoriska skydd som en nationell ansökan.

Det provisoriska skyddet omfattar europeiska patentansökningar som har publicerats enligt EPC. För att det ska gälla ska en översättning till svenska av patentkraven i den lydelse de har publicerats ges in till PRV och en avgift betalas. PRV ska då utfärda en kungörelse i Svensk Patenttidning och hålla översättningen tillgänglig. Förutsatt att ansökningen sedan fullföljs, dvs. leder till ett europeiskt patent, gäller ett provisoriskt patentskydd på samma sätt som för en svensk patentansökan från dagen för kungörelsen.

6.2 Patentskyddet i Sverige med patentförordningen

De nationella patent som meddelas av PRV påverkas inte av att patentförordningen börjar tillämpas. Det ska också i fortsättningen gå att få ett europeiskt patent utan enhetlig verkan och få detta

validerat i Sverige. Det som tillkommer till de nuvarande kategorierna av patent i Sverige är *europiska patent med enhetlig verkan*.

Patentförordningens regler gäller för europeiska patent som beviljas efter tillämpningsdagen för förordningen. En begäran om enhetlig verkan kan göras inom en månad från det att EPO offentliggjort beslutet att meddela det europeiska patentet i Europeiska patenttidningen.

Enligt artikel 4.1 patentförordningen ska ett europeiskt patent med enhetlig verkan få verkan i de deltagande medlemsländerna samma dag som EPO i Europeiska patenttidningen offentliggör beslutet att bevilja det europeiska patentet. Patentet får alltså verkan retroaktivt i upp till en månad för det fall enhetlig verkan begärs för ett europeiskt patent.

6.3 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Bestämmelserna i 82 § patentlagen om validering av europeiska patent kompletteras med en regel som innebär att patenthavarens åtgärder för validering blir utan verkan om enhetlig verkan registreras för det europeiska patentet.

Skyldigheten att förhindra dubbelt patentskydd

Enligt artikel 4.1 i patentförordningen ankommer det på medlemsstaterna att se till att, när enhetlig verkan har registrerats för ett patent och omfattar den medlemsstaten, det europeiska patentet inte ska anses ha fått verkan som ett nationellt patent vid offentliggörandet i Europeiska patenttidningen. Detta innebär att medlemsstaterna är skyldiga att förhindra att dubbelt patentskydd uppstår för de europeiska patenten med enhetlig verkan.

Som konstaterats ovan ska det enhetliga patentskyddet inte påverka den nationella patenträtten. Samtidigt skulle en fortsatt tillämpning av de nu gällande reglerna i praktiken innebära att ett europeiskt patent som validerats i Sverige också kan ges enhetlig verkan. I det fallet skulle det europeiska patentet kunna anses ha fått verkan som ett nationellt patent från offentliggörandet på ett sätt som inte är tillåtet enligt artikel 4.2. Även om det i praktiken saknas anledning att göra så skulle det också teoretiskt kunna ske i den omvända ordningen, dvs. att ett europeiskt patent som fått

enhetlig verkan valideras i Sverige. Även i det fallet skulle det europeiska patentet anses ha fått verkan som ett nationellt patent från offentliggörandet, vilket alltså inte är tillåtet enligt förordningen. Det krävs därför en lagändring som hindrar patenthavare från att både begära enhetlig verkan och validera ett europeiskt patent. Det finns olika tänkbara sätt att utforma en reglering som säkerställer att dubbelt patentskydd inte kan uppnås för de europeiska patenten med enhetlig verkan.

Kan tidsgränsen för validering ändras?

Ett sätt att hindra dubbelt patentskydd skulle kunna vara att se över de tidsgränser som finns för begäran om enhetlig verkan respektive validering av europeiska patent. Enligt gällande rätt har sökanden tre månader på sig att validera ett europeiskt patent. Enligt patentförordningen ska en begäran om enhetlig verkan däremot ges in inom en månad. Det är under denna månad som båda åtgärderna alltså kan vidtas. Tidsgränsen för validering skulle kunna justeras så att den kan göras tidigast efter en månad, när tiden för att begära enhetlig verkan har gått ut. En fördel med den lösningen är att den fungerar på båda hållen, dvs. den förhindrar både att man validerar patentet först och sedan ansöker om enhetlig verkan och tvärtom.

Enligt artikel 65 i EPC får medlemsstaterna sätta tidsgränser för att validera patent, och som artikeln är formulerad utesluter den inte att tidsgränsen innebär även en tidigaste tidpunkt. Det finns alltså inte några formella hinder för den ändringen.

Även om en ändring av tidsgränsen för validering på ett enkelt sätt skulle förhindra dubbelt patentskydd skulle dock en sådan lösning kunna vara till nackdel för en patenthavare som avser att validera sitt europeiska patent i Sverige. Det skulle kunna innebära att han eller hon under den första månaden efter patentets meddelande får minskade möjligheter att bevaka sitt patent, t.ex. genom att begära ett vitesförbud eller interimistiskt förbud. Enligt utredningens bedömning bör tidsgränserna för validering inte ändras.

Kompletterande villkor för validering

I 82 § patentlagen anges vilka åtgärder sökanden måste vidta för att validera sitt europeiska patent i Sverige. Det skulle också gå att föra in ytterligare villkor för valideringen i form av exempelvis en förklaring om att enhetlig verkan inte har sökts eller kommer att sökas för det europeiska patentet.

Det har vissa fördelar att reglera valideringsprocessen genom att införa villkor i stället för att använda sig av en ogiltighetsregel. Patenthavaren blir tvungen att redan före valideringen ta ställning till om han eller hon i stället vill uppnå enhetlig verkan. Risken skulle annars kunna finnas att en patenthavare i händelse av tvist om ett validerat europeiskt patent skulle begära enhetlig verkan och på så sätt få tvisten att falla. En viss börda för tredje man att undersöka om enhetlig verkan har begärts skulle då kunna uppstå när det gäller nyligen validerade europeiska patent.

Å andra sidan kan det ifrågasättas om inte den rättsliga följderna av att ett villkor inte uppfylls ändå måste regleras. Det blir i så fall fråga om att valideringen ska vara ogiltig. Det kan också vara av värde med en regel som hanterar eventuella misstag.

En ogiltighetsregel hindrar dubbelt patentskydd

Ett alternativ till att reglera valideringsprocessen är att ta sikte på resultatet av att patenthavaren vidtagit dubbla åtgärder. Enhetlig verkan bör rimligtvis ha företräde framför nationell validering. Den följderna skulle uppnås genom en regel som innebär att om ett patent ges enhetlig verkan – oavsett om det är före eller efter det att sökanden vidtagit åtgärder för validering enligt 82 § patentlagen – ska valideringen vara utan verkan.

Naturligtvis är det tänkbart att kombinera kompletterande villkor för validering med en ogiltighetsregel. Om det ändå är nödvändigt med en ogiltighetsregel kan dock syftet med att också ändra villkoren för validering ifrågasättas. Enbart en ogiltighetsregel fyller samma funktion och är därmed, enligt utredningens bedömning, det enklaste och mest lämpliga sättet att förhindra dubbelt patentskydd. Reglerna om validering i 82 § patentlagen ska därför kompletteras med en bestämmelse som innebär att sökandens åtgärder för validering blir utan verkan om det europeiska patentet ges enhetlig verkan.

7 Pantsättning av patent och patentansökningar

7.1 Gällande rätt

Pantsättningen får verkan mot tredje man genom registrering

Möjligheten att pantsätta patent och patentansökningar med sakrättslig verkan mot tredje man lagreglerades i Sverige år 1988. Tidigare innehöll lagstiftningen inte några bestämmelser om pantsättning av patent, och det ansågs oklart om en sådan pantsättning över huvud taget kunde ske enligt svensk rätt.

I förarbetena (prop. 1987/88:4 s. 9 f.) konstaterades att det såvitt avser lös egendom krävs iakttagande av ett sakrättsligt moment – någon form av publicitet – för att ett avtal om pantsättning ska få sakrättslig verkan. Det konstaterades vidare att publicitetsverkan beträffande lös egendom vanligtvis uppnås genom tradition, dvs. att egendomen övergår i panthavarens besittning, eller genom offentlig registrering av något slag. Som ytterligare en möjlighet nämndes denuntiation, som används t.ex. vid pantsättning av egendom i tredje mans besittning, och som fullgörs genom att pantsättaren lämnar ett meddelande om pantsättningen till den som har godset i sin besittning.

Eftersom en patenträtt inte kan överlämnas och ett patentbrev inte är någon bärare av patenträtten kunde tradition inte komma i fråga. Denuntiation fungerade inte heller eftersom det inte fanns någon tredje man som skulle kunna ta emot en underrättelse. Slutsatsen blev därför att det var nödvändigt att skapa ett system där publicitetsverkan uppnås genom offentlig registrering. Samma slutsats hade Utredningen om pantsättning av patent och patentansökningar dessförinnan kommit till i sitt betänkande (SOU 1985:10), liksom samtliga instanser vid remissbehandlingen.

Det fanns alltså en stor enighet bakom förslaget om att införa en offentlig registrering vid pantsättning av patent. Nästa fråga var hur det skulle genomföras. Det konstaterades att PRV redan förde ett patentregister, och att detta borde utnyttjas också vid pantsättningar. PRV hade dessutom redan tillgång till de uppgifter som behövdes för att kontrollera om sökanden i ett ärende om pantsättning var behörig. Uppgiften att registrera pantavtal skulle också utan svårigheter kunna anpassas till övriga registreringsrutiner inom PRV. Slutsatsen var alltså att det var mest rationellt att låta PRV vara registreringsmyndighet. (Prop. 1987/88:4 s. 10)

Patentlagens bestämmelser om pantsättning

Bestämmelserna om pantsättning av patent och patentansökningar finns i 12 kap. patentlagen. Reglerna omfattar alla patent som har meddelats i Sverige eller har verkan här, alltså även validerade europeiska patent. De omfattar också svenska patentansökningar och internationella patentansökningar under vissa förutsättningar, samt europeiska patentansökningar där den översättning som krävs för att få provisoriskt patentskydd har getts in till PRV eller som har omvandlats till en ansökan om svenskt patent i enlighet med 93 § patentlagen.

Enligt 95 § patentlagen *uppkommer* panträtt i ett patent eller i en patentansökan genom att ett skriftligt avtal om pantsättning registreras. Ansökan om registrering görs hos PRV.

I 12 kap. patentlagen finns också andra bestämmelser om pantsättningen, t.ex. vilken panträtt som har företräde vid flera upplåtelser, vem som har rätt att ansöka om registrering och vid vilken tidpunkt det kan göras samt om försäljning av patenten.

Hanteringen hos PRV

Den registrering som sker av pantsättningsavtal är knuten till patentregistret, eller, i fråga om patentansökningar, till patentansökningsdiariet.

Den som vill registrera ett avtal om pantsättning av ett patent ska skriftligen ansöka om detta på en blankett som tillhandahålls av PRV. Ansökan är utformad som en begäran om anteckning i patentregistret respektive patentansökningsdiariet. Pantsättning är bara

en av flera anteckningar som kan göras. Förutom begäran om anteckning ska ansökan innehålla nummer på det patent eller den patentansökan som anteckningen berör, ansöknings- eller publiceringsnummer, uppgifter om pantsättarens och panthavarens namn samt panthavarens adress. Datum för pantsättningsavtalet ska anges på ansökan och ansökan ska åtföljas av en bestyrkt kopia av pantsättningsavtalet eller utdrag ur avtalet som visar pantsättning. Ansökan är avgiftsbelagd (för närvarande 500 kr).

7.2 Pantsättning av europeiska patent med enhetlig verkan

Artikel 7 i patentförordningen behandlar europeiska patent med enhetlig verkan som förmögenhetsobjekt. Utgångspunkten är att ett europeiskt patent i den egenskapen ska anses som ett nationellt patent. Det ska gälla det europeiska patentet med enhetlig verkan i sin helhet och i alla deltagande medlemsstater.

I artikeln klargörs sedan i vilket land det ska anses som ett nationellt patent. I första hand ska det vara den medlemsstat där sökanden hade sitt hemvist eller sitt huvudsakliga säte när ansökan om europeiskt patent gavs in, eller om detta inte är tillämpligt, där sökanden hade ett driftsställe. Särskilda regler för hur detta ska bedömas när det finns medsökande eller om ingen sökande har hemvist, huvudsakligt säte eller driftsställe i någon medlemsstat finns också.

I artikel 7.4 anges att förvärvandet av en rättighet inte får vara beroende av en eventuell registrering i ett nationellt patentregister. Vad förklaringen till den bestämmelsen är kan inte utläsas, men den får förmodas vara dels att systemet för pantsättning ser olika ut i medlemsländerna, dels att det europeiska patentet med enhetlig verkan ska vara just en enhetlig rättighet som inte i något avseende ska vara beroende av nationell registrering. Såvitt framkommit ska dock en möjlighet att registrera pantsättningsavtal erbjudas av EPO.

Eftersom patentförordningen bara tar sikte på europeiska patent som har beviljats finns det inte någon reglering där som gäller pantsättning av europeiska patentansökningar.

7.3 Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Panträtt i europeiska patent med enhetlig verkan ska inte kunna uppkomma genom att avtalet om pantsättning registreras av PRV. Om däremot EPO registrerar en pantsättning av ett europeiskt patent med enhetlig verkan, ska pantsättningen ha samma verkningar som en registrerad pantsättning har enligt 12 kap. patentlagen.

12 kap. patentlagen gäller även för europeiska patent med enhetlig verkan

Utredningen har att ta ställning till om en tillämpning av patentförordningen medför att några nu gällande författningsbestämmelser som rör pantsättning av patent och patentansökningar behöver ändras.

Enligt 94 § patentlagen kan patent som har meddelats *eller har verkan* i riket pantsättas enligt bestämmelserna i 12 kap. patentlagen. I dag syftar det senare endast på europeiska patent som har validerats i Sverige. Om någon ändring inte görs, kommer kapitlet också att gälla för europeiska patent med enhetlig verkan.

Nationell registrering varken tillåten eller möjlig

Patentförordningen innebär att de europeiska patenten med enhetlig verkan i egenskap av förmögenhetsobjekt i sin helhet ska anses som nationella patent, samtidigt som förvärvandet av en rättighet inte får vara beroende av registrering i ett nationellt patentregister.

Registreringskravet i 95 § patentlagen för pantsättningar av patent står alltså i strid med patentförordningen. Det finns också en praktisk sida av saken. De patent som i nuläget omfattas av regleringen är upptagna i det svenska patentregistret, vilket de europeiska patenten med enhetlig verkan inte kommer att vara. En registrering som är knuten till det svenska patentregistret är alltså inte praktiskt möjlig.

Registreringskravet ska i stället anpassas

Det är visserligen tänkbart att 94 § patentlagen skulle kunna ändras så att de europeiska patenten med enhetlig verkan föll utanför tillämpningen av 12 kap. patentlagen. Det skulle innebära att inte heller reglerna om registrering av pantsättningsavtal skulle vara tillämpliga på europeiska patent med enhetlig verkan. En sådan lösning skulle formellt uppfylla kraven i patentförordningen. Samtidigt skulle det i praktiken innebära att de europeiska patenten med enhetlig verkan särbehandlades i egenskap av förmögenhetsobjekt, något som står direkt i strid med utgångspunkterna i artikel 7 i patentförordningen. Det skulle inte enbart vara en särbehandling i rättsligt hänseende, utan det skulle också kunna få reell betydelse för patentets värde som kreditobjekt. Utredningens uppfattning är att det måste vara möjligt att få till stånd en giltig panträtt även i europeiska patent med enhetlig verkan. Patentlagen måste alltså anvisa ett sakrättsligt moment vid pantsättning av sådana patent.

När reglerna om pant infördes i patentlagen konstaterade lagstiftaren – som har framgått i det föregående – att en offentlig registrering var den enda möjligheten att få till stånd den publicitetsverkan som det sakrättsliga momentet syftar till. Utredningen har ingen annan uppfattning. Den möjlighet som kommer att finnas att registrera pantsättningsavtal hos EPO är enligt utredningens bedömning det lämpligaste sättet att ge sakrättsligt skydd åt pantsättning av europeiska patent med enhetlig verkan. Den svenske lagstiftaren kan emellertid inte meddela föreskrifter om registrering hos EPO och det är EPO som avgör om ett pantsättningsavtal ska få registreras. Vad som kan föreskrivas i patentlagen är att, om en pantsättning registreras av EPO, panträtt ska uppkomma på samma sätt som när pantsättning av ett nationellt patent registreras av PRV. Om EPO registrerar en pantsättning, ska den alltså ha samma verkningar som en registrerad pantsättning har enligt 12 kap. patentlagen.

8 Översättningen av europeiska patent och patentansökningar

8.1 Översättningskraven enligt gällande rätt

Översättningskraven vid validering i Sverige

Europeiska patent beviljas på något av EPO:s tre handläggnings-språk, engelska, tyska eller franska. När ett beviljat europeiskt patent offentliggörs ska patentskriften enligt artikel 14.6 i EPC publiceras på det aktuella handläggnings-språket, men inkludera en översättning av patentkraven till de andra två språken.

De svenska översättningskraven för europeiska patent som valideras här finns i 82 § tredje stycket patentlagen. Kraven har lättat genom den s.k. Londonöverenskommelsen år 2008, och innebär att det numera bara är patentkraven som alltid måste översättas till svenska. Om patentet har meddelats på tyska eller franska ska patentbeskrivningen ges in på svenska eller engelska.

Översättning av en europeisk patentansökan

En europeisk patentansökan som har publicerats enligt EPC kan, som redogjorts för i avsnitt 6.1, få ett provisoriskt skydd i Sverige enligt 88 § patentlagen. En av förutsättningarna för detta är att patentkraven i den lydelse som har publicerats översätts till svenska och ges in till PRV.

Översättningens rättsliga betydelse

Översättningen kan få olika betydelse i olika situationer. Om den översättning som görs antingen vid validering enligt 82 § tredje stycket patentlagen eller vid översättning av en europeisk patent-

ansökan enligt 88 § patentlagen inte överensstämmer med handlingens lydelse på EPO:s handläggningsspråk omfattar patentskyddet endast det som framgår av båda lydelseerna. Effekten av en avvikelse kan alltså bli att patentets skyddsomfång minskas.

När det gäller det provisoriska skyddsomfånget enligt 88 § patentlagen kan det finnas fyra olika lydelse av patentkraven. Det kan nämligen finnas skillnader i patentkravens lydelse när ansökan blev offentlig och enligt patentet när det beviljats, och båda dessa lydelse ska vara översatta. Skyddsomfånget för tiden innan patentet meddelades omfattar då bara det som framgår av samtliga lydelse.

Är det däremot fråga om ett mål om ogiltighet gäller enbart lydelsen på EPO:s handläggningsspråk.

Översättning vid tvister

Om det blir tvist i Sverige om ett europeiskt patent har Stockholms tingsrätt enligt 68 a § patentlagen möjlighet att kräva att patenthavaren ger in en fullständig översättning till svenska av patentet om någon sådan inte finns hos PRV. Kravet kan ställas oavsett på vilken sida i målet patenthavaren befinner sig. Om patenthavaren är kärke i målet och inte följer ett föreläggande om översättning, kan talan komma att avvisas. Är patenthavaren svarande, kan rätten i stället översätta patentskriften på dennes bekostnad.

8.2 Översättningskraven för europeiska patent med enhetlig verkan

Översättningsarrangemangen för det enhetliga patentskyddet

Som redogjordes för i 3 kap. har frågan om vilka språk som ska användas för de europeiska patenten med enhetlig verkan brutits ut ur den övriga regleringen och reglerats i en särskild förordning, EU-förordningen om genomförandet av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang (översättningsförordningen).

Enhetlig verkan är något som kan ges för redan beviljade europeiska patent när begäran om detta görs inom en månad från det att patentet beviljades. Patenten beviljas, som beskrevs i föregående avsnitt, på något av EPO:s tre handläggningsspråk. Patentskriften

publiceras på det aktuella handläggningsspråket och ska inkludera en översättning av patentkraven till de andra två språken.

En begäran om enhetlig verkan ska enligt artikel 3.2 översättningsförordningen ges in på handläggningsspråket. När det europeiska patentet med enhetlig verkan har offentliggjorts i enlighet med artikel 14.6 i EPC ska det enligt artikel 3.1 förordningen som huvudregel inte krävas några ytterligare översättningar av det. De undantag som finns anges i artiklarna 4 och 6 och gäller översättning i händelse av tvist samt vissa övergångsåtgärder.

Översättning i händelse av tvist

I händelse av tvist om ett påstått intrång ska patenthavaren enligt artikel 4.1 översättningsförordningen på den påstådda intrångsgörarens begäran tillhandahålla en fullständig översättning av det europeiska patentet med enhetlig verkan till ett av de officiella språken antingen där det påstådda intrånget ägde rum eller där den påstådda intrångsgöraren är bosatt. Den påstådda intrångsgöraren får välja vilket av alternativen han eller hon vill.

I en tvist om ett enhetligt patent får domstolen enligt artikel 4.2 begära att patenthavaren tillhandahåller en fullständig översättning av patentet till domstolens handläggningsspråk. Den domstol som avses i punkten ska vara en domstol som är behörig att avgöra tvister om europeiska patent med enhetlig verkan. I de fall översättning får krävas ska patenthavaren stå för kostnaderna.

Översättningen kan då få en viss rättslig betydelse. I tvister som rör skadeståndskrav ska domstolen beakta om den påstådda intrångsgöraren, särskilt om han eller hon är ett litet eller mellanstort företag, en fysisk person eller en ideell organisation, ett universitet eller en offentlig forskningsorganisation, har agerat utan att ha känt till eller rimligen ha bort känna till att han eller hon gjorde intrång i patentet innan han eller hon fått tillgång till översättning enligt punkten 1.

Hårdare översättningskrav under en övergångsperiod

Under en övergångstid efter det att förordningen börjat tillämpas kommer det att krävas ytterligare en del översättningar utöver dem som har beskrivits ovan. Under denna tid ska nämligen en begäran

om enhetlig verkan, vilken ju enligt huvudregeln ska göras på handläggningsspråket, åtföljas av en översättning. Om handläggningsspråket är tyska eller franska ska patentskriften översättas till engelska. Om handläggningsspråket är engelska ska patentskriften översättas till något annat av EU:s officiella språk. Övergångs-åtgärderna regleras i artikel 6 i översättningsförordningen. De översättningar som EPO offentliggör i enlighet med den artikeln ska inte ha någon rättsverkan utan endast tillhandahållas i informationssyfte.

Hur lång övergångstiden är eller kommer att bli är ännu inte helt klarlagt. När förordningen börjar tillämpas ska det löpande göras utvärderingar av kvalitén på de maskinöversättningar av patentansökningar till alla EU:s officiella språk som utvecklas av EPO. När dessa bedöms hålla en tillräckligt hög kvalitet ska övergångsperioden avslutas. Om den inte har avslutats innan dess ska den automatiskt upphöra tolv år efter tillämpningsdagen för förordningen. Det gäller alltså oavsett vilken kvalitet maskinöversättningarna håller vid den tidpunkten.

8.3 Patentspråksutredningen

Uppdraget och förslagen

Ett nationellt patent som beviljas av PRV måste i dag meddelas i sin helhet på svenska. Patentspråksutredningen hade till uppgift att ta ställning till språkanvändningen i de nationella patenten. Utredningen föreslår i sitt betänkande *Nationella patent på engelska?* (SOU 2012:19) en möjlighet att ge in, behandla och bevilja nationella patent med patentbeskrivningen på engelska och bara patentkraven översatta till svenska. Såväl den engelska uppsättningen av patentkraven som dess svenska översättning ska enligt förslaget ingå i patentskriften. Det är dock den engelska versionen av patentkraven som i så fall ska få rättslig verkan. Den svenska översättningen ska bara ha en informativ funktion. Däremot ska en felaktig eller missvisande översättning kunna få betydelse vid bedömningen av om en påstådd intrångsgörare varit i god tro och därmed också ha betydelse för vilka sanktioner som kan aktualiseras vid ett intrång.

Utredningen föreslår vidare att bestämmelsen i 68 a § patentlagen om domstolens möjlighet att begära in översättning också ska

gälla nationella patent som beviljats på engelska. I ett invändningsförfarande ska patentmyndigheten enligt förslaget kunna förelägga patenthavaren att ge in en översättning av patentskriften till svenska.

Närings- och språkpolitiska överväganden

Patentspråksutredningen konstaterade i sina överväganden (se SOU 2012:19 s. 125 ff.) att olika konsekvenser av ett inskränkt krav på översättning till svenska belystes inför Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen, och att flera av de resonemangen är aktuella även för de nationella patenten. Näringspolitiska aspekter utgjorde grunden i övervägandena, varvid det bl.a. konstaterades att engelska i dag används i allt större utsträckning inom näringsliv och forskning, och att användningen av engelska även i patentansökningar skulle innebära en förenkling och kunde tänkas leda till fler ansökningar. Eftersom antalet patent som leder till tvister är förhållandevis litet skulle de minskade kostnaderna för översättningar inte vägas upp av de kostnader som skulle föras över till dem som behöver läsa och tolka patentet.

Beträffande de språkpolitiska övervägandena anförde utredningen att ett godtagande av engelska även i det nationella patentansökningsförfarandet visserligen skulle ge engelskan ett allt större inflytande i patentsammanhang på bekostnad av det svenska språket. Samtidigt konstaterades att det inte fanns skäl att anta att kravet på svenskspråkiga patentskrifter i det nationella förfarandet hade annat än marginell betydelse för den svenska språkutvecklingen.

Eftersom Patentspråksutredningens förslag tar sikte på förfarandet hos PRV gjorde utredningen också överväganden om de eventuella konsekvenser för offentlighetsprincipen som det skulle kunna innebära om principen om svenska som myndighetsspråk frångicks.

Även rättsäkerheten för tredje man berördes, varvid det konstaterades att det inte finns något teknikområde där det enbart finns svenska patent att ta hänsyn till, och att den som planerar att tillverka en produkt eller använda viss teknik alltid måste ta även europeiska patent med i beaktande.

Patentspråksutredningens slutsats var att de näringspolitiska intressena väger tyngst, och att patentsystemet i första hand bör utformas för att tillgodose de behov som finns hos användarna.

Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

8.4 Överväganden och förslag

8.4.1 Krävs det några lagändringar till följd av översättningsförordningen?

Utredningens bedömning: EU-förordningen om genomförandet av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patent-skydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang medför inte något behov av författningsändringar.

Översättningsförordningen påverkar i sig inte översättningskraven för europeiska patent som *inte* har enhetlig verkan. Sådana patent ska även fortsättningsvis kunna valideras i Sverige, och det finns inte några formella hinder mot att behålla översättningskraven vid validering. Några lagändringar är därför inte nödvändiga för att uppfylla de förpliktelser som formellt följer av översättningsförordningen.

På grund av domstolsavtalets övergångsregler (se avsnitt 9.3) kan nationella tvister om europeiska patent förekomma under rätt lång tid framöver. Tvister om europeiska patent med enhetlig verkan kan också komma att prövas av nationell domstol förutsatt att tvistefrågan inte faller under den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva kompetens. Enligt 68 a § patentlagen kan domstolen kräva en översättning till svenska, vilket överensstämmer med innehållet i artikel 4.2 i översättningsförordningen om översättning i händelse av tvist.

8.4.2 Översättningskraven vid validering enligt 82 § patentlagen

Utredningens bedömning: En harmonisering av översättningskraven vid validering av europeiska patent enligt 82 § patentlagen med vad som kommer att gälla för europeiska patent med enhetlig verkan skulle kräva en översyn av vilka åtgärder som ska innebära att patentet validerats i Sverige.

Utredningens förslag: En viss harmonisering av översättningskraven ska ske genom att de översättningar som ges in i enlighet med 82 § patentlagen bara ska ha informativ verkan.

Samma översättningskrav för alla europeiska patent?

De europeiska patenten med enhetlig verkan kommer att ha verkan i Sverige utan att de till någon del är översatta till svenska. Genomförandet av det enhetliga patentskyddet innebär alltså att användarna i vilket fall som helst kommer att få hantera patentskydd utan tillgängliga översättningar till svenska. Det kan därför ifrågasättas om det är rimligt upprätthålla strängare översättningskrav vid validering än vad som kommer att gälla för de europeiska patenten med enhetlig verkan.

Krav på översättning har både för- och nackdelar. Översättningar är naturligtvis förknippade med kostnader för sökanden. Samtidigt ska kostnadsaspekten inte överdrivas. De stora kostnadsbesparingarna uppnåddes redan genom Londonöverenskommelsen. Enligt gällande rätt är det nu bara patentkraven som måste översättas till svenska, vilket i regel inte är så betungande.

En fördel med att det finns en svensk översättning av patentkraven är att det kan underlätta en kravanalys. Genom att en översättning finns tillgänglig kanske en del tvister kan förebyggas eller i vart fall lösas i ett tidigare skede. Översättning kan emellertid också vara förknippad med risker för patenthavaren, eftersom olika lydelse av patentkraven i olika språkversioner enligt gällande rätt kan medföra ett snävare skydd.

Samtidigt kommer, som inledningsvis konstaterades, en mängd patent att ha verkan i Sverige utan att det finns några svenska översättningar. Steget därifrån till att också frångå krav på översättning till svenska vid validering är därför inte så stort. Det finns också ett värde i att reglerna blir så likartade som möjligt för de olika typerna av europeiska patent som har verkan i Sverige. En harmonisering av översättningskraven vid validering med vad som kommer att gälla för europeiska patent med enhetlig verkan ska därför övervägas.

Övergångsreglerna ska vara utgångspunkt för en eventuell harmonisering

Som angetts ovan under 8.2 kommer översättningsförordningen att innebära att patentet beviljas på engelska, tyska eller franska, och att enbart patentkraven kommer att översättas till de två andra språken. Även om det i och för sig är rimligt att samma översättningskrav ska gälla för alla europeiska patent som har verkan i

Sverige, finns det också två starka skäl mot att ändra översättningskraven i 82 § patentlagen till vad som ska gälla enligt översättningsförordningen.

För det första vore det enligt utredningens bedömning för långtgående att frångå inte bara kravet på att patentkraven ska finnas i svensk översättning, utan också kravet på att beskrivningen ska finnas på i vart fall engelska. Om ett europeiskt patent beviljas på tyska eller franska, innebär översättningsförordningen nämligen att beskrivningen bara kommer att finnas på handläggningsspråket.

För det andra har översättningsförordningen enligt artikel 6 en lång övergångstid, som innebär att de ovan beskrivna översättningskraven i praktiken – beroende på när förordningen börjar tillämpas och hur lång övergångstiden blir – kommer att gälla först om upp till femton år. Det vore orimligt att anpassa de svenska bestämmelserna till något som ligger så pass långt fram i tiden. Det gäller även om den svenska regleringen hade försetts med övergångsbestämmelser eller bestämmelser som innebär att den fullt ut träder i kraft vid samma tidpunkt som övergångstiden i översättningsförordningen avslutas.

Eftersom övergångsbestämmelserna i översättningsförordningen kommer att vara den gällande ordningen under de närmsta åren är det mest rimligt att det är den som ska vara utgångspunkten för en eventuell svensk harmonisering av översättningskraven vid validering. Övergångsbestämmelserna innebär dessutom att patentbeskrivningen ska översättas till engelska när handläggningsspråket är tyska eller franska. En svensk reglering som anpassas till övergångsbestämmelserna i översättningsförordningen innebär alltså att kravet på att patentskriften ska finnas på i vart fall engelska tillgodoses.

Både Londonöverenskommelsen och språklagen medger minskade översättningskrav

Innan några minskade översättningskrav vid validering föreslås måste det konstateras att detta inte innebär någon konflikt med annan gällande lagstiftning eller ingångna överenskommelser.

De nu gällande översättningskraven vid validering enligt 82 § patentlagen bygger på Londonöverenskommelsen, som är en överenskommelse om tillämpningen av artikel 65 i EPC. Enligt den artikeln har medlemsstaterna rätt att kräva en översättning av patentskriften till sitt officiella språk. Enligt Londonöverenskommelsen

behöver däremot hela patentskriften finnas tillgänglig bara på det av staten utpekade handläggningsspråket, vilket för Sveriges del är engelska. Patentkraven måste dock översättas till svenska. Varken EPC eller Londonöverenskommelsen hindrar medlemsstaterna från att *avstå* från översättningskrav.

Sverige tillträdde Londonöverenskommelsen innan språklagen (2009:600) kom till. Språklagen slår fast att svenskan är huvudspråk i Sverige och ålägger det allmänna ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas. Bestämmelserna i språklagen ska dock inte gälla, om någon annan lag eller någon förordning innehåller bestämmelser som avviker från den. Det konstaterades i förarbetena till språklagen att 82 § patentlagen var ett sådant undantag. Det konstaterades vidare att det framför allt inom vissa områden kan finnas behov att mer regelmässigt kunna använda andra språk. (Prop. 2008/09:153 s. 15 f.)

Språklagen innebär alltså inte några formella hinder för att ytterligare minska översättningskraven i 82 § patentlagen.

Patentkraven ska fortfarande finnas på svenska

Som konstaterades ovan finns det skäl att ha samma översättningskrav för alla europeiska patent som kan få verkan i Sverige, och att således harmonisera kraven vid validering enligt 82 § patentlagen med övergångsreglerna i översättningsförordningen.

Genom att delta i det fördjupade samarbete där översättningsförordningen utgör en beståndsdel har Sverige redan gjort ett visst avsteg från den svenska språkpolitiken och de allmänna utgångspunkterna i språklagen. Det ytterligare avsteg som minskade översättningskrav vid validering skulle innebära kan inte anses vara så betydande att det i sig innebär ett hinder, och några formella hinder mot detta finns inte heller.

De resonemang som låg till grund för Sveriges tillträde till Londonöverenskommelsen och för Patentspråksutredningens bedömning beträffande språket i de nationella patenten har relevans även för bedömningen av om översättningskraven vid validering ska minskas ytterligare.

Eftersom det är reglerna under övergångstiden i översättningsförordningen som ska vara utgångspunkten för en eventuell harmonisering garanteras att patentskriften finns på engelska. Frågan är

då om en sådan lösning skulle innebära en tillräcklig nivå av tillgänglighet för användarna.

Visserligen är det, som även Patentspråksutredningen konstaterade, ofta nödvändigt att anlita experthjälp för att tolka ett patents skyddsomfång. Det gäller oavsett vilket språk patentkraven är skrivna på. Samtidigt kan det inte bortses från att den typen av analyser väsentligen underlättas för många användare, om patentkraven finns på svenska. Det gäller särskilt möjligheten att göra en förhandsbedömning eller snabbt bilda sig en uppfattning om ett patents skyddsomfång. Även om det finns starka skäl för att harmonisera översättningskraven vid validering med vad som kommer att gälla de europeiska patenten med enhetlig verkan är utredningens bedömning att det i vart fall i nuläget inte finns tillräckliga skäl att frånga kravet på översättning av patentkraven till svenska. Vilken rättslig betydelse den översättningen ska ha kommer att behandlas i det följande.

Patentbeskrivningen ska fortfarande ges in på svenska eller engelska

När det gäller översättningskraven för patentskriften i övrigt gäller i dag att beskrivningen ska ges in i översättning till svenska *eller* engelska. För europeiska patent med enhetlig verkan kommer det enligt övergångsreglerna i översättningsförordningen att krävas översättning av beskrivningen till engelska när detta inte är handläggnings språket.

Eftersom de skäl som talar för en harmonisering av översättningskraven gör sig gällande även här kan det ifrågasättas om sökanden även i fortsättningen ska kunna välja att ge in en översättning till svenska i stället för till engelska vid validering. Att en översättning till svenska finns tillgänglig borde nämligen enligt den principen inte påverka kravet på att patentskriften alltid ska översättas till engelska.

Det är dock inte otänkbart att det kan finnas ett befogat intresse att avstå från översättning till engelska vid validering i Sverige. Det förekommer, särskilt i vissa industribranscher, att det europeiska patentet meddelas på exempelvis tyska och att sökanden inte avser att validera det i något engelskspråkigt land. I det fallet är det rimligt att sökanden ges fortsatt möjlighet att välja en översättning till svenska i stället för engelska vid validering i Sverige.

Skälen för harmonisering av översättningskraven är inte tillräckligt starka för att frånta sökanden den valfriheten. Det ska poängteras att sökanden alltid har möjlighet att välja engelska, vilket innebär att det inte är fråga om att i 82 § patentlagen upprätthålla *hårdare* översättningskrav än enligt övergångsordningen i översättningsförordningen.

Översättningarnas rättsliga betydelse

Enligt översättningsförordningen har de översättningar som ska göras enbart en informativ verkan för europeiska patent med enhetlig verkan. Det innebär att översättningen saknar betydelse för bestämmande av patentets skyddsomfång. Den rättsliga betydelse som en översättning kan få är att tillgången till översättning i en tvist ska beaktas vid bedömningen av en påstådd intrångsgörarens eventuellt goda tro.

Översättningarnas rättsliga betydelse var också en central fråga för Patentspråkutredningen, som i sitt förslag stannade vid att den svenska översättningen som utgångspunkt bara skulle ha en informativ funktion.

Utredningen har som framgått ovan funnit starka skäl för att harmonisera översättningskraven för alla europeiska patent. Slutsatsen, att det ändå finns skäl att behålla skyldigheten att översätta patentkraven till svenska, har grundat sig främst på att det underlättar för användarna att göra en förhandsbedömning av patentkraven.

Om det väl har uppkommit en tvist är det däremot en fördel om det bara finns en uppsättning patentkrav. Det är också en fördel om patentkraven, som ska läsas och tolkas i ljuset av patentbeskrivningen, har samma språk. En översättning som i den situationen har rättsverkan skulle t.o.m. kunna försvåra tolkningen. En översättning som har rättsverkan skulle också riskera att vara till nackdel för patenthavaren, som genom en missvisande eller felaktig översättning skulle kunna få ett snävare patentskydd.

Att översättningarna i svensk rätt ges samma rättsverkan som översättningar enligt översättningsförordningen innebär en viss harmonisering som i sig kan anses önskvärd. Om Patentspråkutredningens förslag leder till lagstiftning i fråga om de nationella patenten talar det naturligtvis ännu starkare för en sådan lösning. Utredningens förslag är därför att de översättningar av patentkrav

och patentbeskrivningar som även i fortsättningen ska krävas enligt 82 § patentlagen bara ges informativ verkan. En ändring i 90 § patentlagen om översättningarnas rättsliga betydelse ska därför göras. Ändringarna påverkar också 91 § patentlagen, som bl.a. reglerar hur och när en rättelse av en översättning enligt 82 § får rättsverkan. Paragrafen ska därför upphävas i de aktuella delarna.

Vad skulle validering utan översättningskrav innebära?

Utredningen har som framgått i det föregående stannat för att som enda steg i riktning mot att harmonisera översättningskraven för alla europeiska patent föreslå att översättningarna vid validering enbart ska ha en informativ verkan. Att ytterligare minska översättningskraven till vad som kommer att gälla enligt översättningsförordningen har dock behandlats som ett reellt alternativ. Det kan därför finnas anledning att helt kort ta upp en fråga som en sådan lösning skulle aktualisera.

Termen validering används för de åtgärder som sökanden ska vidta enligt 82 § patentlagen för att patentet ska ha verkan i Sverige. Åtgärderna består i att översättningar ska ges in och att en avgift för PRV:s offentliggörande ska betalas. Om kravet på översättningar till svenska frångås skulle det innebära att några översättningar över huvud taget inte skulle krävas för ett europeiskt patent som meddelats på engelska. Det finns då ingen översättning som ska ges in, vilket skulle göra det oklart i vilken mån PRV ändå skulle vidta åtgärder för offentliggörande och kräva en avgift för detta. Det skulle också innebära att bestämmelser som gäller exempelvis skyldigheten att hålla översättningar tillgängliga inte heller skulle vara tillämpliga.

Kort sagt skulle det i den situationen vara oklart om det över huvud taget finns någon process som skulle kunna benämnas validering. Om europeiska patent skulle ges verkan i Sverige utan några åtgärder skulle det också innebära att dubbelt patentskydd uppstår för de europeiska patent som senare får enhetlig verkan. Det skulle stå i strid med artikel 4.1 i patentförordningen som förpliktar de deltagande medlemsstaterna att förhindra dubbelt patentskydd. Utredningen har i den frågan föreslagit att sökandens åtgärder för validering enligt 82 § ska vara utan verkan om patenten får enhetlig verkan (se 6 kap.).

För det fall en harmonisering av översättningskraven för alla europeiska patent ska genomföras är det alltså nödvändigt att se över valideringsbegreppet och närmare analysera vilka åtgärder som i stället för översättning och avgift ska vara avgörande för det europeiska patentets verkan i Sverige.

8.4.3 Det provisoriska skyddet för europeiska patentansökningar

Utredningens förslag: Om patentkraven i den lydelse de publicerades finns tillgängliga på engelska hos EPO ska en europeisk patentansökan kunna få provisoriskt skydd utan att någon översättning ges in till PRV. Kravet på PRV att utfärda kungörelser och att hålla översättningar tillgängliga som förutsättningar för provisoriskt skydd tas bort, liksom avgiftsskyldigheten för sökanden. Eventuella översättningar till engelska ska bara ha informativ verkan.

Översättningskraven och de övriga förutsättningarna för provisoriskt patentskydd

Provisoriskt patentskydd för en europeisk patentansökan förutsätter enligt 88 § patentlagen att patentkraven översätts till svenska. Frågan är då hur det översättningskravet ska behandlas i ljuset av översättningsförordningen.

En europeisk patentansökan som omfattar alla stater som ingår i det fördjupade samarbetet kan leda antingen till ett europeiskt patent som valideras i några eller flera stater, eller till ett europeiskt patent med enhetlig verkan. Det kommer därför inte alltid vare sig på ansökningsstadiet eller när det europeiska patentet beviljas att gå att avgöra vilken typ av patent som är slutresultatet. Det skulle då vara en märklig ordning om det rådde strängare översättningskrav på ansökningsstadiet än vad som skulle komma att gälla för patentet i ett senare skede. Även om översättningsförordningen inte reglerar översättningar under ansökningskedet är det inte otänkbart att sådana krav dessutom skulle anses urholka de lättnader som översättningsförordningen innebär i fråga om översättningen av europeiska patent med enhetlig verkan. Detta gäller alltså oavsett vilket ställningstagande som görs i fråga om översättningskraven vid

validering. Utredningens slutsats är därför att översättningskraven för att få provisoriskt skydd för europeiska patentansökningar ska harmoniseras med vad som kommer att gälla för det enhetliga patentskyddet enligt övergångsbestämmelserna i översättningsförordningen.

För användarna saknar det i praktiken betydelse om översättningen hålls tillgänglig av PRV eller av EPO. Om en engelsk version av patentkraven finns tillgänglig finns det inte någon anledning att över huvud taget ställa krav på att en översättning också ska ges in till PRV. Det innebär då att PRV:s skyldighet att utfärda kungörelser och hålla översättningar tillgängliga förlorar betydelse.

Det nuvarande kravet på PRV att utfärda kungörelser och hålla översättningar av europeiska patentansökningar tillgängliga som förutsättningar för provisoriskt skydd bör därför tas bort när ansökan finns tillgänglig på engelska hos EPO. Som förutsättning för provisoriskt skydd – förutom att ansökningen publicerats enligt EPC och att den leder till ett europeiskt patent för Sverige – ska alltså bara gälla att patentkraven ska vara tillgängliga på engelska. Därför finns det inte heller skäl att bevara avgiftskravet för PRV:s hantering. Av de föreslagna ändringarna följer också att några bestämmelser i patentkungörelsen som gäller bl.a. PRV:s hantering av ingivna översättningar ska ändras eller upphävas.

När och hur översättningen ska finnas tillgänglig

Bilden kompliceras dock något av att översättningsförordningen bara reglerar vilka översättningar som ska åtfölja en begäran om enhetlig verkan. Görs patentansökan på engelska möter det inte några särskilda hinder att efter publiceringen låta den få provisoriskt skydd utan vidare åtgärder. Om ansökan görs på tyska eller franska krävs det däremot att översättningen av patentkraven till engelska görs tillgänglig på något sätt. Den som vill få provisoriskt skydd för en sådan ansökan måste då självmant se till att översättningen av patentkraven till engelska kommer in till EPO på ett tidigare stadium än vad som krävs enligt översättningsförordningen. Om detta sker saknas det anledning att anta att EPO skulle vägra att ta emot översättningen eller vägra att göra den tillgänglig i anslutning till att ansökan publiceras.

Om det provisoriska skyddet görs beroende av att en översättning till engelska finns tillgänglig är det inte nödvändigt att reglera

tidpunkten när den ska ges in. Det är i stället tillräckligt att konstatera att skydd kan uppstå från den tidpunkt översättningen faktiskt finns tillgänglig, oavsett om det är när ansökan publiceras eller vid en senare tidpunkt. För det fall tvist uppstår ankommer det på parterna att föra bevisning om vilken den tidpunkten var.

En annan fråga är hur tredje man ska få kunskap om att en eventuell översättning finns tillgänglig. Enligt 88 § patentlagen ska PRV utfärda en kungörelse om en ingiven översättning. Något motsvarande krav kan inte ställas på EPO. Den praktiska betydelsen av en kungörelse ska dock inte överdrivas. I allmänhet är det inte svårare att söka efter tillgängliga handlingar i en databas än att bevaka kungörelser. Ett enkelt sätt att öka tydligheten är att sökanden redan i sin ansökan anger om även en översättning ges in eller kommer att ges in. Det finns inte heller någon anledning att anta att EPO inte skulle lämna ut uppgifter om ingivna översättningar. Den föreslagna ordningen förutsätter alltså inte att EPO åtar sig någon kungörelsefunktion.

Bör möjligheten att ge in översättningar till PRV ändå behållas?

Utredningens bedömning (se ovan) är att europeiska patentansökningar ska kunna ges provisoriskt skydd i Sverige utan några ytterligare åtgärder om ansökan finns tillgänglig på engelska hos EPO. Det kan då hävdas att det inte utesluter att provisoriskt skydd uppnås på samma sätt som i dag, nämligen genom att en översättning till svenska ges in till PRV. Skälet för detta skulle kunna vara att sökanden vill ge in översättningen på ett senare stadium än i anslutning till att patentansökningen publiceras, eller att sökanden föredrar att översätta patentkraven till svenska i stället för till engelska. I de fallen skulle det kunna finnas fördelar med att behålla den nuvarande regleringen för provisoriskt patentskydd parallellt med möjligheten att få provisoriskt skydd för en ansökan som finns tillgänglig på engelska.

En harmonisering i fråga om översättningen av europeiska patentansökningar till vad som gäller enligt översättningsförordningen innebär också, så länge översättningskraven vid validering är oförändrade, att det i stället blir en viss obalans i översättningskraven för ansökningar som leder till europeiska patent som valideras i Sverige. Det skulle kunna vara ytterligare ett skäl att behålla översättning till svenska som i vart fall ett alternativ.

Eftersom olika regler kommer att gälla för europeiska patent med enhetlig verkan och europeiska patent som valideras är det inte möjligt att helt undvika sådana obalanser. Den föreslagna ordningen innebär inte heller några ytterligare krav i fråga om vad som gäller nu för de europeiska patenten som valideras.

Parallella system för att uppnå provisoriskt skydd skulle kunna leda till en osäkerhet hos både sökanden och tredje man om vad som gäller. Det skulle också motverka syftet med att harmonisera översättningskraven på ansökningsstadiet med vad som kommer att gälla för europeiska patent som ges enhetlig verkan. Utredningens bedömning är därför att en ordning som kan ge provisoriskt skydd för europeiska patentansökningar där översättningen finns hos EPO helt ska ersätta den befintliga regleringen.

Översättningens rättsverkan och betydelsen för skadeståndsskyldighetens omfattning

Om det är tillräckligt för provisoriskt skydd att patentkraven i den lydelse i vilken de publicerades finns tillgängliga på engelska hos EPO, innebär det att någon översättning inte krävs när handläggningsspråket är engelska. Det är bara när handläggningsspråket är tyska eller franska som översättning aktualiseras. Den översättning till engelska som görs i ett sådant fall ska, i enlighet med vad som ska gälla för översättningar vid validering och för de europeiska patenten med enhetlig verkan enligt övergångsordningen i översättningsförordningen, bara ha informativ verkan. Det innebär att 90 och 91 §§ patentlagen ska ändras respektive upphävas också vad avser översättningar enligt 88 §.

Om kravet på översättning till svenska för provisoriskt skydd tas bort, aktualiserar det också frågan om omfattningen av den skadeståndsskyldighet som kan uppkomma utan att någon översättning funnits till hands.

Enligt artikel 4.4. i översättningsförordningen ska domstolen i tvister som rör skadestånd beakta om den påstådde intrångsgöraren har agerat utan att ha känt till eller rimligen ha bort känna till att han gjorde intrång innan han fått tillgång till den översättning i händelse av tvist som ska göras. Detta gäller särskilt om den påstådde intrångsgöraren är ett litet eller mellanstort företag, en fysisk person eller ideell organisation, ett universitet eller en forskningsorganisation.

När det gäller skadeståndsansvaret vid provisoriskt skydd hänvisar 88 § andra stycket patentlagen till 58 § andra stycket, dvs. till vad som motsvarar skadeståndsansvaret för ett patentintrång som skett varken av uppsåt eller av oaktsamhet. Enligt den bestämmelsen gäller i stället att skadestånd ska utgå om och i den mån det är skäligt.

Innehållet i 58 § andra stycket patentlagen är inte samstämmigt med innehållet i artikel 4.4 i översättningsförordningen. I praktiken bör dock resultatet av att tillämpa 58 § andra stycket patentlagen inte leda till ett tyngre skadeståndsansvar än vad som skulle ha gällt med en lydelse motsvarande den i artikel 4.4 i översättningsförordningen. Tillgången till översättning har då relevans för den skälighetsbedömning som ska göras. Det kan alltså inte anses vara ett alltför omfattande skadeståndsansvar som åläggs utan tillgång till översättning. Någon författningsändring krävs därför inte i det avseendet.

9 Patentlagen och domstolsavtalet

9.1 Överklagande- och forumregler i patentlagen

I 26 och 27 §§ patentlagen finns bestämmelser om överklagande av PRV:s respektive Patentbesvärslagens beslut. De beslut av PRV som enligt 26 § kan överklagas är slutliga beslut i ärenden angående ansökan om patent, slutliga beslut i invändningsärenden, beslut i ärenden angående återupptagning av avskrivna ansökningar, beslut i ärenden om överförande av patent samt beslut om hemlighållande av handlingar som innehåller företagshemligheter. Ett överklagande enligt 26 § görs enligt 27 § hos Patentbesvärslagen (PBR), vars avgöranden i sin tur kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen. Den här beslutsordningen blir dock inte aktuell för europeiska patent. Däremot kan beslut som gäller dessa prövas av PBR med stöd av 75 § patentlagen. Det kan gälla återställande av förlorade rättigheter enligt 72 § patentlagen eller andra slutliga beslut än i 26 §.

Patentmål i övrigt handläggs av allmän domstol. I 65 § pekas Stockholms tingsrätt ut som exklusivt behörig domstol i sex kategorier av mål, nämligen

1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,
2. patents ogiltighet eller överföring av patent
3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket (nyttjande i god tro av patent som överförts till annan eller licens till sådant patent),
4. patentintrång,
5. fastställande enligt 63 § (fastställelse av om någon på grund av ett patent åtnjuter skydd gentemot någon annan eller om hinder mot en verksamhet föreligger på grund av ett visst patent) eller

6. bestämmande av ersättning enligt 78 § (ersättning vid expropriation under krig eller krigsfara).

Andra mål än de som räknas upp i paragrafen handläggs hos den tingsrätt som är behörig enligt vanliga forumregler. Exempel på ett sådant mål är bättre rätt till ett redan meddelat patent.

9.2 Kompetensreglerna i domstolsavtalet

Den enhetliga patentdomstolens exklusiva kompetens

Som redogjorts för i 3 kap. ska den enhetliga europeiska patentdomstolen ha exklusiv behörighet att avgöra ett antal tvisttyper när det gäller europeiska patent. Den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet anges i artikel 32.1 i domstolsavtalet. Den innebär att domstolen ska ha exklusiv behörighet när det gäller

- a) talan om faktiskt intrång eller hot om intrång i patent och tilläggskydd samt svaromål i samband med dessa, inklusive invändningar och genkärsmål avseende licenser,
- b) fastställsetalan om att det inte föreligger något patentintrång respektive intrång i tilläggskydd,
- c) talan om interimistiska åtgärder och skyddsåtgärder samt förelägganden,
- d) talan om ogiltigförklaring av patent och tilläggskydd,
- e) genkärsmål om ogiltigförklaring av patent och tilläggskydd,
- f) talan om skadestånd eller ersättning på grundval av det provisoriska skyddet knutet till en offentliggjord ansökan om europeiskt patent,
- g) talan om nyttjande av en uppfinning innan ett patent eller en rättighet beviljats på grundval av ett tidigare nyttjande av uppfinningen,
- h) talan om ersättning för licenser på grundval av artikel 8 i förordning (EU) nr 1257/2012, och
- i) talan rörande de beslut som Europeiska patentverket fattar när det utför de arbetsuppgifter som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1257/2012.

Den enhetliga patentdomstolen har inte någon behörighet utöver vad som anges i artikel 32.1. Den kan alltså inte ta upp några andra mål än de som anges i artikeln.

De nationella domstolarnas kompetens

De nationella domstolarnas kvarvarande behörighet när det gäller europeiska patent är negativt uttryckt i domstolsavtalet. Enligt artikel 32.2 ska de avtalsslutande medlemsstaternas nationella domstolar vara behöriga när det gäller talan rörande patent och tilläggs-skydd som *inte* omfattas av domstolens exklusiva behörighet.

Övergångsordningen (artikel 83)

Enligt artikel 83 ska en övergångsordning gälla under en period om sju år från det att avtalet trädde i kraft. Under den perioden får talan om intrång eller ogiltigförklaring av ett europeiskt patent eller ett tilläggs-skydd för en produkt som skyddas av ett europeiskt patent fortfarande väckas vid nationella domstolar eller andra behöriga nationella myndigheter. En talan som inte har avgjorts när övergångsperioden löper ut påverkas inte. Den nationella domstolen eller myndigheten är alltså fortsatt behörig.

Fem år efter domstolsavtalets ikraftträdande ska antalet europeiska patent som är föremål för talan om intrång, upphävande eller ogiltigförklaring vid nationell domstol undersökas, liksom skälen till det och följderna av det. Utvärderingen kan leda till att övergångstiden förlängs med högst sju år.

Såvida talan inte redan har väckts vid den enhetliga europeiska patentdomstolen ska patenthavaren (eller den sökande som lämnat in en ansökan före övergångstidens utgång) ha möjlighet att välja att undantas från domstolens exklusiva behörighet, s.k. *opt out*. Den som vill utnyttja detta undantag ska underrätta domstolens kansli senast en månad före övergångstidens utgång.

Såvida talan inte redan har väckts vid en nationell domstol kan den som har utnyttjat undantaget när som helst välja att inte omfattas av det. I vilken mån en talan vid en nationell domstol för alltid utsläcker den möjligheten eller om det enbart gäller pågående mål framgår inte klart.

Möjligheten till *opt out* innebär att mål om europeiska patent trots den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet kan förekomma i nationella domstolar under en relativt lång tid efter det att domstolsavtalet börjar tillämpas.

9.3 Överväganden och förslag

9.3.1 Patentlagens forumregler

Utredningens förslag: En kompletterande forumregel i patentlagen ska klargöra att en svensk domstol inte har behörighet att ta upp ett mål om den enhetliga patentdomstolen enligt domstolsavtalet har exklusiv behörighet. I den nuvarande forumregeln i 65 § patentlagen förs det in en erinran om att den bara gäller när den nya forumregeln inte är tillämplig. Tillägg ska också göras i forumbestämmelserna för intrångsundersökningar och informationsförelägganden så att det blir tydligt att den exklusiva behörigheten omfattar även sådana ärenden.

Behörig domstol enligt 65 § patentlagen

Att den enhetliga patentdomstolen får exklusiv behörighet i flertalet tvister som rör europeiska patent innebär, som konstaterades i avsnitt 4.1, att forumreglerna i patentlagen måste ändras. Det är naturligtvis inte möjligt att undanta europeiska patent från de svenska domstolarnas behörighet rent generellt. De måltyper som faller utanför artikel 32.1 i domstolsavtalet ska fortsätta att handläggas av svensk domstol även när det handlar om europeiska patent.

Den nuvarande systematiken i patentlagen innebär att bestämmelser som omfattar europeiska patent blandas med bestämmelser som inte gör det, och att det inte heller finns något enkelt eller naturligt sätt att i patentlagen peka ut de mål som inte längre ska handläggas av svensk domstol.

Eftersom domstolsavtalet är ett mellanstatligt avtal och inte en EU-förordning skulle det i och för sig vara möjligt att ta in dess innehåll i den svenska lagtexten. Då skulle alltså även den svenska lagtexten kunna innehålla en redogörelse för den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet. En sådan lösning har fördelar i form av tydlighet och lättillgänglighet, eftersom all information skulle

finnas på ett ställe. Det är önskvärt att en lagtext är så lättillgänglig som möjligt. Samtidigt väger det argumentet något mindre tungt i fråga om patentlagen än en del annan lagstiftning, och ännu mindre tungt i fråga om forumreglerna. När en patenttvist har aktualiserats finns det nämligen så gott som alltid specialiserade ombud för parterna.

Det finns dessutom nackdelar med att ta in domstolsavtalets innehåll i den svenska lagtexten. Den svenska översättningen av domstolsavtalet har bara en informativ funktion. Det skulle därför finnas en risk att lagstiftningens innehåll inte helt överensstämde med någon av domstolsavtalets officiella versioner. Uppräkningen i artikel 32.1 i domstolsavtalet korresponderar inte heller med olika bestämmelser i patentlagen. Även om uppräkningsinfogades i patentlagen skulle det alltså krävas en analys av innebörden i olika bestämmelser i patentlagen för att det skulle vara möjligt att ta ställning till om en svensk domstol i det enskilda fallet är rätt forum.

Vid en avvägning av nackdelarna i förhållande till intresset av att göra lagstiftningen lättillgänglig är utredningens uppfattning att det är lämpligast att arbeta med någon form av hänvisning till domstolsavtalet i den svenska lagstiftningen. I praktiken kommer också behovet av tillgänglighet att kunna lösas genom exempelvis länkar till domstolsavtalet i elektroniska versioner av lagtexten.

När det gäller frågan hur denna hänvisning ska formuleras gör utredningen följande överväganden. Den enhetliga europeiska patentdomstolen grundar sin behörighet på domstolsavtalet, och det är därför – vilket också konstaterades i avsnitt 4.1 – inte nödvändigt att lagstifta om den. Det är visserligen inte uteslutet att i den svenska lagtexten ändå ange i vilka fall den enhetliga europeiska patentdomstolen ska vara exklusivt behörig. Det är dock mindre lämpligt att lagstifta om en utländsk domstols domsrätt. Det naturliga är i stället att i den svenska lagstiftningen ange i vilka fall en svensk domstol *inte* är behörig.

Hänvisningen till domstolsavtalet ska också innefatta övergångsordningen i artikel 83. Det är därför inte möjligt att enbart hänvisa till kompetensreglerna i artikel 32. För att de författningsändringar som nu föreslås ska omfatta förhållandena såväl under övergångstiden som efter dess utgång måste hänvisningen till domstolsavtalet göras tillräckligt tydlig. Det ska också noteras att övergångstidens längd inte kommer att vara slutgiltigt fastslagen förrän det har bestämts om den ska förlängas i enlighet med artikel 83.5.

Sammanfattningsvis är det utredningens uppfattning att en kompletterande forumregel i patentlagen ska vara formulerad som att en svensk domstol inte är behörig att ta upp en talan om den avser ett europeiskt patent och den enhetliga europeiska patentdomstolen är ensam behörig enligt domstolsavtalet. För att innehållet i nuvarande 65 § patentlagen inte ska bli missvisande ska en erinran föras in där om att den bara gäller när den nya forumregeln inte är tillämplig.

Forumreglerna för intrångsundersökningar och informationsförelägganden

De författningsändringar som utredningen har föreslagit beträffande 65 § och den nya 65 a § patentlagen innebär att svensk domstol inte kommer att vara behörig att ta upp intrångsmål i de fall den enhetliga europeiska patentdomstolen är ensam behörig. Om ett mål faller direkt under tillämpningsområdet för 65 § patentlagen säkerställer alltså den föreslagna ändringen den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet.

Yrkanden om informationsföreläggande kan enligt 57 e § patentlagen framställas mot motparten i ett intrångsmål. I de fallen följer behörigheten för svensk domstol av 65 § patentlagen. Yrkandet kan emellertid också framställas separat och handläggs då enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden. I de fallen är inte 65 § patentlagen direkt tillämplig, eftersom domstolsärenden inte omfattas av tillämpningsområdet. Däremot anges i 57 e § första stycket att beslut om informationsföreläggande meddelas av den domstol som avses i 65 §. För att göra det tydligt att den föreslagna 65 a § gäller även i de fallen bör ett tillägg göras i 57 e § patentlagen.

En liknande konstruktion finns för beslut om intrångsundersökningar, som kan meddelas både före och efter det att en rättegång inletts. Enligt 59 b § patentlagen ska beslut om intrångsundersökning meddelas av den domstol som avses i 65 §. Även här bör ett tillägg göras så att det framgår att det bara gäller när inget annat följer av den föreslagna 65 a §.

9.3.2 Övriga bestämmelser i patentlagen

Utredningens förslag: Anmälan av talan i patentmål ska inte krävas när talan väcks vid den enhetliga europeiska patentdomstolen eller om talan avser ett europeiskt patent med enhetlig verkan.

Utredningens bedömning: Domstolsavtalet utgör inte något hinder mot nationell kriminalisering av patentintrång. Mål om tvångslicenser och om överföring av patent berörs inte av domstolsavtalet och kommer även fortsättningsvis att kunna prövas nationellt även när de rör europeiska patent.

Forumreglerna påverkar tillämpningen av andra bestämmelser

Genom den föreslagna ändringen av forumreglerna i patentlagen följer att vissa bestämmelser inte ska tillämpas för europeiska patent efter utgången av den övergångstid som gäller enligt domstolsavtalet. Sådana bestämmelser finns i 52 § patentlagen, som reglerar ogiltigförklaring av patent. Eftersom artikel 32.1 punkten (d) innefattar ogiltigförklaring ska en nationell domstol enligt de föreslagna forumreglerna inte vara behörig att ta upp ett sådant mål efter utgången av övergångstiden. Detsamma gäller mål om vitesförbud respektive åtgärder för att förhindra fortsatt patentintrång (57 b och 59 §§ patentlagen).

Bestämmelserna om offentliggörande av uppgifter i mål om patentintrång i 57 h § patentlagen kan inte aktualiseras om en nationell domstol inte hanterar intrångsmålet. Skadestandsreglerna i 58 § patentlagen kommer inte heller att aktualiseras för de europeiska patenten när intrångsmålen inte handläggs nationellt.

Det finns dock anledning att ta upp ett par andra bestämmelser i patentlagen för att ta ställning till hur de påverkas av domstolsavtalet.

Straff och förverkande

Enligt 57 § patentlagen kan straffrättsligt ansvar komma i fråga för den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet gör sig skyldig till ett patentintrång. Även försök och förberedelse till brottet är straff-

belagt. Egendom med avseende på vilken brott föreligger ska enligt 57 a § förklaras förverkad.

Domstolsavtalets tillämpningsområde är lösning av tvister rörande europeiska patent och europeiska patent med enhetlig verkan (artikel 1). Den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet omfattar inte straff eller förverkande. Ett intrångsmål i den enhetliga europeiska patentdomstolen kan således bara föranleda civilrättsliga skydds- och säkerhetsåtgärder och sanktioner.

Det har, såvitt framkommit, aldrig varit avsikten att avtalet skulle påverka medlemsstaternas straffrätt. Frågan är då om nationella domstolar kan behålla sin straffrättsliga kompetens utan att det innebär någon konflikt med domstolsavtalet. Ett åtal för patentintrång i Sverige innebär att den svenska domstolen blir tvungen att ta ställning till intrångsfrågan, något som egentligen faller under den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet.

Det kan emellertid inte anses som en rimlig konsekvens att ett avtal som uteslutande gäller civilrätt i praktiken skulle innebära en avkriminalisering på området. I nuläget kan därför inte någon annan slutsats dras än att det är förenligt med domstolsavtalet att behålla den nationella straffrättsliga regleringen även om det innebär att en nationell domstol får pröva frågor om intrång. Det innebär att även reglerna om förverkande kan aktualiseras.

Historiskt sett är dock antalet patenträttsliga brottmål försvinnande litet. Med utgångspunkt i nuvarande förhållanden är en eventuell konflikt med domstolsavtalet därför närmast en teoretisk fråga. Det är dock inte helt otänkbart att en innehavare av ett europeiskt patent som anser sig utsatt för ett patentintrång i Sverige skulle anse ett enskilt åtal vara ett fullgott alternativ till att föra en talan om intrång i den enhetliga europeiska patentdomstolen, inte minst för att den svenska domstolens avgörande skulle kunna förväntas inom en kortare tid och till en lägre kostnad. En utveckling mot ett ökat antal patenträttsliga åtal är i sig inte något negativt, men skulle kunna leda till att frågan om den nationella straffrättens förhållande till kompetensreglerna i domstolsavtalet ställs på sin spets. Det skulle då kunna finnas anledning att väcka frågan på nytt.

Som angavs ovan omfattas skadestånd med anledning av patentintrång av den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet. Det bör gälla även eventuella enskilda anspråk i ett patenträttsligt brottmål.

Tvångslicenser

Enligt artikel 32.1 i domstolsavtalet omfattas intrångsmål där invändning görs om licens av den enhetliga europeiska patentdomstolens behörighet. Det torde även gälla invändningar om att en tvångslicens föreligger. I övrigt är tvångslicenser ett helt nationellt förfarande. Stockholms tingsrätt kommer alltså att kunna pröva ett mål om tvångslicens till ett europeiskt patent med enhetlig verkan även efter det att domstolsavtalet har trätt i kraft.

Överföring av patent

Överföring av patent enligt 53 § patentlagen kan sägas vara ett patenträttsligt alternativ till en talan om bättre rätt och syftar till att den som egentligen var berättigad till patentet ska kunna få det överfört på sig. En talan om överföring av patent tar visserligen sikte på felaktigheter när patentet beviljades, men har inte ogiltighet som följd. Därför omfattas en sådan talan inte av den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet för ogiltighetsmål. Mål om överföring av patent ska fortsättningsvis kunna prövas nationellt även om det handlar om europeiska patent. Några författningsändringar krävs därför inte.

Anmälan av talan i patentmål

Enligt 64 § patentlagen ska den som vill väcka talan om patents ogiltighet, överföring av patent eller meddelande av tvångslicens anmäla detta till PRV samt meddela dem som enligt patentregistret har licens till eller panträtt i patentet. Anmälan av talan är en processförutsättning i de angivna fallen.

Bakgrunden till bestämmelsen var en strävan efter att patentregistret ska redovisa sådana rättsliga åtgärder som kan påverka patenthavarens eller licenstagarens rätt till patentet (prop. 1966:40 s. 231 f.). När möjligheten att pantsätta patent lagreglerades kom underrättelseskyldigheten att utvidgas även till patenthavare (prop. 1987/88:4 s. 25 f.).

De angivna skälen saknar relevans för europeiska patent med enhetlig verkan eftersom dessa inte registreras i det svenska patentregistret. I de fall där talan gäller europeiska patent som har validerats i Sverige men talan ska väckas vid den enhetliga europeiska

patentdomstolen kan kravet inte heller upprätthållas. Det är inte möjligt att i den svenska lagstiftningen ha lagstadgade processförutsättningar i förhållande till den enhetliga europeiska patentdomstolen. 64 § patentlagen ska alltså ändras så att dessa fall inte omfattas av kravet på anmälan av talan.

10 Förutsättningar för en domstolsavdelning i Sverige

10.1 Organisationen enligt domstolsavtalet

Central avdelning samt regionala och lokala avdelningar

Den enhetliga europeiska patentdomstolen ska enligt artikel 6 i domstolsavtalet bestå av en förstainstansrätt, en överinstansrätt med säte i Luxemburg och ett kansli. Förstainstansrätten ska omfatta en central avdelning samt regionala och lokala avdelningar. Den centrala avdelningen ska ha sitt säte i Paris, med sektioner i London och München.

En lokal avdelning ska i enlighet med stadgan inrättas i en avtalslutande medlemsstat på dess begäran. Det finns inte någon nedre gräns för storleken på en lokal avdelning. Ytterligare lokala avdelningar får dock inrättas i en medlemsstat för vart hundra patentmål per kalenderår som har inletts i den avtalslutande medlemsstaten under tre år i följd efter avtalets ikraftträdande.

En regional avdelning ska i enlighet med stadgan inrättas för två eller flera avtalslutande medlemsstater på deras begäran. Dessa avtalslutande medlemsstater ska utse sätet för den berörda avdelningen. En regional avdelning kan handlägga mål på flera platser.

Sammansättningen – Sitsarna

Förstainstansrätten ska som huvudregel sammanträda i en sammansättning med tre domare. Parterna kan dock enas om att målet ska handläggas av en enda lagfaren domare. I andra fall ska varje sits ha en lagfaren domare som ordförande samt därutöver lagfarna domare och – eventuellt – tekniskt kvalificerade domare. Varje sits i förstainstansrätten ska ha en multinationell sammansättning. De närmare

bestämmelserna om sammansättningen finns i artikel 8 i domstolsavtalet. Sammansättningen i en lokal avdelning beror på avdelningens storlek. I en lokal avdelning med färre än i genomsnitt 50 patentmål per år ska sammansättningen vara en lagfaren domare som är medborgare i värdlandet och två från andra länder. I en lokal avdelning med fler än 50 mål per år ska sitsarna bestå av två lagfarna domare som är medborgare i värdlandet och en från ett annat land.

En regional avdelning ska vara sammansatt med två lagfarna domare som är medborgare i något av de länder som gått samman om domstolen i fråga och som är upptagna på den regionala domarförteckningen och en domare från ett annat land.

Både parterna och varje sits i en regional eller lokal avdelning kan begära att det också ska delta tekniskt kvalificerade domare med kvalifikationer och erfarenheter på det berörda tekniska området.

Domarpoolen

I enlighet med artikel 18 i stadgan för den enhetliga patentdomstolen ska en domarpool inrättas. Den ska bestå av alla lagfarna och tekniskt kvalificerade domare som har heltids- eller deltidstjänst vid förstainstansrätten. När det är föreskrivet i domstolsavtalet eller stadgan ska förstainstansrättens ordförande föra över domare från domarpoolen till den berörda avdelningen. Överföringen av domare ska grunda sig på domarnas juridiska eller tekniska sakkunskap, språkkunskaper och erfarenheter, och syftar till att garantera arbets kvalitén och den juridiska och tekniska nivån i alla förstainstansrättens sitsar.

De domare som inte ska vara medborgare i den berörda staten enligt sammansättningsreglerna ovan ska alltså föras över från domarpoolen. Vid de små lokala och regionala avdelningarna ska det kunna ske för varje särskilt mål, medan det vid större avdelningar kan bli fråga om en längre tids tjänstgöring.

Kansli

Det ska finnas ett kansli på den ort där överinstansrätten har sitt säte. Ansvarig för kansliets organisation och verksamhet är en kanslichef, som ska anställas för en mandatperiod på sex år. Kanslichefen

ska särskilt ansvara för att det förs målregister för samtliga mål samt förteckningar över domare, patentombud och sakkunniga. Underavdelningar till kansliet ska inrättas vid alla avdelningar vid förstainstansrätten. En biträdande kanslichef ska ansvara för organisation och verksamhet vid kansliets underavdelningar under ledning av kanslichefen och förstainstansrättens ordförande. Den biträdande kanslichefen ska ansvara för att det förs register över målen vid förstainstansrätten och lämnas uppgifter till kansliet om varje mål. Den biträdande kanslichefen ska också bistå förstainstansrättens avdelningar med administrativt stöd och sekreterartjänster.

Förutom det som anges i domstolsavtalet och stadgan ska särskilda regler för kansliet och dess underavdelningar antas av presidiet (den grupp som ska ansvara för ledningen av domstolens verksamhet).

Språkanvändningen

Förfarandespråket vid lokala och regionala avdelningar ska vara ett av EU:s officiella språk som är det officiella språket eller ett av dem i den medlemsstat som är värd för avdelningen, eller det eller de officiella språk som angetts av de stater som delar en regional avdelning. Det är också möjligt att fastställa ett eller flera av EPO:s officiella språk som förfarandespråk vid en lokal eller regional avdelning. Om den behöriga sitsen godkänner det kan parterna också enas om att använda det språk som använts för beviljande av patentet. Den behöriga sitsen kan också, med parternas samtycke eller med hänsyn till omständigheterna, besluta att det språk på vilket patentet beviljades ska vara förfarandespråk. I sådana fall ska ordföranden bedöma behovet av särskilda översättnings- och tolkningsarrangemang.

Varje sits i förstainstansrätten får i den omfattning som anses lämplig frångå krav på översättning. På begäran av någon part och i den omfattning som anses lämplig ska varje avdelning i förstainstansrätten tillhandahålla tolktjänster för parter vid muntliga förhandlingar.

10.2 Rättsliga och praktiska frågor

Alternativen för Sverige

Huvudalternativen för Sverige är att delta i en regional avdelning – med placering i eller utanför Sverige – och att inrätta en lokal avdelning. Det ingår inte i utredningsuppdraget att överväga eller ta ställning till om Sverige bör delta i en regional avdelning eller inrätta en lokal avdelning. Det ingår inte heller att ta ställning till var en eventuell regional eller lokal avdelning skulle vara placerad. En regional avdelning som inte har placering i landet medför inte några särskilda praktiska eller organisatoriska frågor för Sveriges del. Frågan om rekrytering av domare från Sverige (se avsnitt 10.3) är dock relevant oavsett vilken form som väljs.

Skillnaderna mellan en lokal och en regional avdelning

På den övergripande nivån är det svårt att se att de rättsliga eller praktiska och organisatoriska frågorna blir väsentligen olika beroende på om det är en lokal avdelning eller en regional avdelning med placering i Sverige. Oavsett vilket av alternativen som blir aktuellt kommer det inte att krävas någon nationell reglering av själva domstolen. Även om en lokal avdelning inrättas eller en regional avdelning placeras i Sverige är det en internationell domstol som kommer att styras av egna regler både för organisationen och för förfarandet. Den kommer inte heller att omfattas av de svenska reglerna i fråga om t.ex. offentlighet, rätt att ta del av handlingar, språkanvändning osv.

I båda fallen ska det också finnas en underavdelning till kansliet, sitsarna ska vara multinationellt sammansatta och domare ska föras över från domarpoolen. Reglerna för förfarandespråk och om översättningar och tolkning innebär inte heller några större skillnader. När det gäller frågan hur sitsen ska vara sammansatt kan det möjligen vara lite mer komplicerat vid en regional avdelning. Eftersom två domare i sitsen ska tas från den regionala avdelningens domarförteckning kan administrationen och planeringen av mål bli mer krävande.

Andra praktiska frågor

Det närmare arbetet med att undersöka förutsättningarna för en lokal avdelning i Sverige eller en regional avdelning i Sverige sker parallellt med den här utredningen genom bl.a. kontakter mellan Regeringskansliet och Domstolsverket. På grund av det och med hänsyn till hur det föreliggande utredningsuppdraget är avgränsat finns det inte anledning att här närmare gå in på praktiska frågor som en domstolsavdelning med placering i Sverige skulle kunna ge upphov till. Det finns inte heller anledning att ta upp frågan om en domstolsavdelnings eventuella lokalisering till eller organisatoriska samband med en svensk domstol eller frågor om vad som behövs och kan erbjudas i form av lokaler eller personellt stöd.

10.3 Rekryteringen av domare

Utredningens bedömning: Om svenska ordinarie eller icke ordinarie domare ska kunna rekryteras till domartjänster i den enhetliga europeiska patentdomstolen måste reglerna om ledighet för domare ses över. Det finns också anledning att överväga åtgärder för att främja rekryteringen av domare från Sverige

Vem som kan komma i fråga för domartjänsterna

Den enhetliga europeiska patentdomstolen ska enligt artikel 15 i domstolsavtalet bestå av både lagfarna domare och tekniskt kvalificerade domare. De lagfarna domarna ska uppfylla de villkor som krävs för utnämning till domarämbeten i en avtalslutande medlemsstat. Domarnas mandatperiod ska vara sex år med möjlighet att utnämnas på nytt. Det ska finnas möjlighet till deltidstjänstgöring.

Villkoren för att bli utnämnd till domare i Sverige är enligt 4 kap. 1 § rättegångsbalken svenskt medborgarskap samt avläggande av kunskapsprov. En domare får heller inte vara i konkurstillstånd eller ha förvaltare. De kunskapsprov som avses framgår av förordningen (2007:386) om kunskapsprov för behörighet som domare, m.m. Enligt förordningen gäller såsom kunskapsprov för behörighet att utöva domartjänst juristexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) eller motsvarande äldre examen. Det som

i lag eller annan författning sägs om lagfaren eller lagkunnig avser den som har avlagt en sådan examen. Med svensk juristexamen jämföras under vissa förutsättningar en fullbordad juristutbildning i ett annat nordiskt land.

Utöver att uppfylla de formella kraven för domaranställning ska domarna i den enhetliga europeiska patentdomstolen ha dokumenterade erfarenheter av patentlyster. Det förutsätts inte att sökande till den enhetliga europeiska patentdomstolen är ordinarie domare. Formellt kan även icke ordinarie domare och andra jurister med erfarenhet av patentlyster komma i fråga.

Svenska domares rätt till ledighet för heltidsarbete

Om svenska domare ska rekryteras till tjänsterna i den enhetliga europeiska patentdomstolen kan en del rättsliga och praktiska problem uppkomma som har samband med reglerna om ledighet från anställning och rätt till deltidsarbete. Regeringen har meddelat föreskrifter om domares ledighet för att ha annan anställning i förordningen om ledighet för domare (DVFS 1996:19). Ordinarie domare får enligt 3 § beviljas ledighet för att

- ha en tidsbegränsad anställning i Regeringskansliet eller inom kommittéväsendet,
- ha en tidsbegränsad anställning i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, specialdomstol eller annan domstolsliknande nämnd än Statens Va-nämnd och Allmänna reklamationsnämnden,
- under högst tre år inom en femårsperiod ha en anställning i Europeiska unionens institutioner eller organ, eller
- under högst ett år pröva en annan anställning än som avses ovan eller i 2 §.

För icke ordinarie domare finns bestämmelser i 4–7 §§. Ledighet får beviljas för vissa tidsbegränsade anställningar och för att under begränsad tid pröva andra anställningar. Assessorer och fiskaler är utan särskilt beslut lediga när de tjänstgör i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol eller hyresnämnd.

För både ordinarie och icke ordinarie domare finns det alltså begränsningar när det gäller både ändamålen med ledigheten och ledighetens längd. Tidsbegränsade anställningar i andra domstolar

innebär i allmänhet rätt till ledighet, men det förutsätter att den aktuella domstolen räknas upp i förordningen. Den enhetliga europeiska patentdomstolen finns inte med bland dessa och kan inte heller anses rymmas inom begreppet specialdomstol. Enligt förordningen kan därför inte ledighet beviljas för en domare som avser att tjänstgöra vid den enhetliga europeiska patentdomstolen. Att de gällande reglerna hindrar ledighet kan försvåra rekryteringen av svenska domare till den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det finns därför anledning att se över reglerna i förordningen om ledighet för domare.

Bisyssla – deltidarbete

Domstolsavtalet möjliggör enligt artikel 17.3 och 17.4 deltidstjänstgöring, förutsatt att det inte föreligger någon intressekonflikt. Det innebär att en domare kan tjänstgöra i en nationell domstol och samtidigt vara verksam i den enhetliga europeiska patentdomstolen.

Domares möjligheter till tjänstgöring vid sidan av domaranställningen regleras bl.a. av lagen (1994:260) om offentlig anställning. Allmänt sett gäller beträffande bisysslor att anställningen, verksamheten eller uppdraget inte får rubba förtroendet för vederbörandes eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller skada myndighetens anseende (7 §). Det finns en skyldighet för ordinarie domare att på eget initiativ anmäla sina bisysslor till arbetsgivaren.

Någon risk för att tjänstgöring vid den enhetliga europeiska patentdomstolen generellt skulle anses förtroendeskadlig finns inte. Vad som gäller för enskilda mål regleras av de jävsregler som finns i både rättegångsbalken och domstolsavtalet. I dag tjänstgör domare exempelvis i Marknadsdomstolen parallellt med sin ordinarie domaranställning. Det innebär inte någon principiell skillnad att den enhetliga europeiska patentdomstolen är en internationell domstol.

Den yttersta gränsen för en bisysslas omfattning är att den enligt det gällande avtalet på det statliga området (Allmänt löne- och förmånsavtal, ALFA) inte får vara arbetshindrande. När bisysslan en sådan omfattning att den inte går att förena med en heltidstjänst i en nationell domstol blir frågan i stället om det finns möjlighet att kombinera två deltidstjänster. Någon ovillkorlig rätt till deltidarbete för domare finns inte utöver vad som följer om man har barn under en viss ålder. Det är i så fall något som får ske i samråd med arbetsgivaren. Det förekommer inte sällan att domare tjänstgör på

deltid och parallellt med det har andra uppdrag i varierande omfattning. Det finns inte anledning att anta att sådana överenskommelser inte skulle nås även för domare som skulle vilja arbeta deltid för att även kunna tjänstgöra i den enhetliga europeiska patentdomstolen.

Andra än domare

Som konstaterats tidigare finns det inte några krav på att den som ska vara domare i den enhetliga europeiska patentdomstolen redan innehar en nationell domartjänst. Kravet på att formellt kunna komma i fråga för en nationell domartjänst och på dokumenterad erfarenhet av patentlyvister begränsar visserligen den krets som är aktuell för domartjänster i den enhetliga europeiska patentdomstolen. Två kategorier som skulle kunna vara tänkbara är professorer och advokater.

För professorer finns det inte några rättsliga hinder mot att med arbetsgivarens medgivande vara ledig för ett sådant uppdrag. En professor skulle också under samma förutsättningar som en domare kunna ha ett förordnande i den enhetliga europeiska patentdomstolen som bisyssla eller inneha två deltidstjänster.

För advokater gäller att ledamot i advokatsamfundet inte får vara ordinarie domare eller i övrigt, utan att samfundets styrelse medgett undantag för det, vara anställd hos någon annan än advokat (8 kap. 2 och 7 §§ rättegångsbalken). Något direkt förbud finns alltså inte mot att ha ett uppdrag i en internationell domstol, men anställningen som sådan kräver dispens. Allmänt gäller dessutom enligt advokatsamfundets stadgar (39 §) att en ledamot inte vid sidan av sin advokatrörelse får utöva annan verksamhet av den art eller omfattning att den kan inverka menligt på självständigheten eller på något annat sätt är oförenlig med ställningen som advokat. Det framstår sammantaget inte som möjligt att kombinera advokatverksamhet med deltidstjänstgöring i den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det är också tveksamt i vilken mån det från den enhetliga europeiska patentdomstolens sida skulle anses acceptabelt att en domare också var ledamot i Sveriges advokatsamfund eller verksam som ombud under mandatperioden. Vid heltidstjänstgöring i den enhetliga europeiska patentdomstolen finns det möjlighet att träda ut ur advokatsamfundet under mandatperioden och återinträda efter tjänstgöringens slut.

Främjande av rekrytering från Sverige

Som framkommit finns det vissa formella hinder för rekrytering av domare från Sverige till den enhetliga europeiska patentdomstolen. Det är naturligtvis av stor vikt att svenska domare och andra jurister får möjlighet att tjänstgöra där, bl.a. för att bibehålla och utveckla den nationella kompetensen inom rättsområdet. Vid sidan av att undanröja de formella hindren bör också andra åtgärder för att främja en sådan rekrytering övervägas. Vilka åtgärder som kan komma i fråga är något som bör övervägas inom domstolsväsendet och berörda organisationer. Ett exempel på en åtgärd som skulle kunna ha betydelse för rekryteringen är de ordinarie domarnas möjligheter och utrymme att specialisera sig inom patenträttsområdet.

11 Några särskilda frågor

11.1 Fristerna för att ge in prioritetshandlingar

Allmänt om prioritet

Den som har lämnat in en patentansökan i ett land som är anslutet till Pariskonventionen har rätt att inom 12 månader (prioritetsåret) lämna in en patentansökan avseende samma uppfinning i ett annat land och begära prioritet från den tidigare ansökan. Den första ansökan kallas då för en prioritetsgrundande ansökan. Prioritet innebär att den senare ansökan i nyhets hänseende anses vara gjord samtidigt med den första. Det datum då den första ansökan lämnades in kallas prioritetsdag. En tidig prioritetsdag kan ge företräde framför andra som eventuellt ansöker om patent på samma eller en liknande uppfinning. Förutsatt att den senare patentansökan lämnas in inom tolv månaders fristen har man som huvudregel 16 månader från prioritetsdagen på sig att begära prioritet för den senare ansökan.

Närmare om villkoren för rätt till prioritet

Enligt 6 b § patentlagen ska den som har begärt prioritet, förutsatt att den tidigare ansökan inte getts in till PRV, ge in bevis om sökandens namn och om ingivningsdagen för den prioritetsgrundande ansökan. Vidare är sökanden skyldig att ge in en kopia av prioritetshandlingarna, dvs. den tidigare ansökningen. Handlingarna ska ges in utan föreläggande från PRV och följderna av att det inte görs är enligt 6 g § patentlagen att rätten till prioritet går förlorad.

Bestämmelserna i patentlagen fick sin nuvarande utformning inför Sveriges tillträde till patenträttskonventionen, *Patent Law Treaty*, PLT. Enligt artikel 6.5 i PLT får en fördragsslutande part kräva att ett prioritetsdokument ges in inom en tidsfrist som, enligt

regel 4.1 i tillämpningsföreskrifterna till PLT, ska vara minst 16 månader från prioritetsdagen. Om detta krav inte uppfylls ska patentmyndigheten enligt artikel 6.7 underrätta sökanden och ge denne en möjlighet att uppfylla kraven och yttra sig inom en tidsfrist som, enligt regel 6.1 i tillämpningsföreskrifterna, ska vara minst två månader från dagen för underrättelsen.

Problembeskrivning

PRV har i en skrivelse till Justitiedepartementet (Ju2012/3666/L3) påtalat att 6 b och 6 g §§ patentlagen innebär att Sverige inte uppfyller PLT i fråga om fristerna för att ge in prioritetshandlingar. PRV har vidare påtalat att den nuvarande ordningen praktiskt hindrar myndigheten från att ansluta sig till den databas för prioritetsdokument som har utvecklats inom WIPO.

Systemet kallas *Digital Access Service*, DAS, och ger möjlighet för en sökande att begära att den patentmyndighet som tog emot den första (prioritetsgrundande) patentansökan ska ladda upp ett prioritetsdokument i databasen. Sökanden kan sedan – när nästa ansökning ges in – återopa det uppladdade prioritetsdokumentet och begära att den patentmyndighet som tar emot den senare patentansökan själv hämtar prioritetsdokumentet från databasen, i stället för att sökanden ska vara tvungen att ge in papperskopior av prioritetsdokumentet till alla patentmyndigheter där prioritetens återopas.

Om den senare patentmyndigheten av någon anledning inte lyckas hämta prioritetsdokumentet ur databasen inom 16 månader från prioritetsdagen, trots att sökanden gjort allt vad som ankommer på honom, ska sökanden – i enlighet med de *Framework Provisions* som gäller för DAS – underrättas om att prioritetsdokumentet inte kunde hämtas. Sökanden ska sedan ges minst två månader från underrättelsen att rätta till bristen, dvs. att se till att patentmyndigheten får tillgång till prioritetsdokumentet. En patentmyndighet som vill ansluta sig till DAS för att ta emot prioritetsdokumentet via databasen förbinder sig att uppfylla *Framework Provisions*.

De nuvarande lydelserna av 6 b och 6 g §§ patentlagen ger inte utrymme för PRV att underrätta en sökande om ett uteblivet prioritetsdokument och ge sökanden möjlighet att rätta sig inom två månader från underrättelsen.

Överväganden och förslag

Utredningens förslag: Om en sökande inte ger in prioritetshandlingar i tid ska PRV underrätta sökanden och ge denne möjlighet att inom två månader rätta sig.

Inför Sveriges tillträde till ett antal internationella överenskommelser på patentområdet, bl.a. PLT, fick Patentfördragsutredningen i uppdrag att överväga vilka författningsändringar som var nödvändiga. I sitt betänkande *Harmoniserad patenträtt* (SOU 2003:66) tog utredningen, vad avser fristerna för att begära prioritet, upp reglerna om återställande av försutten tid. Enligt den dåvarande lydelsen av 72 § patentlagen gällde den inte för fristen att begära prioritet. Utredningens slutsats var att det undantaget skulle tas bort och att ett tillägg skulle göras om att den som försummar prioritetsfristen om 12 månader har rätt att få prioritetsrätten återställd, förutsatt bl.a. att patentansökan ges in inom två månader från prioritetsfristens utgång. Förslaget ledde i den delen till en lagändring i 72 § patentlagen.

När det gäller ingivande av prioritetsdokument i enlighet med 6 b § patentlagen tog Patentfördragsutredningen upp det fall att en sökande, trots begäran hos behörig myndighet, inte fått tillgång till en kopia av en prioritetsgrundande äldre ansökan, och därför inte kunnat lämna in kopian inom föreskriven tid. Utredningen övervägde om det var motiverat med en särskild bestämmelse i 6 b § patentlagen om att sökanden kan behålla sin rätt till prioritet om han begär det innan den ordinarie ingivningsfristen om 16 månader har löpt ut. Det konstaterades dock att det inte sällan förekom att patentsökande med stöd av 72 § patentlagen begärde återställande av försutten tid av det skälet att prioritetsdokument inte tillräckligt snabbt lämnats ut av en utländsk myndighet, och att sådana ansökningar regelmässigt bifölls så länge sökanden gjort vad som rimligen kan krävas för att få ut handlingarna. Det konstaterades vidare att fristerna och förutsättningarna som gällde för återställande av försutten tid enligt 72 § patentlagen inte var mindre generösa än vad som gällde enligt de aktuella PLT-bestämmelserna. Bedömningen var därför att det inte var motiverat med en särregel. (Se SOU 2003:66 s. 187.)

Den situationen att en sökande skulle ges möjlighet att ge in prioritetsdokument efter underrättelse av patentmyndigheten var

inte något som togs upp av Patentfördragsutredningen över huvud taget. Det var inte heller något som togs upp av regeringen, vars förslag och bedömning i huvudsak överensstämde med Patentfördragsutredningen (prop. 2006/07 s. 106 f.).

Det har inte framkommit några skäl mot att Sverige skulle anpassa regleringen av fristen för att ge in prioritetshandlingar så att den överensstämmer med tillämpningsföreskrifterna till PLT. Som PRV har anfört finns det också tungt vägande praktiska skäl för detta. En ändring av 6 b § patentlagen bör därför göras så att PRV ska underrätta en sökande som inte ger in prioritetshandlingar i tid och ge denne möjlighet att inom två månader rätta sig.

11.2 Utlämnande av granskningsresultat till EPO

Sekretessen i patentärenden

Enligt 31 kap. 20 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess i ärenden om ansökan av patent för uppfinningar eller företagshemligheter, om inte annat följer av patentlagen. Patentlagens regler innebär att handlingarna i ärendet i princip inte är offentliga förrän den dag patent meddelas (22 § patentlagen).

PRV har i den tidigare nämnda skrivelsen påtalat att det finns ett behov av att kunna göra granskningsresultat tillgängliga för EPO trots att de omfattas av sekretess.

Bakgrund – Utilisation Implementation Project

I januari 2007 lanserade EPO ett pilotprojekt för att undersöka nyttan av och möjligheten att underlätta arbetsbördan med att granska patentansökningar genom att utnyttja tidigare patentmyndigheters granskningsresultat avseende samma uppfinning. När projektet avslutades året efter visade undersökningen att det granskningsarbete som utförs av den patentmyndighet där den första (prioritetsgrundande) ansökan ges in kan utnyttjas av EPO vid nyhetsgranskningen av den efterföljande ansökan. Projektet visade också på att ett sådant utnyttjande ledde till ökad kvalitet vid granskningen hos EPO, att det fanns fördelar med att ansökan redan var klassad när den gavs in till EPO, och att granskarens arbete i vissa fall kunde utföras på kortare tid.

År 2009 beslutade EPO:s förvaltningsråd att projektet skulle göras permanent genom *the Utilisation Implementation Project (UIP)*. Detta ska ske genom att EPO alltid ska ta del av resultatet av den tidigare granskning som en nationell patentmyndighet utfört. I regel 141.1 i tillämpningsföreskrifterna till EPC har därför föreskrivits att en sökande som åberopar prioritet från en tidigare ansökan ska ge in en kopia av granskningsresultatet avseende den prioritetsgrundande ansökan från den myndighet som granskat den. Om granskningsresultatet inte ges in avslås ansökan.

För att underlätta för sökanden togs det i regel 141.2 i tillämpningsföreskrifterna in en bestämmelse enligt vilken den obligatoriska kopian av granskningsrapporten ska anses behörigen ingiven om den är tillgänglig för EPO och fogad till EPO:s akt på villkor som ställs upp av EPO:s president. Med stöd av bemyndigandet i regel 141.2 har presidenten fastställt att sökande inte behöver ge in granskningsrapporter från vissa myndigheter som på visst sätt gör granskningsresultatet för prioritetsansökan tillgängligt för EPO. Sökanden avlastas på så sätt extra arbetsbörda och riskerar inte att ansökan avslås för att han eller hon själv inte gett in granskningsresultatet i tid.

Problembeskrivningen

Eftersom icke offentliggjorda patentansökningar omfattas av sekretess är PRV förhindrat att göra granskningsresultat tillgängliga för EPO, i vart fall utan direkt uppdrag av sökanden, vid den tidpunkt de ska ges in där. PRV hör därför inte till de myndigheter som kan kvalificeras av EPO:s president enligt regel 141.2 i tillämpningsföreskrifterna till EPC. PRV har sett det som väsentligt att lagstiftaren öppnar en möjlighet för verket att göra granskningsresultat tillgängligt för EPO enligt enkla rutiner som inte är betungande för sökandena.

Överväganden och förslag

<p>Utredningens förslag: PRV ska ges möjlighet att lämna ut uppgifter om granskningsresultat rörande en inte offentliggjord patentansökan till en utländsk patentmyndighet med vilken överenskommelse träffats om utbyte av granskningsresultat.</p>

I 77 § andra stycket patentlagen finns ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om att handlingar i ärenden angående ansökan om patent får lämnas ut till en myndighet i annan stat. Det har tidigare funnits sådana föreskrifter i 29 § patentkungörelsen. Det hänger samman med bestämmelsen i 77 § tredje stycket patentlagen, som ger regeringen möjlighet att föreskriva att granskning ska ske hos en utländsk myndighet. När så var fallet kunde enligt den tidigare 29 § patentkungörelsen överenskommelse träffas om utbyte av granskningsresultat. I de fallen kunde PRV också lämna ut handlingar rörande inte offentliggjorda patentansökningar till en utländsk patentmyndighet, förutsatt att den myndigheten förbundit sig att inte göra handlingen tillgänglig för allmänheten. Efter att den aktuella bestämmelsen i 29 § patentkungörelsen upphävdes år 2007 finns det inte några föreskrifter som ger möjlighet att lämna ut sekretessbelagda handlingar till en myndighet i en annan stat.

I nuvarande 29 § patentkungörelsen anges i stället att den som söker patent på en uppfinning, som han eller hon har sökt patent på vid en utländsk patentmyndighet, ska redovisa vad den myndigheten har upplyst honom eller henne i fråga om uppfinningens nyhet eller patenterbarhet i övrigt. Patentverket får förelägga sökanden att ge in en bestyrkt avskrift av vad som på så sätt upplysts eller en försäkran om att något besked inte har lämnats i sådant avseende.

I preambel 22 i patentförordningen anges att ett fördjupat partnerskap mellan EPO och medlemsstaternas centrala patentmyndigheter bör göra det möjligt för EPO att, när så är lämpligt, regelbundet använda sökresultatet av centrala patentmyndigheters nyhetsprovningar av nationella patentansökningar när dessa återopas som prioritetsgrundande vid senare ansökningar om europeiska patent.

Som PRV har anfört i sin skrivelse till Justitiedepartementet är det angeläget att Sverige så snart som möjligt kan delta fullt ut i samarbetet med EPO så som avsetts i de aktuella tillämpningsföreskrifterna till EPC, inte minst eftersom ett sådant samarbete minskar sökandens administrativa börda. PRV ska därför ges möjlighet att lämna ut uppgifter rörande en inte offentliggjord patentansökan. En förutsättning ska vara att överenskommelse har träffats om utbyte av granskningsresultat och att den utländska myndigheten har förbundit sig att inte göra uppgifterna tillgängliga för allmänheten. Uppgiftslämnandet ska kunna ske genom att de görs åtkomliga i elektronisk form.

I 8 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen finns en bestämmelse som generellt ger utrymme för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till en utländsk myndighet, förutsatt att det sker i enlighet med särskild föreskrift i lag eller förordning. Regeringen kan därför med stöd av det befintliga bemyndigandet i 77 § andra stycket patentlagen meddela föreskrifter om att de aktuella uppgifterna får lämnas ut. Sådana föreskrifter meddelas enligt utredningens uppfattning lämpligast i patentkungörelsen. Utredningens förslag är därför att det införs ett nytt andra stycke i 29 § patentkungörelsen som ger PRV rätt att lämna ut granskningsresultat rörande ännu inte offentliggjorda patentansökningar.

Det är tänkbart att samarbete med EPO eller andra utländska patentmyndigheter skulle kunna omfatta utbyte av andra uppgifter än själva granskningsresultatet. På det här stadiet föreslår dock utredningen inte några andra författningsändringar än som behövs för att kunna utbyta granskningsresultat.

12 Genomförandet av förslagen

12.1 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Tillämpningen av patentförordningen, översättningsförordningen och domstolsavtalet är sammankopplade. Patentförordningen och översättningsförordningen har trätt i kraft men ska enligt vad som anges i förordningarna börja tillämpas den 1 respektive 14 januari 2014 eller den dag då domstolsavtalet träder i kraft, om den dagen infaller senare. Domstolsavtalet träder i kraft den 1 januari 2014 eller den första dagen i den fjärde månaden efter det att tretton medlemsstater har ratificerat avtalet. Enhetlig verkan kan begäras för patent som beviljas från och med tillämpningsdagen för patentförordningen.

I praktiken kommer inte de angivna datumen att bli aktuella, utan den senare tidpunkten. När den infaller kan inte avgöras nu, men det troligaste är att det tidigast kommer att ske under år 2015. De föreslagna ändringarna såvitt avser det enhetliga patentskyddet och forumreglerna i patentlagen ska börja gälla samtidigt med tillämpningen av förordningarna och domstolsavtalet. Eftersom det inte nu går att avgöra tidpunkten för detta är det lämpligast att ikraftträdandet styrs av ett regeringsbeslut.

Det enhetliga patentskyddet påverkar inte patent som beviljats före tillämpningsdagen för patentförordningen. De föreslagna ändringarna av patentlagens forumregler innefattar en hänvisning till den övergångsordning som finns i artikel 83 i domstolsavtalet. Det krävs därför inte några särskilda övergångsbestämmelser för detta. Det gör det inte heller när det gäller de minskade översättningskraven för provisoriskt skydd.

De ändringar av patentlagen och patentkungörelsen som föreslås i 11 kap. är inte beroende av förordningarnas eller domstolsavtalets tillämpning. De har av PRV ansetts vara angelägna frågor, och har därför enligt direktiven kommit att ingå i den första

etappen av utredningens arbete trots att i vart fall den ena frågan inte har något samband med det enhetliga patentsystemet. Det finns därför inte skäl avvakta med ikraftträdandet av dessa författningsändringar. Eftersom de inte kräver något särskilt förberedelsearbete hos PRV eller liknande bör de kunna träda i kraft redan den 1 april 2014. Inte heller dessa ändringar förutsätter några övergångsbestämmelser.

12.2 Konsekvenser av utredningens förslag

Enligt 14–16 §§ kommittéförordningen (1998:1474) ska en utredning beskriva konsekvenserna av förslagen i ett betänkande och göra vissa kostnadsberäkningar. Det gäller bl.a. om förslagen i ett betänkande påverkar kostnaderna eller intäkterna för det allmänna eller för enskilda. Det gäller också konsekvenser för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags. Om förslag till nya regler har sådana konsekvenser ställs i förordningen (2007:1244) särskilda krav på hur dessa ska redovisas.

Det kan som utgångspunkt konstateras att de frågor som uppdraget omfattar i huvudsak hänför sig till EU-förordningar eller till ett ingånget mellanstatligt avtal. Det har inte ingått i uppdraget att ta ställning till om Sverige ska medverka i det fördjupade samarbete som det enhetliga patentskyddet bygger på eller ansluta sig till det mellanstatliga avtal som ligger till grund för inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen. I stället har uppdraget varit att föreslå de författningsändringar som krävs för införandet av det enhetliga patentskyddet och för att Sverige ska kunna tillträda enligt avtalet om en enhetlig europeisk patentdomstol.

Utredningens bedömning har i dessa delar i huvudsak begränsat sig till vilka författningsändringar som är nödvändiga och hur dessa författningstekniskt ska göras. Förordningarna och domstolsavtalets ikraftträdande och tillämpning är inte i sig beroende av utredningens förslag. Att diskutera något alternativ som innebär att ändringar inte alls genomförs har därför inte varit aktuellt. De olika författningstekniska lösningar som har diskuterats är kostnadsneutrala. I den del utredningens förslag begränsar sig till nödvändiga författningsändringar till följd av patentförordningen eller till följd av förpliktelserna i domstolsavtalet kan alltså inte utredningens

förslag sägas medföra några ekonomiska konsekvenser eller några andra konsekvenser som ska redovisas.

Utredningen har dock gått ett steg längre än översättningsförordningens krav när det gäller översättningen av europeiska patent. Där föreslår utredningen att provisoriskt skydd ska kunna uppnås för en publicerad europeisk patentansökan utan att någon översättning till svenska av patentkraven getts in till PRV, vilket i dag krävs enligt 88 § patentlagen. Förutsättningen ska i stället vara att patentkraven i den lydelse de publicerades finns tillgängliga hos EPO på engelska.

Minskade översättningskrav innebär i många fall en kostnadsbesparing för sökanden. Det innebär också en regelförenkling som i sig kan vara fördelaktig. För PRV är det en besparing att inte behöva ta emot och tillhandhålla översättningar samt utfärda kungörelser, även om den hanteringen i någon utsträckning finansierats av avgifter. Dessa besparingar ska dock inte överdrivas. Den stora skillnaden ligger i stället i det antal europeiska patentansökningar som kan få provisoriskt skydd om kravet på översättning till svenska tas bort.

Förutsättningarna för provisoriskt skydd enligt gällande rätt har inneburit att möjligheten inte utnyttjas i någon större omfattning för europeiska patentansökningar, beroende bl.a. på att de översättningar som krävs är kostsamma och att möjligheten inte är tillräckligt känd. Enligt uppgifter från PRV ligger idag antalet ingivna översättningar i enlighet med 88 § patentlagen på omkring 20 per år. Den siffran ska ställas mot det totala antalet patentansökningar per år hos EPO, som – inbegripet internationella ansökningar som fullföljs där – överstiger 100 000.

Minskade översättningskrav skulle därför i praktiken innebära att ett reellt provisoriskt skydd införs, vilket gynnar många patenthavare. Det ställer dock högre krav på företagare än i dag när det gäller att kontrollera den stora mängd ansökningar som kan få skydd. Samtidigt finns det naturligtvis redan nu anledning att bevaka publicerade ansökningar, i vart fall inom det egna teknikområdet, då dessa i förlängningen kan leda till ett beviljat patent. De företrädare för företag som har ingått i utredningens expertgrupp har mot den bakgrunden inte ansett att de eventuellt ökade kraven på bevakning av publicerade europeiska patentansökningar skulle medföra annat än försumbara merkostnader.

De två förslag som utredningen har lämnat när det gäller PRV:s handläggning, att PRV ska underrätta en sökande som inte har gett

in prioritetshandlingar i tid och ge denne möjlighet att rätta sig samt att PRV ska ges möjlighet att utbyta granskningsresultat med en utländsk patentmyndighet, är allmänt ägnade att förbättra handläggningen och främja samarbetet med utländska patentmyndigheter. De syftar också till att Sverige ska fullfölja åtaganden i internationella överenskommelser och enligt EU-rätten.

Förslaget som rör fristerna för att ge in prioritetshandlingar innebär att Sverige kan ansluta sig till ett system där prioritetsdokument kan tas fram ur en databas. Sökanden kan då slippa att ge in prioritetsdokument i pappersform till alla aktuella patentmyndigheter. Det kan innebära stora besparingar för sökandena.

En sökande som återoppar en svensk patentansökan som prioritetsgrundande vid en senare ansökan till EPO måste i dag ge in en kopia av granskningsresultatet avseende den prioritetsgrundande ansökan. Om det inte sker avslår EPO ansökan, vilket kan innebära stora konsekvenser för sökanden. Förslaget som gäller möjligheten att utbyta granskningsresultat innebär därför både en lättnad i arbetsbörda för sökanden och att ansökan inte riskerar att avslås på grund av att granskningsresultatet inte getts in.

13 Författningskommentar

6 b § *En sökande som har begärt prioritet ska inom 16 månader från den dag från vilken prioritet begärs ge in följande handlingar till patentmyndigheten i fråga om den tidigare ansökan.*

1. *Ett bevis om sökandens namn och om ingivningsdagen utfärdat av den myndighet som har mottagit ansökan.*

2. *En av samma myndighet bestyrkt kopia av ansökan.*

Om bevis eller kopia inte har getts in inom den tid som anges i första stycket ska patentmyndigheten underrätta sökanden och ge denne möjlighet att uppfylla kraven inom två månader från dagen för underrättelsen.

Ett bevis eller en kopia som avses i första stycket behöver inte ges in, om den tidigare ansökan getts in till patentmyndigheten.

Ett nytt andra stycke har lagts till i paragrafen. Ändringen innebär att en sökande som försummar fristen för att ge in prioritetshandlingar ska underrättas om detta och ges möjlighet att rätta sig inom två månader. Ändringen har motiverats i avsnitt 11.1. I paragrafens första stycke har endast en språklig ändring gjorts.

40 a § *En patenthavare får hos patentmyndigheten begära*

1. *att ett eller flera patentkrav och, om det behövs, beskrivningen ändras så att patentskyddets omfattning begränsas (patentbegränsning), eller*

2. *att patentet upphävs.*

Första stycket gäller inte europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

En begäran enligt första stycket ska avslås om det vid tidpunkten för begäran pågår ett invändningsförfarande enligt 24 § eller enligt artikel 99 i den i München den 5 oktober 1973 avslutade konventionen om meddelande av europeiska patent (den europeiska patentkonventionen) eller ett mål om ogiltighet enligt 52 § som avser patentet.

Om patenthavaren har begärt eller begär att patentet ska begränsas eller upphävas enligt artikel 105 a i den europeiska patentkonventionen, ska en begäran enligt första stycket förklaras vilande tills det europeiska patentverket meddelat slutligt beslut i frågan.

En begäran enligt första stycket får inte utan berörda rättighets-havares samtycke bifallas så länge patentet är utmätt, belagt med kvarstad, taget i anspråk genom betalningssäkring eller en tvist om överföring av patentet pågår vid en domstol.

För en begäran enligt första stycket ska patenthavaren betala en särskild avgift.

54 § *Avstår patenthavaren skriftligen hos patentmyndigheten från patentet, ska myndigheten förklara att patentet har upphört i sin helhet.*

Första stycket gäller inte europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Är patentet utmätt, belagt med kvarstad eller taget i anspråk genom betalningssäkring eller pågår en tvist om överföring av patentet vid domstol, får patentet inte förklaras ha upphört, så länge utmätningen, kvarstaden eller betalningssäkringen består eller tvisten inte blivit slutligt avgjord.

Ändringarna i 40 a och 54 §§ föranleds av artikel 3 i patentförordningen. Enligt denna får ett europeiskt patent med enhetlig verkan endast begränsas, överlätas, upphävas eller upphöra med avseende på alla de deltagande medlemsstaterna. Europeiska patent med enhetlig verkan undantas därför från regleringen i 40 a och 54 §§. Några mindre, språkliga ändringar har därutöver gjorts i 40 a §.

57 e § *Ett beslut om informationsföreläggande får meddelas av domstol som avses i 65 §, om inte något annat följer av 65 a §.*

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot den som är sökandens motpart i ett mål om intrång, ska bestämmelserna om rättegång som gäller för det målet tillämpas. Beslut om informationsföreläggande får överklagas särskilt.

Om yrkandet om informationsföreläggande riktar sig mot någon annan än den som anges i andra stycket, ska lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas. För prövning av frågan får det även hållas förhör enligt 37 kap. rättegångsbalken. Domstolen får bestämma att vardera parten ska svara för sina rättegångskostnader.

Talan om utdömande av vite får föras av den som har ansökt om föreläggandet och ska handläggas enligt reglerna i rättegångsbalken om åtal för brott för vilket svårare straff än böter inte är föreskrivet. I samband med en sådan talan får talan föras om nytt informationsföreläggande.

Ett tillägg har gjorts i paragrafens första stycke för att tydliggöra att den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet, som fastslås genom den föreslagna 65 a §, gäller även ärenden om informationsförelägganden. Ändringen motiveras av att yrkanden om informationsförelägganden som inte riktar sig mot motparten i ett pågående intrångsmål, och som handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden, inte faller under tillämpningsområdet för 65 § patentlagen och således inte direkt omfattas av den föreslagna ändringen i den paragrafen.

59 b § *Ett beslut om intrångsundersökning meddelas av domstol som avses i 65 §, om inte något annat följer av 65 a §.*

En fråga om intrångsundersökning får tas upp endast på yrkande av patenthavaren eller den som på grund av licens har rätt att utnyttja uppfinningen. Om rättegång inte är inledd, ska yrkandet framställas skriftligen.

Innan ett beslut om undersökning meddelas ska motparten ha fått tillfälle att yttra sig. Domstolen får dock omedelbart meddela ett beslut som gäller till dess annat har beslutats, om ett dröjsmål skulle medföra risk för att föremål eller handlingar som har betydelse för utredning om intrånget skaffas undan, förstörs eller förvanskas.

I övrigt ska en fråga om intrångsundersökning som uppkommer då rättegång inte är inledd handläggas på samma sätt som om frågan uppkommit under rättegång.

Liksom informationsförelägganden enligt 57 e § patentlagen kan intrångsundersökningar aktualiseras både i ett pågående intrångsmål och som en självständig talan. Ärenden om intrångsundersökningar handläggs till skillnad från ärenden om informationsförelägganden enligt rättegångsbalken. När yrkandet framställs självständigt skulle det ändå kunna vara oklart om ärendet faller direkt under tillämpningsområdet för 65 § patentlagen. Ett tillägg har därför gjorts för att det klart ska framgå att den föreslagna 65 a § gäller även ärenden om intrångsundersökning.

64 § *Den som vill väcka talan om patents ogiltighet, överföring av patent eller meddelande av tvångslicens ska anmäla detta till patentmyndigheten samt underrätta var och en som enligt patentregistret innehar licens till eller panträtt i patentet. Vill en licenstagare väcka talan om intrång i patent eller om fastställelse enligt 63 § första stycket, ska han underrätta patenthavaren om detta. Detsamma gäller om en panthavare vill väcka talan med anledning av intrång i patentet.*

Första stycket gäller inte om talan väcks vid den enhetliga europeiska patentdomstolen eller om talan avser ett europeiskt patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Underrättelseskyldighet enligt första stycket anses fullgjord, när underrättelse i rekommenderad försändelse sänts till den adress som antecknats i patentregistret.

Om det när talan väcks inte visas att anmälan eller underrättelse skett enligt föreskrifterna i första stycket, ska käranden ges tid till detta. Forsitter han denna tid, får talan inte tas upp till prövning.

Ett nytt andra stycke har förts in i paragrafen. Ändringen innebär att anmälan av talan inte behöver göras när talan ska väckas vid den enhetliga europeiska patentdomstolen. Anmälan av talan behöver inte heller göras om talan väcks i Sverige men avser ett europeiskt patent med enhetlig verkan. Se avsnitt 9.3.2. I övrigt har några språkliga ändringar gjorts.

65 § *Stockholms tingsrätt är, om inte något annat följer av 65 a §, rätt domstol i mål som gäller*

- 1. bättre rätt till patentsökt uppfinning,*
- 2. patents ogiltighet eller överföring av patent,*
- 3. meddelande av tvångslicens, fastställande av nya villkor för eller upphävande av sådan licens eller rätt som avses i 53 § andra stycket,*
- 4. patentintrång,*
- 5. fastställelse enligt 63 § eller bestämmande av ersättning enligt 78 §.*

Ändringen hänger samman med den föreslagna 65 a §. Den syftar till att klargöra att Stockholms tingsrätts exklusiva behörighet bara gäller i förhållande till andra nationella domstolar och inte i de mål där den enhetliga europeiska patentdomstolen är exklusivt behörig. Ändringen har motiverats i avsnitt 9.3.

65 a § Om talan avser ett europeiskt patent med eller utan enhetlig verkan eller ett tilläggsskydd för en produkt som skyddas av ett sådant patent eller en europeisk patentansökan, och den enhetliga europeiska patentdomstolen är ensam behörig enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol, får talan inte tas upp av en svensk domstol.

Paragrafen är ny och föränleds främst av artikel 32.1 i domstolsavtalet samt den övergångsordning som finns i artikel 83. Den innebär att en svensk domstol inte är behörig att ta upp ett mål där den enhetliga patentdomstolen är exklusivt behörig enligt artikel 32.1 i domstolsavtalet. Undantag gäller enligt övergångsordningen i artikel 83 under en tid om sju år efter ikraftträdandet av domstolsavtalet. Vad övergångsordningen innebär för de nationella domstolarnas kompetens har beskrivits i allmänmotiveringen (avsnitt 9.2).

Enligt ordalydelsen är paragrafen tillämplig inte bara när den enhetliga europeiska patentdomstolen handlägger mål om europeiska patent, utan också i fråga om mål om tilläggsskydd och patentansökningar. Att tilläggsskydd omfattas av den enhetliga europeiska patentdomstolens exklusiva behörighet framgår direkt av artikel 32.1 i domstolsavtalet. Det är mer oklart i vilka fall mål om europeiska patentansökningar kan komma att prövas av den enhetliga europeiska patentdomstolen. Enligt artikel 3 d i domstolsavtalet ska avtalet emellertid också tillämpas på europeiska patentansökningar som har lämnats in efter avtalets ikraftträdande. Det innebär att dessa formellt också omfattas av domstolens behörighet och motsatsvis – med förbehåll för undantagen enligt övergångsordningen – faller utanför de nationella domstolarnas kompetens.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 9.3.

65 b § När den enhetliga europeiska patentdomstolen handlägger mål om europeiska patent med enhetlig verkan, gäller i fråga om vilka handlingar som patentet skyddar mot och tillämpliga begränsningar i patentskyddet i stället för bestämmelserna i denna lag artiklarna 25–30 i avtalet om en enhetlig patentdomstol som svensk lag för dessa patent.

Paragrafen är ny och innebär att artiklarna 25–30 i domstolsavtalet inkorporeras i svensk rätt. Innehållet i artiklarna ska inte tillämpas av svenska domstolar eller myndigheter. I stället aktualiseras paragrafen när den enhetliga europeiska patentdomstolen handlägger mål. Enligt artikel 24 i domstolsavtalet ska domstolen då tillämpa bl.a. patentförordningen, som i artikel 5.3 hänvisar till nationell rätt.

I de fallen är det artiklarna 25–30 i domstolsavtalet som i stället för patentlagen utgör nationell rätt i fråga om vilka handlingar som patentet skyddar mot och tillämpliga begränsningar i patentskyddet. Eftersom artikel 5 i patentförordningen bara gäller för europeiska patent med enhetlig verkan finns det här, till skillnad från i 65 a §, inte något behov av att låta regleringen omfatta tilläggskydd och europeiska patentansökningar. Se avsnitt 4.1.

70 a § Ett beslut eller ett föreläggande som har meddelats enligt avtalet om en enhetlig patentdomstol verkställs här i landet på samma villkor som en svensk domstols dom eller beslut.

Paragrafen är ny och reglerar verkställighet av den enhetliga europeiska patentdomstolens beslut och förelägganden. Enligt artikel 82 i domstolsavtalet ska dessa vara verkställbara i varje avtalslutande medlemsstat på samma villkor som beslut som meddelas av medlemsstatens domstolar och myndigheter. Det innebär att något nationellt krav på verkställbarhetsförklaring (s.k. exekvaturförfarande) som för närvarande finns i fråga om avgöranden enligt Bryssel I-förordningen inte ställs. Enligt artikel 82.1 ska dock beslut om verkställighet bifogas den enhetliga europeiska patentdomstolens beslut. Ansökan om verkställighet ska, precis som för motsvarande nationella avgörande, riktas direkt till Kronofogdemyndigheten.

Att avgörandet ska verkställas på samma villkor som motsvarande nationellt avgörande innebär också att de olika regler som är tillämpliga vid Kronofogdemyndigheten för motsvarande nationellt avgörande ska tillämpas. Vid exempelvis en intrångsundersökning som beslutas av Stockholms tingsrätt gäller enligt 59 f § patentlagen att beslutet verkställs enligt de villkor som domstolen har föreskrivit och med tillämpning av 1–3 kap., 17 kap. 1–5 §§ samt 18 kap., utökningsbalken. Ytterligare bestämmelser finns i 59 f–h §§ patentlagen, som i vilken mån motparten ska underrättas, om rätten att ta foton eller kopior av handlingar och om rätten till juridiskt biträde. Dessutom finns en bestämmelse i utökningsförordningen (1981:981) om att bl.a. beslut om intrångsundersökning ska verkställas skyndsamt. Alla de uppräknade bestämmelserna blir tillämpliga även vid verkställighet av en intrångsundersökning som beslutas av den enhetliga europeiska patentdomstolen.

71 § *Patenthavare, som inte har hemvist här i riket, ska ha ett här bosatt ombud, som har rätt att för honom ta emot delgivning av stämning, kallelser och andra handlingar i mål och ärenden rörande patentet med undantag av stämning i brottmål och föreläggande för part att infinna sig personligen inför domstol. Ombud ska anmälas till patentregistret och antecknas i detta.*

Första stycket gäller inte innehavare av europeiska patent med enhetlig verkan enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Har patenthavaren inte anmält ombud som avses i första stycket, får delgivning i stället ske genom att den handling som ska delges sändes till honom med posten till hans i patentregistret antecknade adress. Är fullständig adress inte antecknad i registret, får delgivning ske genom att handlingen hålls tillgänglig hos patentmyndigheten och genom att meddelande om detta och om handlingens huvudsakliga innehåll kungörs i den publikation som regeringen meddelar föreskrifter om. Delgivningen anses ha skett när det som nu angetts blivit fullgjort.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet, meddela föreskrifter om att bestämmelserna i första och tredje styckena inte ska gälla i fråga om patenthavare som har hemvist i viss främmande stat eller har ett i den staten bosatt ombud, vilket är anmält till patentregistret här i riket och har behörighet som anges i första stycket.

Ändringen innebär att ombudsskyldighet i Sverige inte ska gälla för innehavare av europeiska patent med enhetlig verkan. Se avsnitt 5.2.2. Utöver detta har några språkliga ändringar gjorts.

79 a § *Staten ska ersätta skador i enlighet med artikel 22 i avtalet om en enhetlig patentdomstol.*

Paragrafen är ny och innebär att medlemsstaternas solidariska skadeståndsskyldighet för överinstansrättens överträdelse av unionsrätten enligt artikel 22 i domstolsavtalet inkorporeras i svensk rätt. Paragrafen har behandlats i avsnitt 4.3.

80 § *Med europeiskt patent avses patent som meddelas av det europeiska patentverket enligt den i München den 5 oktober 1973 avslutade europeiska patentkonventionen. Med europeisk patentansökan avses patentansökan som görs enligt nämnda konvention.*

Ansökan om europeiskt patent görs hos det europeiska patentverket. Sådan ansökan får ges in även till patentmyndigheten för att av denna

vidarebefordras till det europeiska patentverket. Ansökan som avses i artikel 76 i nämnda konvention (europeisk avdelad ansökan) ska dock alltid ges in till det europeiska patentverket.

Europeiska patent kan ha enhetlig verkan i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012.

Bestämmelserna i 81–93 §§ gäller europeiska patent för Sverige som inte har enhetlig verkan och europeiska patentansökningar som omfattar Sverige.

I nuvarande 11 kap. patentlagen, som reglerar europeiska patent, är utgångspunkten att dessa endast kan få verkan genom validering. Ändringen i 80 § syftar till att klargöra att det också finns europeiska patent med enhetlig verkan som kommer att få verkan i Sverige utan några vidare åtgärder. Den syftar också till att klargöra att merparten av bestämmelserna i kapitlet endast är tillämpliga för europeiska patentansökningar samt europeiska patent som validerats i Sverige och saknar enhetlig verkan.

82 a § *Om ett europeiskt patent har enhetlig verkan i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 är sökandens åtgärder enligt 82 § utan verkan.*

Ändringen ska motverka att dubbelt patentskydd uppstår för europeiska patent som ges enhetlig verkan. Den innebär att en begäran om enhetlig verkan har företräde framför åtgärder för validering enligt 82 § patentlagen. Frågan har behandlats i 6 kap.

88 § *Utnyttjar någon yrkesmässigt en uppfinning som söks skyddad i en europeisk patentansökan som har publicerats enligt den europeiska patentkonventionen, gäller vad som anges om patentintrång, förutsatt att*

1. patentkraven i den lydelse de publicerades finns tillgängliga på engelska hos det europeiska patentverket, och

2. ansökningen leder till patent för Sverige.

I sådant fall omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i den lydelse de publicerades som av patentkraven enligt patentet. Till straff får inte dömas och ersättning för skada får bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Bestämmelserna i 58 § tredje stycket gäller inte om ersättningstalan väcks senast ett år efter det tiden för invändning mot det europeiska patentet utgått eller, om invändning gjorts, senast ett år efter det att det europeiska patentverket beslutat att patentet ska upprätthållas.

Ändringarna i paragrafen innebär att det för provisoriskt skydd inte ska krävas mer omfattande översättningar än det enligt övergångsregleringen i översättningsförordningen (artikel 6) kommer att göra för ett europeiskt patent för vilket enhetlig verkan begärs. Se 8 kap.

90 § Om en handling har översatts i enlighet med 82 eller 88 § är det endast lydelsen på det språk som har varit handläggningspråk vid det europeiska patentverket som har rättslig verkan.

Ändringen innebär att de översättningar som görs i enlighet med 82 eller 88 § patentlagen bara ska ha informativ verkan. Vid validering enligt 82 § gäller det översättningen av patentkraven till svenska och eventuell översättning av beskrivningen till svenska eller engelska. När det gäller det provisoriska skyddet enligt 88 § avses den översättning av patentkraven till engelska som ges in till EPO, om ansökan i övrigt görs på tyska eller franska. Se avsnitt 8.4.2 och 8.4.3.

94 § Patent som har meddelats eller har verkan här i riket kan pantsättas enligt bestämmelserna i detta kapitel, om inte något annat följer av 94 a §.

Pantsättning kan också avse

*1. svensk patentansökan,
2. internationell patentansökan som har fullföljts enligt 31 § eller som har tagits upp till handläggning enligt 33 § tredje stycket eller 38 §, eller*

3. europeisk patentansökan för vilken översättning enligt 88 § finns tillgänglig eller som har omvandlats enligt 93 §.

Panträtt i en patentansökan omfattar också en del av ansökningen som blir föremål för delning eller utbrytning.

94 a § Europeiska patent med enhetlig verkan kan pantsättas genom att avtalet om pantsättning registreras av det europeiska patentverket. Om det europeiska patentverket bifaller en ansökan om registrering, har pantsättningen från den tidpunkten samma verkningar som en pantsättning som har skett enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Enligt artikel 7.4 i patentförordningen får pantsättning av ett europeiskt patent med enhetlig verkan inte vara beroende av någon nationell registrering. De nu gällande bestämmelserna om pantsättning av patent innebär att en sakrättsligt giltig pantsättning upp-

kommer genom registrering av pantsättningsavtalet hos PRV. Registreringen är knuten till pantregistret. För att inte registreringskravet ska stå i strid med patentförordningen har de europeiska patenten med enhetlig verkan undantagits. I stället anges att dessa kan pantsättas genom att pantsättningsavtalet registreras av EPO. En pantsättning som uppkommer på det sättet ska ha samma verkningar som en pantsättning som sker enligt bestämmelserna i 12 kap. patentlagen. Det innebär att exempelvis bestämmelserna om vilken upplåtelse som har företräde och om försäljning av panten ska tillämpas. Se 7 kap.

Ändringarna i 94 § andra stycket föranleds av att kravet på översättning av en europeisk patentansökan för att uppnå provisoriskt skydd har ändrats. Eftersom det provisoriska skyddet endast förutsätter att patentkraven finns tillgängliga på engelska hos EPO ska patentansökningen kunna pantsättas under samma förutsättningar.

Kommittédirektiv 2012:99

Ett enhetligt patentskydd i EU och en ny patentlag

Beslut vid regeringssammanträde den 4 oktober 2012

Sammanfattning

En särskild utredare ska föreslå de författningsändringar som behövs till följd av införandet av det enhetliga patentskyddet i EU och inrättandet av den enhetliga europeiska patentdomstolen.

Utredaren ska också lämna förslag till en ny patentlag och en ny förordning som ska vara överskådliga och lättillgängliga. I uppdraget ingår dessutom att utreda vissa begränsade sakliga frågor.

Uppdraget som avser ett förbättrat europeiskt patentsystem ska redovisas i ett delbetänkande senast den 17 juni 2013. Uppdraget om en ny patentlag m.m. ska redovisas senast den 3 juni 2014.

Ett förbättrat europeiskt patentsystem

Ett enhetligt patentskydd

EU-förhandlingarna om förbättringar av det europeiska patent-systemet är i ett slutskede. Reformen avser dels införandet av ett enhetligt patentskydd i EU, dels inrättandet av en enhetlig europeisk patentdomstol för såväl det enhetliga patentskyddet som övriga europeiska patent.

Införandet av det enhetliga patentskyddet sker i form av ett s.k. fördjupat samarbete mellan 25 av EU:s medlemsstater. Det fördjupade samarbetet ska genomföras genom dels en EU-förordning om det enhetliga patentskyddet (patentförordningen), dels en EU-

förordning om det enhetliga patentskyddets översättningsarrangemang.

När de båda förordningarna träder i kraft ska ett europeiskt patent som beviljats av Europeiska patentverket (European Patent Office, EPO) enligt den europeiska patentkonventionen (European Patent Convention, EPC) kunna ges enhetlig verkan. Enhetlig verkan innebär att patentskyddet utsträcks till de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet och som ratificerat avtalet om den enhetliga patentdomstolen (artiklarna 3 och 22.2 i patentförordningen). En ansökan om enhetlig verkan ska ges in till EPO av innehavaren av det europeiska patentet senast en månad efter det att beslutet att bevilja patentet publicerats i den europeiska patenttidningen (artikel 12.1). Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som behövs för att se till att dubbelt patentskydd inte uppstår (artikel 4.2).

Genom patentförordningen ger de medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet i uppdrag åt EPO att administrera det enhetliga patentskyddet. EPO ska bl.a. ta emot och behandla ansökningar om enhetlig verkan, upprätta och upprätthålla ett patentregister samt samla in och administrera årsavgifterna för det enhetliga patentskyddet (artikel 12.1). Medlemsstaterna ska se till att de administrativa beslut som EPO fattar om det enhetliga patentskyddet ska kunna prövas av en domstol som är behörig i en eller flera av de deltagande medlemsstaterna (artikel 12.3). Avsikten är att den enhetliga patentdomstolen ska handlägga dessa ärenden (se artikel 15 g i utkastet till domstolsavtal).

Förordningarna blir direkt tillämpliga i Sverige. Medlemsstaterna gör dock vissa åtaganden. Vidare kan det behövas kompletterande bestämmelser för att systemet ska fungera på avsett sätt.

Utredaren ska analysera och ta ställning till vilka åtaganden som följer av förordningarna samt lämna de författningsförslag som behövs med anledning av dessa eller för att systemet annars ska fungera på avsett sätt.

En enhetlig europeisk patentdomstol

Parallellt med införandet av det enhetliga patentskyddet ska de 25 medlemsstater som deltar i det fördjupade samarbetet samt Italien inrätta en enhetlig specialdomstol för patenttvister. Domstolen ska ges exklusiv behörighet att avgöra tvister inte bara om det nya enhet-

liga patentskyddet utan även om andra europeiska patent, dvs. patent utan enhetlig verkan. Under en övergångsperiod kommer dock de nationella domstolarna att fortsatt kunna avgöra tvister om de europeiska patent som inte har enhetlig verkan.

Den enhetliga patentdomstolen ska inrättas genom ett avtal som är öppet för EU:s medlemsstater. Domstolen blir gemensam för EU:s medlemsstater och en del av EU:s system för domstolsprövning (artikel 1). Domstolen kommer alltså att kunna, och i vissa fall vara skyldig att, begära förhandsavgörande av EU-domstolen om tolkningen av EU-rätten.

Domstolen ska bestå av en förstainstans, en överklagandeinstans och en registrator (artikel 4). Domstolens förstainstans ska ha lokala och regionala avdelningar samt en central avdelning. Varje medlemsstat kan själv bestämma om den vill inrätta en lokal avdelning eller delta i en regional avdelning (artikel 5).

Domstolen ska tillämpa avtalet om inrättande av domstolen, unionsrätten (inklusive förordningarna om det enhetliga patentskyddet och dess översättningsarrangemang), EPC, bestämmelser i internationella avtal som är tillämpliga på patent och bindande för alla medlemsstater samt nationell rätt (artikel 14 e 1). I avtalet om inrättandet av domstolen finns det särskilda bestämmelser om skadeståndsansvar vid överträdelse av unionsrätten (se artikel 14c och 14d). Det finns även lagvalsregler för vissa andra typer av skadeståndskrav (se artikel 3b).

Den enhetliga patentdomstolen får behörighet när det gäller mål om de europeiska patent som är giltiga i Sverige. Dessa mål faller i dag under svenska domstolars behörighet (Stockholms tingsrätt i första instans). Ändringar kommer mot denna bakgrund att krävas i patentlagen (1967:837) och andra relevanta författningar. Även andra aspekter av avtalet kan komma att kräva författningsändringar.

Utredaren ska analysera och ta ställning till vilka författningsändringar som behövs för en svensk ratifikation av avtalet och lämna förslag till sådana. Utredaren ska även analysera vilka rättsliga och praktiska åtgärder, inklusive organisatoriska, som behöver vidtas för att Sverige ska kunna delta i en regional avdelning i domstolens första instans alternativt upprätta en egen lokal avdelning. Frågan om Sverige ska ingå i en regional avdelning eller upprätta en egen lokal avdelning ingår dock inte i uppdraget.

Ytterligare frågor med anknytning till införandet av det enhetliga patentskyddet

För att europeiska patent ska bli giltiga i Sverige krävs i dag att patenthavaren översätter delar av, eller i vissa fall hela, patentskriften till svenska. Utredaren ska mot bakgrund av resultatet av det pågående lagstiftningsarbetet om nationella patent på engelska (Patentspråksutredningens betänkande Nationella patent på engelska?, SOU 2012:19) analysera och ta ställning till om bestämmelserna om krav på översättning i fråga om europeiska patent bör ändras. Utredaren ska föreslå de författningsändringar som i så fall bedöms motiverade.

För att Patent- och registreringsverket, PRV, ska kunna delta fullt ut i arbetsbesparande projekt som pågår inom EPO och Världsoorganisationen för den intellektuella äganderätten (World Intellectual Property Organisation, WIPO) kan det behöva införas en möjlighet för PRV att lämna ut granskningsresultat till EPO innan en ansökan om patent har offentliggjorts samt en möjlighet att förlänga fristen för att ge in prioritetshandlingar. Frågorna har samband med det enhetliga patentskyddet (jfr skäl 20 i patentförordningen). Utredaren ska därför, inom ramen för övervägandena rörande införandet av det enhetliga patentskyddet och den enhetliga europeiska patentdomstolen, analysera och ta ställning till om det är lämpligt att genomföra förändringar som gör det möjligt för PRV att på detta sätt lämna ut granskningsresultat och förlänga fristen att ge in prioritetshandlingar.

En ny patentlag m.m.

Patentlagen trädde i kraft den 1 januari 1968. Lagen har ändrats flera gånger, bl.a. till följd av Sveriges tillträde till konventionen om patentsamarbete (Patent Cooperation Treaty, PCT) och till EPC i ursprunglig och reviderad lydelse samt till följd av genomföranden av vissa EU-direktiv. Däremot har det aldrig gjorts någon heltäckande översyn av patentlagen ur redaktionell och språklig synvinkel. Det har inte heller gjorts någon samlad översyn av både patentlagen och patentkungörelsen (1967:838). Därför är det nu aktuellt att göra en sådan samlad översyn.

Utredaren ska lämna förslag till en ny patentlag som ska vara mera överskådlig och lättillgänglig från redaktionell synpunkt samt

innehålla ett modernare språk än den nuvarande. Om det bedöms lämpligt ska utredaren, vid utformningen av förslagets struktur, hämta ledning från tillämpliga delar av framför allt EPC men även varumärkeslagen (2010:1877).

I uppdraget ligger att lämna förslag till en ny patentförordning som kan ersätta patentkungörelsen. Utredaren ska uppmärksamma om patentkungörelsen innehåller bestämmelser som i stället bör finnas i lag, liksom om patentlagen innehåller bestämmelser som hellre bör finnas i förordning eller i myndighetsföreskrifter. Översynen ska bl.a. syfta till att formkrav, så långt möjligt, inte regleras på lagnivå. Ett annat syfte ska vara att så långt lämpligt möjliggöra elektroniska och andra nya rutiner.

I detta sammanhang ska utredaren även behandla vissa sakliga frågor. PRV föreslår vissa begränsade ändringar i patentlagen och patentkungörelsen i en skrivelse till Justitiedepartementet (se Ju/2012/3666/L3). Förslagen avser bl.a. offentliggörande av ansökan om patent på sökandens begäran, domstols skyldighet att underätta PRV om domar och beslut samt skyldighet att betala ansökningsavgift för varje uppfinning som granskas av PRV. Utredaren ska analysera och ta ställning till PRV:s förslag och lämna de förslag som anses motiverade.

Det ligger i sakens natur att en översyn av detta slag kan föranleda vissa förtydliganden och smärre sakliga ändringar. Om utredaren i samband med arbetet därutöver ser behov av andra, begränsade sakliga ändringar får utredaren även föreslå sådana under förutsättning att det ryms inom tiden för uppdraget.

Uppdraget omfattar även att vid behov föreslå följdändringar i andra författningar.

Arbetets bedrivande och redovisning av uppdragen

Utredaren ska följa de inom Regeringskansliet pågående arbetena om nationella patent på engelska (SOU 2012:19) och om domstolsprövningen av immaterialrättsliga, konkurrensrättsliga och marknadsföringsrättsliga mål och ärenden.

Utredaren ska hålla sig informerad om förhandlingar och arbete i EU, WIPO och EPO i den mån det är relevant för uppdraget.

I den omfattning utredaren behöver det ska synpunkter inhämtas från berörda myndigheter och organisationer.

Patentlagen bygger på ett nordiskt samarbete, och motsvarande lagar finns i andra nordiska länder. Utredaren ska under arbetets gång utbyta information med ansvariga departement i övriga nordiska länder.

Utredaren ska redovisa ekonomiska konsekvenser och andra effekter av framlagda förslag för företag och enskilda samt för det allmänna. Utredaren ska bedöma förslagets påverkan på företagets administrativa kostnader. Om förslagen kan förväntas leda till intäktsminskningar eller kostnadsökningar för det allmänna, ska utredaren föreslå hur dessa ska finansieras.

Uppdraget som avser ett förbättrat europeiskt patentsystem ska redovisas i ett delbetänkande senast den 17 juni 2013.

Uppdraget som avser en ny patentlag m.m. ska redovisas senast den 3 juni 2014.

(Justitiedepartementet)

Statens offentliga utredningar 2013

Kronologisk förteckning

1. Förändrad hantering av importmoms. Fi.
2. Patientlag. S.
3. Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. Fi.
4. Tillstånd och medling. Ju.
5. Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med stallgödsel. L.
6. Att förebygga och hantera finansiella kriser. Fi.
7. Skärpningar i vapenlagstiftningen. Ju.
8. Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. Fö.
9. Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Fi.
10. Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och försäkringar. S.
11. Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013. Slutförvarsansökan under prövning; kompletteringskrav och framtidsalternativ. M.
12. Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. Fi.
13. Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och kommun. U.
14. En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Fö.
15. För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning. U.
16. Effektivare konkurrenstillsyn. N.
17. Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. Ju.
18. Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. Fö.
19. Mera glädje för pengarna. Ku.
20. Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet. U.
21. Internationell straffverkställighet. Ju.
22. Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– samordning och digital samverkan. N.
23. Ersättning vid läkemedelsskador och miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. S.
24. E-röstning och andra valfrågor. Ju.
25. Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst + Daisy. S.
26. Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan. U.
27. Vissa frågor om gode män och förvaltare. Ju.
28. Försäkring på transportområdet i krig och kris. Fi.
29. Det svenska medborgarskapet. A.
30. Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer. U.
31. En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter. N.
32. Budgettramverket
– uppfyller det EU:s direktiv? Fi.
33. En myndighet för alarmering. Fö.
34. En effektivare plan- och bygglovsprocess. S.
35. En ny lag om personnamn. Ju.
36. Disciplinansvar i ett reformerat försvar. Fö.
37. Begripliga beslut på migrationsområdet. Ju.
38. Vad bör straffas? Del 1 och 2. Ju.
39. Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet. Ju.
40. Att tänka nytt för att göra nytta
– om perspektivskiften i offentlig verksamhet. S.
41. Förskolegaranti. U.
42. Tillsyn över polisen. Ju.
43. Långsiktigt hållbar markanvändning
– del 1. M.
44. Ansvarsfull hälso- och sjukvård. S.

45. Rätt information
 - Kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga. S.
46. Beskattning av mikroproducerad el m.m. Fi.
47. Effektivare bredbandsstöd. N.
48. Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet. Ju.

Statens offentliga utredningar 2013

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Tillstånd och medling. [4]
Skärpningar i vapenlagstiftningen. [7]
Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. [17]
Internationell straffverkställighet. [21]
E-röstning och andra valfrågor. [24]
Vissa frågor om gode män och förvaltare. [27]
En ny lag om personnamn. [35]
Begripliga beslut på migrationsområdet. [37]
Vad bör straffas? Del 1 och 2. [38]
Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet. [39]
Tillsyn över polisen. [42]
Patentlagen och det enhetliga europeiska patentsystemet. [48]

Försvarsdepartementet

Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. [8]
En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. [14]
Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. [18]
En myndighet för alarmering. [33]
Disciplinansvar i ett reformerat försvar. [36]

Socialdepartementet

Patientlag. [2]
Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och försäkringar. [10]
Ersättning vid läkemedelsskador och miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. [23]
Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst + Daisy. [25]
En effektivare plan- och bygglovsprocess. [34]
Att tänka nytt för att göra nytta
– om perspektivskiften i offentlig verksamhet. [40]

Ansvarsfull hälso- och sjukvård. [44]
Rätt information
– Kvalitet och patientsäkerhet för vuxna med nedsatt beslutsförmåga. [45]

Finansdepartementet

Förändrad hantering av importmoms. [1]
Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. [3]
Att förebygga och hantera finansiella kriser. [6]
Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. [9]
Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. [12]
Försäkring på transportområdet i krig och kris. [28]
Budgetramverket
– uppfyller det EU:s direktiv? [32]
Beskattning av mikroproducerad el m.m. [46]

Utbildningsdepartementet

Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och kommun. [13]
För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning. [15]
Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet. [20]
Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan. [26]
Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer. [30]
Förskolegaranti. [41]

Landsbygdsdepartementet

Djurhållning och miljö
– hantering av risker och möjligheter med stallgödsel. [5]

Miljödepartementet

Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013.
Slutförvarsansökan under prövning:
kompletteringskrav och framtidsalternativ.
[11]

Långsiktigt hållbar markanvändning
– del 1. [43]

Näringsdepartementet

Effektivare konkurrenstillsyn. [16]

Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– samordning och digital samverkan. [22]

En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer
och drivkrafter. [31]

Effektivare bredbandsstöd. [47]

Kulturdepartementet

Mera glädje för pengarna. [19]

Arbetsmarknadsdepartementet

Det svenska medborgarskapet. [29]